नं. १९५

कुलार्णव नं. १६४६

५

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

6034
F-83
Complete
[illegible]

कुलार्णवः



कुलार्णवम्

ॐश्रीगणेशायनमः ॐअजस्रमदनिःस्यन्दलह
रीलालितालये कवलीकृतविघ्नायपुराणकरिणे
नमः गुरुंगणपतिंदुर्गांवटुकंशिवमच्युतम् ब्रह्मा
णंगिरिजांलक्ष्मींवाणींवन्देविभूतये अनाद्यायाख
िलाद्यायमायिनेगतमायिने अरूपायस्वरूपाय
शिवायगुरवेनमः परात्परात्मज्ञायसच्चिदानन्द
देतवे। अग्नीसोमस्वरूपायसात्विकायनमोनमः
श्रीदेव्युवाच भगवन्देवदेवेशपंचकृत्यविधायक
सर्वज्ञभक्तिसुलभपरणागतवत्सल कुलेशपर
मेशानकरुणामृतवारिधे असारेघोरसंसारेसर्व
दुःखमलीमसाः नानाविधशरीरस्थाअनंताजीव
राशयः जायंतेचम्रियंतेचतेषामंतोनविद्यते यो
दुःखातुरादेवनसुखीजायतेक्वचित् केनोपाये
नदेवेशमुच्यंतेवदमेप्रभो श्रीईश्वरउवाच शृणु
देविप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृच्छसि तस्यश्रवण
मात्रेणसंशयान्मुच्यतेनरः अस्तिदेविपरब्रह्मस्व
रूपीनिष्कलःशिवः सर्वज्ञःसर्वकर्त्ताचसर्वेशोनि
र्मलाद्वयः स्वयंज्योतिरनाद्यंतोनिर्विकारःपरात्प

१ः निर्गुणाः सच्चिदानन्दस्वरूपाज्जीवसंज्ञकाः अस
ख्याविद्योपहिता यथाग्नौ विस्फुलिंगकाः सर्वोपाधि
भिन्नाश्च कर्मादिभिरनादिभिः स्थूलसूक्ष्मैर्देहैः स्वीयैः
पुण्यपापैर्नियन्त्रिताः तत्तज्जातिधृतं देहं आयुर्भोगं च
कर्मजम् प्रतिजन्म प्रपद्यन्ते तेषामतो न विद्यते मा
नुषामूढचेतसः सूक्ष्मलिंगशरीरं तदामोक्षादक्षयं
प्रिये स्थावराः कृमयश्चाब्जाः पक्षिणः पशवो नराः
धार्मिकास्त्रिदशास्तद्वन्मोक्षिणश्च यथाक्रमम् च
तुर्विधशरीराणि धृत्वा ''''' सहस्रशः सुकृतान्मा
नवो भूत्वा ज्ञानी चेन्मोक्षमाप्नुयात् चतुरशीतिलक्षे
षु शरीरेषु शरीरिणाम् न मानुष्यं विना ऽन्यत्र तत्त्व
ज्ञानं तु लभ्यते अत्र जन्मसहस्रेषु सहस्रैरपि पार्व
ति कदाचिल्लभते जन्तुर्मानुष्यं पुण्यसंचयात् सोपा
नभूतं मोक्षस्य मानुष्यं प्राप्य दुर्लभम् यस्तारयति ना
त्मानं तस्मात्पापतरो ऽत्र कः ततश्चाप्युत्तमं जन्म ल
ब्ध्वा चेन्द्रियसौष्ठवम् न वेत्त्यात्महितं यस्तु स भवेद्ब्र
ह्मघातकः विना देहेन कस्यापि पुरुषार्थो न विद्य
ते तस्माद्देहधनं रक्षेत्पुण्यकर्माणि साधयेत् रक्षे
त्सर्वात्मनात्मानं आत्मा सर्वस्य भाजनम् रक्षणे यत्न
मातिष्ठेद्यावत्तत्त्वं न पश्यति पुनर्ग्रामाः पुनः क्षेत्रं पुन

कु विंतपुनर्दुरम पुनः शुभाशुभं कर्म्म न शरीरं पुनः पुनः
व शरीरग्रहणायासः क्रियते सर्वदा जनैः नहीच्छंतितत्‌
२ त्त्वस्यागमपि कुष्टादिरोगिणः देहोपि तस्य यत्नेन यत्‌
2 र्म्मज्ञानार्थमेव च ज्ञानं च ध्यानयोगस्थसोऽचिरात्प
रिमुच्यते आत्मैव यदि नात्मानमहितेभ्यो निवारयेत्‌
कोऽन्यो हितकरस्तस्मादात्मानं तारयिष्यति इहैव
नरकव्याधेश्चिकित्सां न करोति यः गत्वा निरौषधं दे
हं व्याधिस्थः किं करिष्यति यावत्तिष्ठति देहोयं ता
वत्तत्वं समभ्यसेत्‌ सन्दीप्ते भवने को वा कूपं खन
ति दुर्म्मतिः व्याघ्रीवास्ते जरा चायुर्याति भिन्नघटां
बुवत्‌ निघ्नंति रिपुवद्रोगास्तस्माच्छ्रेयः समाचरेत्‌
यावन्नाश्रयते दुःखं यावन्नायांति चापदः यावन्नेन्
द्रियवैकल्यं तावच्छ्रेयः समाचरेत्‌ कालो न ज्ञायते
नानाकार्य्यैः संसारसंभवैः सुखं दुःखं जनो हंति न
वेत्ति हितमात्मनः जातानार्त्तान्मृतानापद्गतान्दृष्ट्वाति
दुःखितान्‌ लोको मोहसुरां पीत्वा न वेत्ति हित
मात्मनः सम्पदः स्वप्नसंकाशा यौवनं कुसुमोपमं
तडिच्चपलमायुष्यं कस्य स्यात्तद्विजानतः शतं जी
वितमित्यल्पं निद्रालस्यैस्तदर्द्धकं बाल्यरोगजरा
दुःखैरर्द्धं तदपि निष्फलम्‌ प्रारब्धव्ये निरुद्योगो जा

गर्त्तेष्वप्रसक्तकः विषसक्तेष्वभयस्थाने ह्यानरः के
न रम्यते तोयफेणसमे देहे जीवे शकुनिवत्स्थिते
अनित्ये प्रियसंसारे कथं तिष्ठति निर्भयाः अहितेहि
तबुद्धिः स्यादध्रुवे ध्रुवचिंतकः अनर्थं वात्र विज्ञानी
समस्तं न हि वेत्ति किम् पश्यन्नपि न पश्येत्सस्पृष्ट्वा
न्नपि न बुध्यति पठन्नपि न जानाति तव मायाविमो
हितः सन्निमज्जगदिदं गंभीरे कालसागरे मत्स्यः
रोगमहाग्राहैर्न किंचिदपि बुध्यति प्रतिक्षणमयं
कायो जीर्यमाणो निरीक्ष्यते आमकुंभ इवांभस्थो
विशीर्णश्च विभाव्यते शुष्यते वेष्टनैर्वायोराकाशस्य
चवलनम् ग्रथ्यते च तरंगाणामास्थानाशु विशुज्य
ते पृथिवी दह्यते येन मेरुश्चापि विशीर्यते शुष्यते
सागरजलं शरीरे देविका कथा अपत्यं मे कलत्रं मे
धनं मे बान्धवाश्च मे लब्धमिति मयेहि हेति कालरु
कोदरः इदं कृतमिदं कार्यमिदमन्यत्कृताकृतम्
एवमीहासमायुक्तं मृत्युर्हरति जन्तं प्रिये श्वः कार्यम
द्य कुर्वीत पूर्वाह्णे वापराह्णिकम् नहि प्रतीक्षते मृत्युः
कृतं वाप्यथवाकृतम् जरादर्शितपंथानं प्रचण्ड
व्याधिसैनिकम् मृत्युशत्रुसमादिष्टमायान्तं किं न प
श्यति कुलस्त्रीविनिर्भिन्नं मिश्रं विषयसर्पिषा रा

कु गर्हेषानलेपंकं मूत्रदुश्चान्तिमानवम् बालांश्चयौव
व नस्थांश्चवृद्धानर्भगतानपि सर्वानादिशतेमृत्युरेवं
२ भूतमिदंजगत् ब्रह्मविष्णुमहेशादिदेवताभूतजातयः
3
नाशमेवानुधावंतितस्माच्छ्रेयःसमाचरेत् स्वस्ववः
र्णाश्रमाचारलंघनादुष्प्रतिग्रहात् परस्त्रीधनलो
भाद्वन्नृणामायुःक्षयोभवेत् वेदशास्त्राद्यनभ्यासात्तथै
वगुर्वसेवनात् नृणामायुःक्षयोभूयादिन्द्रियाणामनि
ग्रहात् व्याधियाधिविषशास्त्रनासर्पःपशवोमृगाः
निर्वाणायेननिर्दिष्टेतेनगच्छंतिजंतवः जीवत्वृण
मेलोकेवदेहाद्देहांतरंव्रजेत् संप्राप्यपरमेशानदेह
मजातिसूद्रजन्म संप्राप्यचानेमदेहरतिपाठांतरम्
वाल्ययौवनवृद्धत्वयथादेहांतरादिकम् तथादेहां
तरप्राप्तिवृद्धामृहमिवागतिः जनाःकृत्वेहकर्माणि
सुखदुःखानिभुंजते परत्रहानितोदेविधीमायांति
पुनःपुनः इहयत्क्रियतेकर्मतत्परत्रोपभुंजते सि
क्तमूलस्यवृक्षस्यफलंशाखासुदृश्यते दारिद्र्यदुः
खरोगाश्चबंधनव्यसनानिच आत्मापराधवृक्षस्य
फलान्येतानिदेहिनाम् निःसंगापवमोक्षःस्याद्दोषाः
सर्वेचसंगजाः संगाद्भवलतेज्ञानीचावशंकिमु
ताल्पवित् संगःसर्वात्मनात्याज्यःसचेत्त्यक्तुंनश

क्यते सद्भिः सहचक्रवर्तिभ्यः सतां संगो हि मेघजनम्
सत्संगस्य विवेकस्य निस्सलं नयनद्वयम् यस्य नास्ति
नरः सो ऽन्धः कथं न स्यात् मार्गगः यावतः कुरुते ज
न्तुः संबंधान्मनसः प्रियान् तावंतो ऽस्य निखन्यंते हृ
दये शोकशंकवान् स्वदेहमपि जीवो ऽयं यस्मात्काया
ति सहेश्वरी स्त्रीमातृपितृपुत्रादिसंबंधः केन हेतु
ना दुःखमूलं हि संसारः स यस्यास्ति स दुःखितः त
स्य त्यागः कृतो येन स सुखी नापरः प्रिये प्रभवं स
र्वदुःखानामाश्रयः सकलापदाम् आलयं सर्वपा
पानां संसारं वर्जयेत्प्रिये अवन्यवन्यं नचोरमिश्री
कृतं महाविषम् अशास्त्रं विडंबनं देवि संसारासक्तचे
तसाम् आदिमध्यावसानेषु सदुःखमिदं जगत्
तस्मात्संसारसंसारः तत्त्वनिष्ठः सुखी भवेत् लोह
दारुमयैः पाशैर्दृढं बद्धोऽपि मुच्यते स्त्रीधनादिषु
संसक्तो मुच्यते न कदाचन कुटुंबचिंताग्रस्तस्य श्रुत
शीलादयो गुणाः अपक्वकुंभजलवन्नश्यंति संगेन
तेन हि वांछिताशेषचिंतैस्तैर्निसलो कोविनाशि
नः हारंत विषयाहारैर्देहस्थैर्द्वियतस्करैः मांस
लुब्धो यथा मत्स्यो लोहशंकुं न पश्यति सुखलुब्धस्त
था देही मायापाशं न पश्यति हिताहितं न जानंतीति

कु मधुन्मार्गगामिनः कृत्तिहरणनिष्ठावेते ऽ वृथाना
व रकाः प्रिये निद्रादिमैथुनाहाराः सर्वेषां प्राणिनां
४ समाः ज्ञानवान्मानवः प्रोक्तो ज्ञानहीनः पशुः प्रिये
प्रभाते मलमूत्राभ्यां क्षुत्तृड्भ्यां मध्यगे रवौ रात्रौ म
दननिद्राभ्यां बाध्यंते मानवाः प्रिये स्वदेहधर्म्मदारा
दिनिरताः सर्वजंतवः जायंते च म्रियंते च हा हंता
ज्ञानमोहिताः स्वस्ववर्णाश्रमाचारनिरताः सर्वमा
नवाः नजानंति परं तत्वं मूढा नश्यंति पार्वति कि
यायासपराः केचिद्व्रतधर्म्मादिसंयुताः अज्ञानसं
वृतात्मानः संचरंति प्रतारकाः नाममात्रेण संतु
ष्टाः कर्म्मकाण्डरता नराः मंत्रोच्चारणहोमाद्यैर्भ्र
मिताः क्रतुविस्तरैः एकभक्तोपवासाद्यैर्नियमैः
कायशोषणैः मूढाः परोक्षमिच्छंति तव मायावि
मोहिताः देहदण्डनमात्रेण का सिद्धिरविवेकिनां
वल्मीकताडनादेव मृतः कोऽत्र महोरगः धनार्ज्जनो
द्युक्ताः दांभिकावेशधारिणः भ्रमंति ज्ञानिवल्लो
के भ्रामयंति जनानपि सांसारिकसुखासक्तं ब्रह्म
ज्ञोऽस्मीति वादिनम् कर्म्मब्रह्मोभयभ्रष्टं तंत्यजेदंत्य
जं यथा गृहारण्यसमा लोके गतव्रीडा दिगंबराः च
रंति गर्द्दभाद्याश्च विरक्तास्ते भवंति किम् आजन्मम

रण्यांतचरंगणादितटिनीस्थिताः मातंगमत्स्यप्रमुखा
श्चतिनस्तेभवंतिकिम् वदंतिस्वदयानल्पठंतिशुक
सारिका तेनैवपरतोदेविविबुधाः किंभवंतिहि तृण
पर्णादिकाहाराः सततंवनवासिनः हरिणादिमृगादे
विनापशांतेभवंतिकिम् पारावताः शिलाहाराः पर
मेश्वरि चातकाः नपिबंतिमहीतोयंयोगिनस्तेभवं
तिकिम् शीतावातातपसहाजंबालाश्मशयाः प्रिये
तिष्ठंतिशूकराद्यास्तेयोगिनस्तेभवंतिकिम् तस्मा
द्धिंसादिकंकर्मलोकरंजनकारणम् मोक्षस्यकार
णंसाक्षान्नतत्त्वज्ञानंकुलेश्वरि षड्दर्शनमहाकूपेप
तिताःपशवःप्रिये परमार्थंनजानंतिपशुपाशनि
यंत्रिताः वेदार्थमपरिज्ञायदह्यमानाइतस्ततः का
लोर्मिग्रहग्रस्तास्तिष्ठंतिहिकुतार्किकाः वेदागमपु
राणज्ञाःपरमार्थंनवेत्तिच विडंबकस्यतस्यापितत्त्व
वैकाकभाषितम् इदंज्ञानमिदंज्ञेयंइतिचिंतासमा
कुलाः पठंत्यहर्निशंदेविपरतत्त्वपराङ्मुखाः काव्य
छंदोनिबंधेनकाव्यालंकारशोभिताः चिंतयादुः
खितामूढास्तिष्ठंतिव्याकुलेंद्रियाः अन्यथापरमंतत्त्वं
जनाःक्लिश्यंतिचान्यथा कथयंत्युन्मनीभावंस्वयंना
त्मभवंतिहि अलंकाररताःकेचिदुपदेशविवर्जिताः

ऊ पठंतिवेदशास्त्राणिदुर्लभाभववेदकाः नजानंतिपरं
व तत्वंदर्वीपाकरसंयथा शिरोवहतिपुष्पाणिगंधंजा
५ नातिनासिका पठंतिवेदशास्त्राणिविवदंतिपरस्परं
तत्वमात्मस्थमज्ञात्वामूढाःशास्त्रेषुमुह्यति गोपःक
क्षगतंछागंकूपेपश्यतिदुर्म्मतिः संसारमात्रनाशा
यशब्दबोधोनहिक्षमः ननिवर्त्ततेतिमिरंकदाचिद्दी
पशिखया प्रज्ञाहीनस्यपठतोप्यन्धस्यादर्शनंयथा
देविप्रज्ञावतःशास्त्रंतत्वज्ञानस्यकारणम् अग्रतःपृ
ष्ठतःकेचित्पार्श्वयोरपिकेचन तत्वमीदृक्तादृगि
तिविवदंतिपरस्परम् सद्विद्यादानसंरोधैर्गुणैर्वि
ख्यातमानवाः ईदृशास्तादृशाश्चेतिहास्याःकथ्यतेज
नैः प्रमत्तग्रहणंनास्तिवालीयाग्रहणंप्रिये एवंये
शास्त्रसंमूढास्तेदूरस्थानसंशयाः इदंज्ञानमिदंज्ञे
यंसर्वतःश्रोतुमिच्छति देविवर्षसहस्रायुःशास्त्रा
न्तंनैवगच्छति वेदाद्यनेकशास्त्राणिस्वल्पायुर्विघ्न
कोटयः तस्मात्सारंविजानीयात्क्षीरंहंसइवांभसि
अभ्यस्यसर्वशास्त्राणितत्वंज्ञात्वाहिबुद्धिमान् पला
लमिवधान्यार्थीसर्वशास्त्रंपरित्यजेत् यथामृतेन
तृप्तस्यनाहारेणप्रयोजनम् तत्वज्ञस्यतथादेविन
शास्त्रेणप्रयोजनम् नवेदाध्ययनान्मुक्तिर्नशास्त्र

पठनादपि ज्ञानादेव हि मुक्तिः स्यान्नामथावीरवन्दिते
नवेदाः कारणं मुक्तेर्दर्शनानि न कारणम् तथैव सर्व
शास्त्राणि ज्ञानमेव हि कारणम् मुक्तिदा गुरुवागेका
विद्याः सर्वा विडंबकाः काष्ठभारसमा स्मादेकं सं
जीवनं परम् श्रेष्ठं तत्र शिवेनोक्तं क्रियायाम विवर्जित
गुरुवक्त्रेण लभ्येत नाधीतागमकोटिभिः आगमो
त्थविवेकोस्य द्विधा ज्ञानं प्रवर्त्तते शब्दब्रह्मागमम
यं परं ब्रह्मविवेकजम् श्रेष्ठं केचिदिच्छन्ति द्वैतमि
च्छन्ति चापरे ममतत्त्वं विजानन्तो द्वैताद्वैत विवर्जि
तम् द्वेपदे बन्धमोक्षाय ममेति निर्ममेति च ममेति
बध्यते जन्तुर्न ममेति विमुच्यते तत्कर्म यन्न बंधाय
विद्या सा या विमुक्तये आयासायापरं कर्म विद्यान्या
शिल्पनैपुणम् यावत्कामादि दीप्येत यावत्संसारवा
सना यावदिन्द्रियचापल्यं तावत्तत्त्वकथा कुतः याव
त्प्रयत्नवेगोस्ति यावत्संकल्पकल्पना यावन्नम
नसः स्थैर्यं तावत्तत्त्वकथा कुतः यावद्देहाभिमान
श्च ममता यावदस्ति हि यावन्न गुरुकारुण्यं तावत्त
त्त्वकथा कुतः यावत्तपोव्रततीर्थजपहोमार्चना
दिकम् वेदशास्त्रागमकथा तावत्तत्त्वकथा कुतः
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सर्वावस्थासु सर्वदा तत्त्वनिष्ठो

कु
व
८
6

भवेद्देवियदीच्छेत्सिद्धिमात्मनः धर्म्मज्ञानस्वरूपस्य
स्यकुलोकफलस्यच नाप्नुयात्सिसंततमच्छायांकल्
पतरोःश्रयेत् वहुनात्रकिमुक्तेनरहस्यंशृणुपार्वति
कुलधर्म्मविनातेमुक्तिर्नास्तिसत्यंनसंशयः तस्माद्व
दामितत्वंतेविज्ञायाचगुरोर्मुखात् ज्ञात्वेनमुच्यते
देविघोरसंसारबंधनात् इतितेकथिताकाचिज्जी
वजातिस्थितिःप्रिये समासेनकुलेशानिकिंभूयः
श्रोतुमिच्छसि इतिश्रीकुलार्णवेमहारहस्येसर्व्वा
गमोत्तमोत्तमेजीवस्थितिकथनंनामप्रथमःउ
ल्लासः १ श्रीदेव्युवाच कुलेशश्रोतुमिच्छामिस
र्व्वेजीवदयानिधे कुलधर्म्मस्त्वयादेवसूचितोनप्र
काशितः तस्यधर्म्मस्यमाहात्म्यंसर्व्वधर्म्मोत्तम
स्यच वदमेपरमेशानयदिचास्तिकृपामयि श्री
ईश्वरउवाच शृणुदेविप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृ
च्छसि तस्यश्रवणमात्रेणयोगिनीनांप्रियोभवेत्
ब्रह्मविष्णुरुद्रादिभ्योनमयाकथितंप्रिये कथया
मितवस्नेहात्शृणुष्वैकाग्रचेतसा पारंपर्य्यक्र
मायातंवक्त्राद्वक्त्रेषुसंस्थितम् अकथ्यंपरमार्थे
नतथापिकथयामिते त्वयापिगोपितव्यंहिनदे
यंयस्यकस्यचित् देयंभक्तायशिष्यायअन्यथा

पतंनभवेत् सर्व्वेभ्यश्चोत्तमावेदावेदेभ्योवैष्णवंपरं
वैष्णवादुत्तमंशैवंशैवाद्दक्षिणमुत्तमम् दक्षिणा।
दुत्तमंवामंवामात्सिद्धान्तमुत्तमम् सिद्धान्तादुत्तमं।
कौलंकौलात्परतरंनहि गुह्याद्गुह्यतरंदेविसारात्सा
रपरात्परम् साक्षात्परतरंदेविकर्णात्कर्णगतंकुलं
मथित्वाज्ञानमन्थेनवेदागममहार्णवम् सारज्ञेन
मयादेविकुलधर्म्मःसमुद्धृतः पकतःसकलाधर्म्मा
यन्तितीर्थगणादयः पकतःकुलधर्म्माणितत्रकौ।
लोऽधिकःप्रिये प्रविशन्तियथानद्यःसमुद्रंऋजुव
क्रगाः तथैवविविधाधर्म्माःप्रविष्टाःकुलमेवहि
यथाहस्तिपदेलीनंसर्व्वप्राणिपदंभवेत् दर्शना
निचसर्व्वाणिकुलएवतथाप्रिये तस्मात्समसमयाः
सर्व्वेकुलधर्म्मेणनोसमाः मेरुसर्षपयोर्यद्वत्सू
र्य्यखद्योतयोर्यथा तथान्यसमयस्यापिकुलस्य।
महदन्तरम् अस्तिचेत्त्वत्समानारीमत्समःपुरुषोऽ
स्तिचेत् कुलेनसमधर्म्मस्तुतथापिनकदाचन कु
लधर्म्मादिमोहेनयोऽन्यधर्म्मेणदुर्म्मतिः सकाष्ठा
मरणंकेयात्सोऽन्त्यजोनात्रसंशयः सकृत्संसारिणे
ब्रूयात्इतिपुस्तकान्तरेचपाठः योवाकुलाधिकंध
र्म्मनज्ञानाज्जनतिप्रिये ब्रह्महत्यादिकंपापंसप्राप्नो

कु
व
७

तिनसंशयः कुलधर्म्मप्रवक्तृणां समाहत्य नरोधमः
स्वर्गाद्वीपांतरंगत्वामोक्षरत्नंसमाप्नुते दर्शनेषु च
सर्व्वेषु चिराभ्यासेन मानवाः मोक्षं लभ्यंते कौलेन
सद्यएवनसंशयः वहुनात्रकिमुक्तेन शृणुष्व मत्प्रा
णवल्लभे न कौलसमधर्म्मोऽस्तित्वांशपे कुलनायि
के योगी चेन्नैव भोगी स्याद्भोगी चेन्नैव योगवित्
भोगयोगात्मकं कौलं तस्मात्सर्व्वाधिकः प्रिये भोगो
योगायते साक्षात्पातकं सुकृतायते मोक्षायते च सं
सारः कुलधर्म्मः कुलेश्वरि ब्रह्मेन्द्रादिसरुद्रादिदेव
तास्तुनिरात्समाः कुलधर्म्मापराद्देवि मानुषेषु चक्रा
कथा विहाय सर्व्वधर्म्मांश्च नानागुरुमतानि च कु
लमेव विजानीयाद्यदीच्छेत्सिद्धिमात्मनः पूर्व्वजन्म
कृताभ्यासात्कुलधर्म्मः प्रकाशते स्वयमापितप्रय
यवदुपदेशादिकं विना जन्मभिर्व्वहुभिर्द्देवयावुद्धि
विहितानराणाम् तामेव लभंते जंतुरुपदेशो निर
र्थकः योवैसवदोगाकेणाणपसेन्तुसंभवेः मंत्रे
विशुद्धचित्तस्य कुलज्ञानं प्रकाशते सर्व्वधर्म्माश्च दे
वेशिपुनरावर्त्तकाः स्मृताः कुलधर्म्मस्थितायेचतेस
र्व्वेऽप्यनिवर्त्तकाः पुराकृततपोदानयज्ञतीर्थजप
व्रतैः क्षीणाजन्मान्तराणां देवि कुलज्ञानं प्रकाशते

त्वमंहृदेविकल्याणि यस्य तस्याच्युतावपि देवतागुरु-
भक्तस्य कुलज्ञानं प्रकाशते शुद्धचित्तस्य शान्तस्य धा-
र्म्मिणो गुरुसेविनः अतिभक्तस्य गुह्यस्य कुलज्ञानं प्र-
काशते श्रीगुरोः कुलशास्त्रेषु कौलिकेषु कुलाश्रये
यस्य भक्तिर्द्दृढा तस्य कुलज्ञानं प्रकाशते शुद्धिविन
यदृष्टाद्यैः सदाचारदृढव्रतैः गुर्व्वाज्ञापालकैर्धर्म्मैः
कुलज्ञानमवाप्यते अन्यैर्द्दृकुलविज्ञानं न तिष्ठति क-
दाचनम् तस्मात्परीक्ष्यवक्तव्यं कुलधर्म्मं मयोदितम्
नब्रुयात्कुलधर्म्मंतमयोग्यपकुलशासनम् आज्ञाभ-
ङ्गंचयः कुर्य्याद्देवताशापमाप्नुयात् आराध्यसमया-
चारं कुलज्ञानं वसेद्यदि सगुरुश्चापि शिष्यश्च यो-
गिनीनां भवेत्प्रभुः बोधयित्वा गुरुः शिष्यं कुलज्ञानं
प्रकाशयेत् लभते तावुभौ साक्षाद्योगिनीवीरमेल-
नम् अनायासेन संसारसागरं यान्ति तीर्षति कुलध-
र्म्ममिदं ज्ञात्वा मुच्यते नात्र संशयः कुलधर्म्ममहामा-
र्गगतामुक्तिपुरीं व्रजेत् अविचार्य्यात्र सन्देहस्तस्मात्
कौलं समाश्रयेत् कुलशास्त्रं परित्यज्य पशुशास्त्राणि
योभ्यसेत् समूढः पायसंत्यक्त्वाभिक्षामटति पार्व्वति
विहाय कुलशास्त्रं यः सर्व्वधर्म्मपरो भवेत् करस्थं रत्न-
मुत्सृज्य हस्तस्थं काचमीहते संमज कुलशास्त्राणि पशु

कु शास्त्राणियोजपेत् यथामराशिस्तुत्तज्यपांशुराशिं
व जिघृक्षति कुलान्वयस्तुत्तज्यपयोममन्वयमीहते
८ नडागादिवत्तस्यातीमृगात्तस्याप्रधावति यद्वेन्द्रजाल
जालाभाः क्षणमेवसुखावहाः श्रीकौलादन्यसमया
स्तादृशाः कुलनायिके कुलधर्म्ममजानन्तियोमूः
ढोमोक्षमिच्छति पारावारमपारंसपाणिभ्यांतर्त्तुमि
च्छति योवामदर्शनेभ्यश्चभुक्तिमुक्तिंचकांक्षति स्व
मलब्धयनेलाभेधनवान्सभवेद्यदि शुक्तौरजतविभ्रा
न्तिर्यथाजायतेपार्व्वति तथान्यसमयेभ्यश्चभुक्तिमु
क्तिप्रकाशते सर्व्वधर्म्मविहीनोऽपिवर्णाश्रमविव
र्जितः कुलनिष्ठः कुलेशानिभुक्तिमुक्त्योःसभाजनं
कुलज्ञानविहीनोऽपिकुलभक्त्याश्रयोभवेत् सोऽपिस
द्गतिमाप्नोतिकिन्तुतस्यपरायणात् कुलधर्म्मरतो
हंतिरक्षितारक्षितःप्रिये पूजितःपूजयत्याशु तस्मात
न्नपरित्यजेत् निन्दन्तुवाथवाःसर्व्वेसज्जनस्त्रीसुता
दयः जनारक्षन्तुमांदृष्ट्वाराजानोदण्डयन्तुवा सेवेसेव
पुनःसेवेत्वामेवपरदेवते त्वत्कर्म्मनैवमुञ्चामिमनो
वाक्कायकर्म्मभिः एवमापन्नस्यापियस्यभक्तिः
सुनिश्चला सत्वसम्पूज्यतेदेवैरसुरैरपिवाभवेत् रो
गदारिद्र्यदुःखाद्यैःपीडितोऽप्यनिशंशिवे यस्त्वामुपा

सतेमन्यानरःप्रकृतिमानुषात् जनात्स्तवंतनिंदंत
लस्त्रीगच्छन्नतिष्ठतः स्मृतिरघघ्नांतेवाकौलंनप
रिवर्ज्जयेत् नार्थलोभान्नचक्रोधान्नद्वेषान्नचमात्स
र्यात् नकामान्नभयाद्वापिकुलप्रातंपरित्यजेत् यो
ज्ञात्वानाचरेत्त्वंतत्कुलधर्म्मसमन्वितः क्लिश्यते
ज्ञानमात्रेणभूतावेशीयथानरः पुलाकाइवधान्ये
षुपतंगाइवजंतुषु पुत्तुदाइवतोयेषुयेकौलविमुखा
श्रिते नरवोऽपिहिजीवंतिमृगपक्षिणः सजीवतिम
नोयस्यकुलधर्म्मव्यवस्थितम् कुलधर्म्मविहीनाना
स्यदिनान्यायांतियांतिच सलोहकारभस्त्रेवश्वसन्नपि
वसजीवति गच्छन्तिष्ठन्नवापिजाग्रन्तःस्वपतोऽ
पिवा कुलेश्वरिकुलाज्ञस्यतस्यशोरिवजीवति विद्वा
नपिवमूर्खोऽस्तोधार्म्मिकोवाप्यधार्म्मिकः व्रतस्थो
प्यव्रतस्थोवाथकौलविमुखोजनः जातास्तत्रैवज
गतिजंतवःसाधुजीविनः कुलधर्म्मप्रवादेविविशे
षाजनवादतः सम्भ्रमाज्जपतेसद्भिःकुलधर्म्मपरा
यणाः श्वपरस्तुपरंसंसत्क्षिकूटत्ववारतः वत्स
वेदीकुलाज्ञानीश्वपचादधमःप्रिये श्वपचोऽपिकु
लज्ञानीब्राह्मणादतिरिच्यते गुरुकारुण्ययुक्तस्त
दीक्षानिर्धूपातकः कुलपूजारतोदेविसोऽयंकौला

कु नचेतरः यःकौलिकःकुलज्ञानीनपश्यन्तिनविन्दा
व ति नपूजयतियेकुतस्यतुष्यातस्येवजीवितम् तेध
१ माःपुण्यकर्म्माणस्तेसंततस्तेचयोगिनः येषांभाग्य
वशाद्देविकुलज्ञानंप्रकाशते तेयमास्तेमहात्मानः
कृतार्थास्तेनरोत्तमाः येषांसुस्पष्टतेचित्तेकुलज्ञा
नंमयोदितम् सर्व्वप्रकाशगमनंसर्व्वतीर्थावगाहन
म् यःसर्व्वयज्ञाचरणंकुलधर्म्मप्रवेशनम् प्रविश
तिकुलधर्म्मयेवेसुकृतिनोनराः तेपुनर्ज्जननीग
र्भंनविशंतिकदाचन प्रसंगेनापियःकश्चित्कुलं
कुलमितीरयेत् कुलंतस्यथनंदेविभवतित्वदनु
ग्रहात् कुलज्ञस्यकुलेशानिनामधर्म्मःप्रयोजनम्
कुलेशिकुलनिष्ठानांकौलिकानांकुलात्मनाम् दद
सिपरमंज्ञानंयातकालेषुनिश्चितम् चिरायासास
फलंदंपशुशास्त्रंपठंतिये स्वल्पेनसर्व्वफलदंकौल
कोद्यम्जनास्तरो कुलज्ञोदेविसर्व्वज्ञोवेदशास्त्राङ्गितो
पिवा वेदशास्त्रागमज्ञोऽपिकुलाज्ञस्त्वज्ञएवहि
जानंतिकुलमाहात्म्यंत्वत्कृपावनापरे वकोराय
वजानंतिनामेचन्द्रकवांरुचिम् कुलज्ञाएवतद्ध्या
तिश्रुत्वाकुलकथांप्रिये अल्पकृपाविवर्द्धतेजोन्य
याकिंसमुद्भवत् नान्यधर्म्ममवेक्षन्तेकौलिकाःस

खदिरः संगताः पुण्यां तरं यद्वन्मन्दारामोदसेविनः
मानयन्ते हि सारज्ञाः कुलधर्मं न चेतरे शिवः शिर
सि यत्नेनौ सैंहिकेयो गिलसह्रो श्रीमत्तापवर्ज्ञानं
तैनाभिज्ञाः कुलदर्शनम् जलमिश्रं पयः पानं बकः
किं वेत्ति हंसवत् शिवशक्तिमयो लोको लोके कौलं
प्रतिष्ठितम् तस्मात्सर्वाधिकं कौलं सर्वसाधारणं
कथम् षड्दर्शनानि मे ऽङ्गानि पादौ कुक्षिः करौ शि
रः तेषु भेदं तु यः कुर्यान्ममाङ्गं छेदयेत्स सः एता
न्येव कुलस्यापि षडङ्गानि भवन्ति हि तस्मान्मदात्म
कं कौलं श्च ह कौलात्मकं प्रिये दर्शनेषु विलेषु व
फलं देवैकदेवतम् भुक्तिमुक्तिप्रदं न्नृणां कुले ऽ
स्मिन्देवतं प्रिये लोकधर्मविरुद्धो ऽपि सिद्धयोगी
श्वरीमते कुलं प्रमाणतां याति प्रमत्तफलदं यतः
प्रमत्तं च प्रमाणाय सर्वेषां प्राणिनां प्रिये उपल
ब्धिबलान्नस्पष्टताः सर्वे कुतार्किकाः परो दंको ऽ
त्र जानीते कस्य किं वा भविष्यति यद्वा प्रमत्तफल
दं तद्देवोत्तमदर्शनम् कुलधर्ममिदं ज्ञात्वा मुच्यते स
द्य मानवाः इति मत्वा महेशानि मया कौलं विगर्हितं
त्वत्कारुण्यविहीनानां कुलज्ञानविरोधिनाम् पशू
नामनभिज्ञानां कुलधर्मो विगर्हितः यस्य जन्मान्तरे

कु पापकर्म्मवायादिकामभवेत् नतस्यगुरुकारुण्यंकु।
व लज्ञानंनजायते यथान्धानैवपश्यंतिसूर्य्यकोटि
९ समप्रकाशकम् तथाकुलंनजानंतितवमायावि
मोहिताः शैववैष्णवसौरादिदर्शनामपिभक्तितः
10 जपंतोमानवानित्यं वृथायासफलानिवै वेदशा
स्त्रागमैःप्रोक्तोभोगमोक्षैकसाधनम् मूढानिन्दंति
हाहंतमत्प्रियंतवदर्शनम् भ्रामिताहिमहादेविया।
शावःशास्त्रकोटिषु कुलधर्म्मंनजानंतिवृथाज्ञाना
भिमानिनः पशुशास्त्राणिसर्व्वाणिमयैवकथिता
निहि मूर्त्तंतरंस्वगत्वैवमोहनायदुरात्मनाम् महा
पापवशान्नृणांतेषुवांछाभिजायते तेषांचसंकू
तिर्नास्तिकल्पकोटिशतैरपि प्रेर्य्यमाणोऽपिपाप
त्माकुलेनैवप्रवर्त्तते वार्य्यमाणोऽपिपुण्यात्माकु
लमेवाभिलंवते कुलधर्म्मेणदेवत्वंदेवाःसंप्रतिपे
दिरे मुनियोगीश्वराद्याश्चसिद्धिंपरमांगताः प
शुव्रतादिनिरताःखलमार्गाभिकाम्नुवि येकौल
मेवसेवंतेतेमहात्मानोऽपिदुर्लभाः मानवाबहवःसं
तिमिथ्यातत्त्वार्थवादिनः दुर्लभोहृदयंकुलेशानि
कुलतत्त्वविशारदः यथारोगातुराःकेचिन्मानवाः
कुलनायिके दिव्यौषधंनसेवंतेमहाव्याधिविना

शनम् न ह्याधिवर्द्धनापथ्यं कुर्वन्ति हि कुभेषजम् त
थैव जन्ममरणं कृतं सांसारिकीं क्रियाम् समाचरं
ति सततं तत्त्वकारुण्यविवर्जिताः न भजन्ति कुलधर्म्मं
भवबन्धविमोचनम् यथालवणलसुनमरीचादीन्
वणिक्जनाः यथाचारेण जातां स्त्रं इति वा पाठः प
टार्थानेवसंग्रीणायां चैते कुलनायिके अनर्घ्याणि
रत्नानि न याचन्ते हि केचन अमूल्यानि इति पाठान्तरे
तथैव पशुशास्त्राणि कर्म्मीयासफलानि च इति प्र
च्छन्ति मूढाः विमोहितन्वमायाविमोहिता कुलधर्म्मं न प्र
च्छन्ति भुक्तिमुक्तिफलप्रदम् कस्तूरीकर्दमं ध्यथाक
पूरं लवणेच्छया शार्करं शार्करामासामणिं काचवा
मनीषया यथा हैशणनमन्नं ते करस्थमपि पामरः त
था कौलं न जानन्ति त्वत्प्रसादविवर्जिताः अहोमोहस्य
माहात्म्यं त्वन्मायाजनितस्य च किं तु वक्ष्यामि देवेशि
मोहयेदमरानपि किमज्ञानपि देवेशि इत्यस्यविधः
पाठः कोऽयमयुवलेखोयसमालोकप्रियायास्तवेम
इत्सेवाचरणा ज्ञात्वा परिप्रयाम्यपरं पदम् गुरुकारुण्य
मलभ्यमीदृशं कुलदर्शनम् त्वद्भक्तापवृजानन्ति ने
तरे भुक्तिमुक्तिदम् गुरूपदेशरहितामहान्त इति केच
न मोहयन्ति जनान्सर्वान्स्वयं पूर्वं विमोहिताः उराचा

कु ७ ॥ रपराः केचिद्भावयंति वरानने: कथं पूज्यो भवेत्स्वामी
सेवकाः स्वल्पधियाधियः बहवः कौलिकं धर्मं मिथ्या-
ज्ञानविडंबकाः स्वबुद्ध्या कल्पयंतीत्थं पारंपर्यविमो-
हिताः मद्यपानेन मनुजो यदि सिद्धिं लभेत वै मद्यपा-
नरताः सर्वे सिद्धिं गच्छंतु पामराः मांसभक्षणमात्रेण
यदि पुण्या गतिर्भवेत् लोके मांसाशिनः सर्वे पुण्य-
भाजो भवंति हि स्त्रीसंभोगेन देवेशि यदि मोक्षो भवंति
वै सर्वेऽपि जंतवो लोके मुक्ताः स्युः स्त्रीनिषेवणात्
कुलमार्गो महादेवि न मया निन्दितः क्वचित् आचारर-
हिता ये च निन्दितास्ते न चेतरे अन्यथा कौलिके धर्मे
आचारः कथितो मया विचरंत मया देवि मूढाः पा-
ण्डितमानिनः कृपाणधारागमनाद्व्याघ्रकण्ठावलं-
बनात् भुजंगधारणान्नूनमशक्यं कुलसेवनम् वृ-
थापानं तु देवेशि सुरापानं तदुच्यते यन्महापातकं
देवि वेदादिषु निरूपितम् अनाघ्रेयमनालोक्यमस्प-
र्श्यं चाप्यपेयकम् मद्यं मांसं पशूनां तु कौलिकानां म-
हाफलम् अमेध्यानि द्विजातीनां मद्यमेकादशैव
तु द्वादशं तु महामद्यं सर्वेषामधमं स्मृतम् सुरा वै
मलमन्नानां पाप्मा मल उच्यते तस्माद्ब्राह्मणराज-
न्यौ वैश्यश्च न सुरां पिबेत् सुरादर्शनमात्रेण कुर्यात्

सूर्य्यावलोकनम् तस्मादाघ्राणमात्रेण प्राणायामत्र
यं चरेत् अज्ञानात्तु मद्यं भवेन्मद्यो जले चोपवसेदहः ॥ ५
र्हुंनामेखिद्रांद्रत मद्यस्य स्पर्शने विधिः स्नानपानेः स्ना
नकृते त्वलंतीनां विनिक्षिपेत् स्रवेत्तयाविनिक्षिपे
ततः शुद्धिमवाप्नुयात् मद्यमांसादिदोषस्य प्रायश्चि
त्तविधिः स्मृतः अविधानेन योहत्वा दात्मार्थं प्राणि
नः प्रिये निवसेन्नरके घोरे दिनानि पशुरोमभिः सं
वितानि दृशा वा स्निग्धयोनिषु जायते संवितानि
स्थाने गलितानि इति पाठः अनुमंता विशसिता नि
हंता क्रयविक्रयी संस्कर्त्ता चोपहर्त्ता च खादिताष्टौ
वघातकाः यतेन चक्रेतां हंति खादिता चोपभोगतः
घातको घातवध्याभ्यामिसेषस्थिविधोवयः मांसस्
स्पर्शनं कृत्वा सूर्य्यदर्शनमाचरेत् तस्मादविधिना मां
समद्यं च नाचरेत् क्वचित् विधिवत्सेव्यते देवि परमा
र्थं प्रसीदति नाशाय स्वपरज्ञानं सत्यमेतद्वरानने
तर्पणं वाप्यविधानेन नैवेद्यं न कदाचन विधिना मां
सं चापि हत्वा पापेन लिप्यते बहुनात्र किमुक्तेन स
र्वसारस्य प्रिये जीवन्मुक्तिः सवोपायं कुलशास्त्र
सुगोपितम् यन्मुक्तेः फलदे विनाफलस्यापि से
वितम् कुलेऽस्य हि विद्यते ज्ञानं तन्नत्युत्तमम्

कु
वं
१२
12

कुलशास्त्राणि सर्व्वाणि मयैवोक्तानि पार्व्वति प्रमाण
नि न सन्देहो न हन्तव्यानि हेतुभिः देवताभ्यः पितृभ्यश्च
मधुवाताऋतायेते स्वाधिष्ठानमधिष्ठायांतीरंसर्पि
र्म्मध्वृच्कम् हिरण्यपात्रंवादित्वावावग्रस्मृक्तंपश्चु
मद्योदीक्षयतीत्याद्याः प्रमाणं श्रुतयः प्रिये इत्येतत्क
थितं किंचित्कुलमाहात्म्यमम्बिके समासेन कुलेशा
नि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि इति श्रीकुलार्णवे महार
हस्ये सर्व्वागमोत्तमोत्तमे कुलमाहात्म्यकथनं नाम
द्वितीय उल्लासः २ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमि
च्छामि सर्व्वेषम्मोत्तमोत्तमम् ऊर्द्ध्वाम्नायस्य माहा
त्म्यं तन्मे त्वं वद मे प्रभो श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि
प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण
देवताश्च प्रसीदति न कदाचिन्मया प्रोक्तं इतः पूर्व्वं कु
लेश्वरि कथयामि तव स्नेहादूर्द्ध्वाम्नायं शृणु प्रिये वे
दशास्त्रपुराणानि प्रकाशानि कुलेश्वरि शैवाचार
गमाः सर्व्वे रहस्याः परिकीर्त्तिताः रहस्यातिरहस्या
नि कुलशास्त्राणि पार्व्वति रहस्यातिरहस्यानां रहस्य
मिदमम्बिके ऊर्द्ध्वाम्नायं वत्ते वेधिपूजाहंतात्मकं परं
ऊर्द्ध्वाम्नायार्थतत्त्वं हि इति वापाठः गोपितं मया य
त्नादिदानीं तत्प्रकाश्यते मम पंचमुखेभ्यश्च पंचाम्ना

याः समुद्गताः पूर्व्वश्च पश्चिमश्चैव दक्षिणश्चोत्तरस्तथा
ऊर्द्ध्वाम्नायश्च पंचैते मोक्षमार्गाः प्रकीर्त्तिताः आम्ना
या बहवः संति नोर्द्ध्वाम्नायस्य ते समाः सम्यमेतद्वरा
रोहे नात्र कार्य्या विचारणा आम्नाया बहवो ज्ञातास्त
त्त्वाम्नायभेदजाः अशिक्षितैस्समाख्याताः पूर्वत्र कु
लनायिके उत्तराम्नायवेत्तारो बहवः संति मानिनः
ऊर्द्ध्वाम्नायागमतत्त्वज्ञा विरला वीरवन्दिते यावंतः पा
शवा भूमे स्तावंतः समुदीरिताः एकैकाम्नायजा मं
त्रा भुक्तिमुक्तिफलप्रदाः उपमंत्रास्तावंतः सारवाः
समुदीरिताः मयैव कथितान्मिन् लोकानुग्रहकां
क्षया सर्व्वेषामपि मंत्राणां देवतास्तत्फलप्रदाः आ
वयोरंशसंभूताः समुद्दिष्टाः शुचिस्मिते सर्व्वमंत्राम
हं वेद्मि नान्यो जानाति कश्चन मत्प्रसादेन यः कश्चि
द्वेत्ति मानव कोटिषु एकाम्नायं वयो वेत्ति स मुक्तो ना
त्र संशयः किं पुनस्तत्त्वराम्नायवेत्ता साक्षाच्छिवो भवे
त् चतुराम्नायविज्ञानादूर्द्ध्वाम्नायः परः प्रिये तस्मा
त्तदेव जानीयाद्यदीच्छेत्सिद्धिमात्मनः ऊर्द्ध्वत्वात्सर्व्व
धर्म्माणामूर्द्ध्वाम्नायः प्रशस्यते ऊर्द्ध्वं नयनयः संचे
दूर्द्ध्वाम्नाय इति स्मृतः ऊर्द्ध्वत्वात्क्लेशनिध्वंसं संसा
रसागरात् ऊर्द्ध्वलोकनिषण्णत्वादूर्द्ध्वाम्नाय इति स्मृ

कु नः तस्माद्देवेशि जानीहि संसारान्मोक्षैकसाधनम् स
व र्वाम्नायाधिकफलम् ऊर्द्धाम्नायं परात्परम् तस्माद्दे
१२ वेशि जानीहि संसारान्मोक्षैकसाधनम् सर्वलोकेषु
13 सर्वेभ्योलहरूज्ञो यथा प्रिये आम्नायेषु च सर्वेषु ऊ
र्द्धाम्नायस्तथा प्रिये देवतानां यथा विष्णुर्ज्योतिषां
भास्करो यथा तीर्थानां च यथा काशी स्वर्नदी सरि
तां यथा तीर्थानां पर्वतानां यथा मेरुस्तरूणां चन्दनं
यथा अश्वमेधः क्रतूनां च पाषाणानां यथा मणिः
यथा रसानां माधुर्यं धातूनां काञ्चनं यथा चतुष्पदां
यथा धेनुर्यथा हंसः पक्षिणाम् आश्रमाणां यथा
भिक्षुर्वर्णानां ब्राह्मणो यथा मनुष्याणां यथा राजाऽ
वयवानां यथा शिरः आमोदानां च कस्तूरी यथा का
वीपुरीपुराम् तथैव सर्वधर्माणां ऊर्द्धाम्नायोऽधि
कः प्रिये नानाजन्मार्जितापारपुण्यकर्मफलोदया
त् ऊर्द्धाम्नाये विजानीयान्नान्यथा वीरवन्दिते यस्मा
मनुष्यलक्षेषु जानाति कुलसाधनम् तेषां लक्षेषु
यः कश्चिदूर्द्धाम्नायं प्रवेत्ति च न वेदैरागमैः शास्त्रैर्न
पुराणैः सुविस्तरैः न यज्ञैर्न तपोभिर्वा न तीर्थव्रत
कोटिभिः अमेरुपायैर्देवेशि मन्त्रौषधिपुरःसरैः आ
म्नायो ज्ञायते चोर्द्धः श्रीमद्गुरुमुखं विना विधानतः।

स्त्वयादेव्यास्तत्तंतेचवगुनःस्वयम् तमेवान्वेषयेत्तत्त्वस्सर्वं
तंकरुणानिधिम् आम्नायंयोनरोदेविविजानातिच
तत्वतः सर्वलक्षणसंपूर्णःकुलाम्नायात्मकोविदः त
स्मादेवेप्रिजानीहकुलाम्नायंकुलेश्वरि लभतेकांक्षितां
सिद्धिंसमस्तसंवरानने कुलाम्नायंविजानातियःकां
क्षितश्रीगुरोर्मुखात् शास्त्रमार्गेणवनरोजीवन्मुक्तो
नसंशयः आम्नायंयोनरोदेविविजानातिचतत्वतः
सवन्द्यःसद्गुरुःसोऽर्च्यःसदेवज्ञःसमान्त्रिकः ससेव्यः
सचसत्तमःसश्रेष्ठःसतान्त्रिकः सव्रतीसतपस्वीच।
सोऽनुष्ठातासपूजकः सवेदागमशास्त्रादिसर्वविद्या
विशारदः सआचार्यःसमतिमान्सयतिःसचकौ
लिकः सयज्वासचपूतात्मासजापीसचसाधकः स
योगीसंगतार्थस्तुसवीरःसचसत्तमः सपुण्यात्मास
सर्वज्ञःसप्रभुःसशिवःप्रिये तत्कुलंपावनंदेविधन्या
तज्जननीस्मृता तृप्तिताचकृतार्थाःस्युस्तत्कालस्थित
रःप्रिये पुण्यात्मदर्शनाःसर्वेपूतास्तन्मित्रबान्धवाः
वक्तेनेहकिमुक्तेनकुलाम्नायपरस्यच स्मरणंकीर्तनं
वापिदर्शनंस्पर्शनंतथा संभाषणंचकुरुतेराजसूया
धिकफलम् सयत्रवसतेदेवितत्रश्रीर्विजयोभवेत्
अनामयंचअभिवृद्धिश्चनिरुपद्रवम् तस्मात्कुरुप्र

ऊ सादेनऊर्द्ध्वाम्नायंनरोत्तमः योवेत्तितत्त्वतोदेविसमेप्रि
र्व यतमोभवेत् पूर्वाम्नायःसृष्टिरूपःस्थितिरूपश्चदक्षि
१४ णः संहारःपश्चिमोथविद्धिउत्तरोऽनुग्रहोभवेत् मंत्रयोग
विदः पूर्वंभक्तियोगंचदक्षिणम् पश्चिमंकर्मयोगंच
ज्ञानयोगंतथोत्तरम् पूर्वाम्नायस्यसंकेतस्तुविंश
तिरीरितः दक्षिणाम्नायसंकेतःपंचविंशतिरीरितः
पश्चिमाम्नायसंकेतोद्वाविंशत्समुदाहृतः उत्तराम्ना
यसंकेतःषट्त्रिंशत्समुदाहृतः ऊर्द्ध्वाम्नायस्यचैता
निवसंतिकुलनायिके साक्षाज्ज्ञानस्वरूपत्वान्नकिं
चित्कर्मविद्यते ऊर्द्ध्वाम्नायस्यमाहात्म्यंब्रह्मावेत्तिन
चापरः मत्तोहंचजानामिसत्यमेतद्वरानने ऊ
र्द्ध्वाम्नायस्यमाहात्म्यमितितेकथितंमया समासेन
कुलेशानिमंत्रमाहात्म्यमुत्तमम् इतःपूर्वंमयानोक्तं
यस्यकस्यापिपार्वति तद्वदामितवस्नेहाच्छृणुमत्
प्राणवल्लभे श्रीप्रासादपरामंत्रमूर्द्ध्वाम्नायमधिष्ठि
तम् आवयोःपरमाकारंयेवेत्तिसःस्वयंशिवः शिवा
दिकृमिपर्यंतंप्राणिनांप्राणवर्त्मना निश्वासोच्छ्वा
सरूपेणमंत्रोऽयंवर्त्ततेप्रिये अनिलेनविनामेघोय
थाकाशेनवेष्टते पराप्रासादमंत्रेणविनालोकस्त
थाप्रिये पराप्रासादमंत्रेणमृतमेतच्चराचरम् अमि

न्नेनत्वत्तोदेवितालंहृतेयथानिलः वीजेऽङ्कुरसलिले
तैलंस्त्रग्गात्रेस्मरवैणुप्रभा चंद्रेज्योत्स्नानलःकाष्ठेषु
छेगंधोजलेद्रवः शब्देचार्थःशिवेशक्तिःक्षीरेसर्पिः
फलेरुचिः शर्करायांचमाधुर्य्यंघनसारेचशीतलं
निग्रहानुग्रहौमंत्रेप्रतिमायांचदेवता दर्पणेप्रतिवि
वंचसमीरेचलनंयथा पराप्रासादमंत्रेपिप्रपंचोऽयं
तथास्थितः वटवीजेयथावृक्षःसूक्ष्मरूपेणतिष्ठति
पराप्रासादमंत्रेऽस्मिन्ब्रह्माण्डोपितथास्थितः स्वप
केषुयथान्नेषुस्वरसेषुकुलेश्वरि लवणेनविनास्वा
दुयथाभोक्तुंनजायते पराप्रासादमंत्रेणयेवामंत्रा
नंसंगताः तेफलंनप्रयच्छंतिमंत्रशक्तिविवर्जिताः
श्रीप्रासादपरामंत्रोगोपनीयःकुलेश्वरि विचार्य्यादं
पुराणानिदर्शनाम्नायभेदजान् समयग्रान्वेष्णंदमा
गमशास्त्राणिविविधानिच महस्मात्तादयोदेवाःशास्त्रे
षुविविधेषुच भ्रमंतितेषुमूढात्मानतवमायाविमोहि
ताः जायंतेचम्रियंतेवंसंसारक्लेशभागिनः श्रीप्रा
सादपरांमंत्रंनगायंतःकुलेश्वरि नलभंतेहिमोक्षंते
त्वत्प्रसादविवर्जिताः मद्रूपेश्रीगुरौयस्यदृढाभक्तिः
प्रजायते श्रीप्रासादपरामंत्रंसज्ञात्वापरिमुच्यते पू
र्वेजन्मसहस्रेषुशैवादिसमयोदितान् चतुराम्नायजा

ऊ मंत्रानन्तर्गर्भीतांयोभजिष्यति सयावचकंतुकान्तकः
व शुद्धात्मागुरुवत्सलः श्रीप्रासादपरांमंत्रंविजानाति
१५ चनान्यथा सब्रह्मविष्णुरुद्राश्चशक्रादिसुरपुंगवाः
15
वसुरुद्राश्चदिक्पालामनुचन्द्रादयःप्रिये मार्कण्डेया
दिमुनयोवशिष्ठादिमुनीश्वराः सनकाद्याश्चयोगी
शाजीवन्मुक्ताःशुकादयः यक्षाःकिन्नरगन्धर्वसिद्धा
विद्याधरादयः श्रीप्रासादपरांमंत्रप्रभवंचामितफ
लम् प्राप्यमंत्रसिद्धिंसपुण्यंजपंसद्यापिपाप्नुवंति सा
मर्थ्यंपूजिताविद्यातेजःसौख्यमरोगिता राज्यःस्वर्ग
श्चमोक्षश्चपराप्रासादजापिनः रुद्रेन्द्रब्रह्मविष्णूनाम
मिभूयायतेपदम् सर्वकर्मविहीनोपिपराप्रासाद
मंत्रवित् सचिन्मयांगतिंयातिनतोसर्वेपिधार्मिकाः
तस्यचिन्तामणिःकामधेनुःकल्पतरुर्गृहे कुवेरकिं
करःसाक्षात्परप्रासादजापिनः यथादिव्यरसस्पर्शा
ल्लोहोभवतिकांचनः पराप्रासादमंत्रज्ञःश्वपचोऽ
पिद्विपाप्नोति देवतास्थापनेशक्तःप्रतिमादौनसंशयः
मंत्रमात्रतयेवेत्तिपराप्रासादसंज्ञकम् श्वपचोपि
द्विमुच्येतकिंपुनस्तद्विधानवित् पराप्रासादमंत्रज्ञो
यत्करोतियदिच्छति यद्भुनेतन्महेशानितपोध्यानं
जपोभवेत् दीक्षाःसर्वमहेशानिपारंपर्यसमन्विताः

पराप्रासादमंत्रंयोवेत्तिसोहंनसंशयः चराचरमयो।
तानिभुवनानिचतुर्द्दशः पराप्रासादमंत्रस्तद्देहेतिष्ठ
तिनित्यशः पराप्रासादमंत्रस्तोयत्रतिष्ठतिभाविनि
दिव्यदेवंसमुद्दिष्टंसमंतादशयोजनम् पराप्रासा
दमंत्रार्थतत्वज्ञेकुलनायिके सुरासुराश्चवदंति।
किंपुनर्मानवादयः पराप्रासादमंत्रज्ञमनुतिष्ठ।
तिपार्वति सिद्धदेवंमदीयोवामुनिदेवगणैःसह
सौरवैस्नवदौर्गाकैगाणपसेन्दुसंभवान् सर्वमंत्रा
न्सजानातिपराप्रासादमंत्रवित् श्रीप्रासादपरामं।
त्रोजिह्वाग्रेयस्यवर्तते तस्यदर्शनमात्रेणश्वपचो।
पिविमुच्यते ब्राह्मणोवांत्यजोवापिशुचिर्व्वाप्यथ
वाशुचिः पराप्रासादजापीयःसमुक्तोनात्रसंशयः
गच्छंस्तिष्ठतोवापिजाग्रतःस्वपतोपिवा पराप्रासा
दमंत्रोऽयंदेवेशिनचनिष्फलः चिरेणैकैकफलदा
मंत्राःसंतिसहस्रशः कुलेशिमंत्रराजोयंशीघ्रंसर्व्व।
फलप्रदः पराप्रासादमंत्रोऽयंसर्व्वमंत्रोत्तमोत्तमः
ज्ञानतोऽज्ञानतोवापिभजतांकामदोमतः शचीन्द्रौ
रोहिणीचन्द्रौस्वाहाग्नीचप्रभारवी लक्ष्मीनारायणौ।
वाणीधातारौरात्रिवासरौ अग्नीषोमौबिन्दुनादौदेवि
प्रकृतिपूरुषौ आधाराधेयनामानौभोगमोक्षौकुले

कु
व
८९
16

श्वरि प्राणापानौ वशात्रार्थौ प्रियो विधिनिश्चयकौ स्व
खेचरः खेचरीय छन्दः स्पन्दते श्रूयते यथा सर्व्वलोके श्रुतेन
सर्व्वमारामेव न संशयः उस्त्रीत्रूपाणि सर्व्वाणि वाव
योरंश जानिहि परप्रासादमंत्रोयं तस्मात्सर्व्वात्मको।
भवेत् अरूपं भावनागम्यं परं ब्रह्मकुलेश्वरि निष्कलं
निर्म्मलं नित्यं निर्गुणं व्योमसन्निभम् अनन्तममलं तत्त्व
मनोवाचामगोचरम् परप्रासादमंत्रार्थसन्ध्यानात्
संप्रकाशते तस्मान्मन्त्रमिमं देवि परप्रासादसंज्ञकं
परतत्त्वस्वरूपत्वात्सच्चिदानन्दलक्षणात् शिवशक्ति
मयत्वाच्च भुक्तिमुक्तिप्रदानतः सकर्म्मापि च निष्कर्म्म
सगुणं चापि निर्गुणम् श्रीप्रासादपरामंत्रं सर्व्वमंत्र।
शिरोमणिम् जपन्भुक्तिं च मुक्तिं च लभते नात्र संशयः
बहुनात्र किमुक्तेन सर्व्वसारं शृणु प्रिये श्रीप्रासादप
रामंत्रसमो मंत्रो न विद्यते इदमेव परं ज्ञानमिदमेव
परं तपः इदमेव परं ध्यानमिदमेव परार्च्चनम् इद
मेव परा दीक्षा इदमेव परो जपः इदमेव परं ब्रह्म इद
मेव परं व्रतम् इदमेव परो यज्ञ इदमेव परास्मरम् इ
दमेव परं श्रेय इदमेव परं फलम् इदमेव परं तत्त्वं इद
मेव परा गतिः इदमेव परं गुह्यं सत्यं सत्यं न संशयः
इति मत्वा मनुवरं यन्निष्ठः स्यात्सदा प्रिये आगमोक्ते

नविधिनाक्रमपूजापुरःसरम् श्रीप्रासादपरामंत्रंशत
मष्टोत्तरंजपेत् मुच्यतेब्रह्महत्यादिमहापापैस्सुपर्वभिः
द्विशतंयोजपेद्देविश्रीप्रासादपरामनुम् चतुर्विंशति
लक्षंप्रणायारणावर्तितैरपि अयोनिजागवर्तितैरसं
ख्याजननाश्रितैः वार्द्धकेयौवनेबाल्येजाग्रत्स्वप्नसुषु
प्तिषु कर्म्मणामनसावाचाज्ञानाज्ञानकृतैरपि महा
पातकैस्सहस्रैरुपपातककोटिभिः मुच्यतेनात्रसंदे
हःसत्यमेतद्वरानने त्रिशतंयोजपेद्देविश्रीप्रासादप
रामनुम् सर्वक्रतुषुयत्पुण्यंसर्वतीर्थेषुयत्फलम्
तत्फलंलभतेदेविनात्रकार्याविचारणा चतुःशत
जपेद्यस्तुश्रीप्रासादपरामंत्रम् सदातस्यगृहद्वारे
ष्वणिमाद्यष्टसिद्धयः वसंतेनात्रसंदेहःसर्वसिद्धिस
मन्विताः यद्यन्मनोभिलषितंतत्तदाप्नोतिनिस्पृहः य
र्मार्थकाममोक्षाख्यास्तास्तस्यकरेस्थिताः सालोक्य
प्रमुखोस्त्वितिमेन्मुक्तिंचतुर्विधाम् सत्यमेतन्नसंदे
हःसाधकःकुलनायिके जपेत्पंचशतंयस्तुश्रीप्रासा
दपरामनुम् तत्फलंनैवशक्नोमिकथितंकुलनायि
के तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसर्वावस्थासुसर्वदा श्रीप्रा
सादपरामंत्रंजपेद्भुक्तिविमुक्तये नास्तिशैवाधिकंत
त्वंनकुलाधिकोज्ञानीनहिज्ञानाधिकंस्तवम् नास्ति

कु व १८

गाक्षाधिकापूजानहिमोक्षाधिकंफलम् श्रीप्रासाद
परामंत्रादधिकंनैवविद्यते इदंसत्यंइदंसत्यंसत्यंसत्यंनसं
शयः श्रीप्रासादपरामंत्रमाहात्म्यंइहवर्णितम् न
शक्नोमिवरारोहेकल्पकोटिशतैरपि गिरौसर्षपाण
मांत्रतसागरेवालुकानिच तथापिमंत्रमाहात्म्य
किंचित्तेकथितंमया कुलाम्नायस्यमाहात्म्यंश्रीप्रा
सादपरामनोः इतितेकथितंदेविकिंभूयःश्रोतुमि
च्छसि इतिश्रीकुलार्णवमहारहस्येश्रीप्रासादप
रामंत्रकथनंनामतृतीयउल्लासः ३ श्रीदेव्युवाच
कुलेशश्रोतुमिच्छामिश्रीप्रासादपरामनुम् मंत्ररा
जंवदेशानन्यासध्यानादिभिःसह श्रीईश्वरउवाच
शृणुदेविप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृच्छसि तस्यश्रव
णमात्रेणशिवाकारःप्रजायते इतःपूर्वंमयानोक्तो
मंत्रोऽयंयस्यकस्यचित् तवस्नेहाद्वदाम्यद्यशृणुमत्
प्राणवल्लभे अनंतचन्द्रभुवनमिन्दुबिन्दुयुगान्वितः
श्रीप्रासादपरामंत्रोभुक्तिमुक्तिफलप्रदः परप्रासा
दमंत्रंतत्सादिरूपःकुलेश्वरि प्रकाशानन्दरूपत्वात्
प्रत्यक्षफलदानतः प्रसन्नचित्तरूपत्वात्सिद्धार्थ
निरूपणात् प्राकृतनाद्यप्रशमनात्स्वपरार्तिविनाशना
त् प्रासादकरणात्श्रीमान्प्रासादमनुरीरितः पर

तत्त्वस्वरूपत्वात्परमात्मप्रकाशनात् परमानन्दजन-
नात्परमैश्वर्य्यकारणात् परोक्षफलदानाच्च परधर्म्म-
निदर्शनात् परत्वात्सर्व्वमन्त्राणां परामन्त्र इतीरितः
कुलमन्त्रमिदं देवि मासंक्षेपवर्णनेन अथ प्रातःस-
मुत्थाय गुरुदेवानुचिंतनम् सकृन्मलेन स्वत्वाच-
कुर्य्याद्विण्मूत्रमोचनम् शौचस्य शोधनं स्नानं सन्-
ध्यातर्प्पणमाचरेत् पंक्तिद्वारयजनं विघ्नत्रयविना-
शनम् पूजास्थानप्रवेशस्तथा सम्प्रवेशनम् दे-
वीपूजाग्रतो ध्यानं शिवादिगुरुवन्दनम् आसनं ग-
णपति क्षेत्रपालवन्दनमीश्वरि पादुकास्मरणं चै-
वदीपनाथार्च्चनं प्रिये करांगशोधनं प्राणायामः स-
कलार्थके दिग्बन्धनं चांगपुरं बीजमुत्कांचमात्-
काम् दशप्रकारमातांकोलिपिकमष्टमन्त्रकम् ऋ-
षिरस्य परः शम्भुश्छन्दश्चात्मकपूर्व्विका गायत्री देव-
तायत्र सर्व्वमन्त्रेश्वरी परा दीर्घत्रययुतं मूलं बीजश-
क्त्याचकीलकम् षड्दीर्घमूलयुक्तेन षडंगानि च-
पार्व्वति ईशानस्तत्पुरुषाघोरसद्योजातात्मनस्तथा पंचां-
गुलिषु विन्यस्य मूर्तिवक्त्रेषु वर्ज्जयेत् पंचधाब्रह्माणि
तथैवांगुलिन्यासमाचरेत् आधारशक्तिमारभ्य पीठ-
मंत्रांतमंबिके अथषोढां महेशानि कुर्य्यान्मूलेक्रव।

कृ
दे
१८
18

त्मेना महाघोराट्टहंयस्मासंततः कुब्ज्यीत्समाहिता। व
समाणेनविधिनादेवताभावसिद्धये यस्यतस्यनवा
क्रमंतनवस्त्रिहाहृदास्परम् प्रपंचोभुवनंमूर्त्तिर्मंत्रदे
वतमातरः महाघोराट्टहंयस्मासंस्तवमासोनमोनंम
तत्रादौपरमेशानि प्रपंचाभासउच्यते प्रपंचद्वीपजः
लधिगिरिपत्तनपीठकाम् क्षेत्रंवनाश्रमगुहानदी
चत्वरकोट्टिदः स्वेदजाण्डजजरायुजाश्चक्रास्तेरि
घोरुशः श्रीर्मायाकमलाविष्णुवल्लभापद्मधारिणी
समुद्रतनयालोकमाताकमलवासिनी इन्दिरामा
रमालक्ष्मीतथानारायणप्रिया सिद्धिलक्ष्मीराजल
क्ष्मीमहालक्ष्मीरितीरिताः शक्तयस्तुप्रपंचानांस्वरा
णामधिदेवताः लवस्त्रुटिःकलाकाष्ठानिमेषःश्वा
सपवहि घटिकाचमुहूर्त्तश्चप्रहरोदिवसस्तथा स
न्ध्याराचितिथिश्चैववारोनक्षत्रमेवच योगश्चकर
णंपक्षोमासोराशिर्ऋतुस्तथा अयनंवत्सरयुगप्र
लयाःपंचविंशतिः एतेषांस्थाननियमोह्यदृयातःस
मीरितः आर्य्योमाचण्डिकादुर्गाशिवापर्णाम्बिकास
ती ईश्वरीशांभवीशानीपार्वतीसर्वमंगला दाक्षा
यणीहैमवतीमहामायामहेश्वरी मृडानीचैवरुद्रा
णीशर्वाणीपरमेश्वरी कालीकात्यायनीगौरीभवा

नीतिसमीरिता पतेषां स्थाननियमो हृदयांतः समी
रितः शाक्रयः स्थूलं वादीनां स्पर्शानामधिदेवताः प
वभूतानि तन्मात्रं ज्ञानकर्मेन्द्रियानिलाः गुणांतःक
रणावस्थायत्ते दोषोदशेरिताः ब्राह्मी वागीश्वरी वाणी
सावित्री च सरस्वती गायत्री वाक्प्रदा पश्चात् सारदा भा
रती प्रिये विद्यात्मिकाः पंचभूतव्यापकानामधीश्वरीः
वाग्भवं भुवनेशी च लक्ष्मीबीजं त्रितारकम् त्रितारमू
लमंत्रांते मातृकाक्षरतः परम् वदेत्सर्वं पंचरूपायै प्रिये
नमः इति क्रमात् प्रपंचादिभिराद्यंते वर्णान् शक्तीर्नियो
जयेत् मातृकान्यासः संप्रोक्तः स्थानेष्वेवं न्यसेत्प्रिये त्रि
तारमूलसकलप्रपंचादिस्वरूपतः श्रीरूद्ध्यै परां वादेव्यै
नमउक्त्वा व्यापकं न्यसेत् प्रपंचन्यासमेवं स्याद्भुवनन्या
समाचरेत् त्रितारमूलमंत्रांते अं आं इं अतलं वदेत् लो
कं वनिलयं चैव शतकोटिपदं ततः गुह्याम्नाययोगि
नीमूलदेवतां तं वदेत्प्रिये वदेदाधारशक्त्यां वादेव्यै तस्या
दयो न्यसेत् ईं उं ऊं मूलं वितलं गुह्यतरं चानंतसंख्यकं
शेषं च पूर्ववत्स्वाधगुल्फयोर्विन्यसेत्प्रिये ऋं ॠं लृं सुत
लं वाति गुह्यं चाचिन्त्यसंख्यकम् शेषं च पूर्ववत्स्वजंघ
योर्विन्यसेत्प्रिये लृं एं ऐं महातलं च महागुह्यपदं ततः स्व
तंत्रकम् शेषं च पूर्ववत्स्वजानुनोर्विन्यसेत्प्रिये ओं औं

ऊ तलातलं देवि परमगुह्यं चाभिधानकम् शेषं च पूर्ववत्सो
व ऽरुद्वौर्द्देवेशि विन्यसेत् श्रृंश्रः रसातलं चैव रहस्यं ज्ञान
१९ मेतकम् शेषं च पूर्ववत्सो ऽगुल्फदेशे प्रविन्यसेत् कव
17 र्गं णापि पातालं लोकेतिनिलयेतिच रहस्यंनितरां क्रिया
शेषं च पूर्ववत्सो ऽग्राधारे विन्यसेत्प्रिये चवर्गं भूरहः
स्यातिरहस्यं शाकिनीमपि शेषं च पूर्ववत्सो ऽप्स्वाधिष्ठा
नेन्यसेत्प्रिये टवर्गं णाच भुवो महा रहस्यं राकिनीमपि
शेषं च पूर्ववत्सो मणिनाभौ च विन्यसेत्प्रिये तवर्गं स्वश्च
परमरहस्यं लाकिनीमपि शेषं च पूर्ववत्सो ऽप्यहृदये
विन्यसेत्प्रिये पवर्गं च महो गुह्यरहस्यं काकिनीमपि
शेषं च पूर्ववत्सो ऽनाहतमूले न्यसेत्प्रिये यवर्गं च जनो
गुह्यतरं च शाकिनीमपि शेषं च पूर्ववत्सो ऽप्याज्ञाधा
वन्यसेत्प्रिये शवर्गं च तपश्चातिगुह्यं च हाकिनीमपि
शेषं च पूर्ववत्सो ऽललाटे विन्यसेत्प्रिये लक्षं सत्यम
हागुह्यं याकिनीमपि च प्रिये शेषं च पूर्ववत्सो ऽब्रह्मर
न्ध्रे च विन्यसेत् त्रितारमूलमंत्रान्ते चतुर्दशभुवं वदेत्
नाथिपायै श्रीपरां वादेव्यै च व्यापकं न्यसेत् कृत्वैवं भु
वनन्यासं मूर्त्तिन्यासमथाचरेत् केशवनारायणमाध
गोविन्दविष्णवः मधुसूदनसंतश्चस्यात्त्रिविक्रमवामः
नो श्रीधरश्च हृषीकेशः पद्मनाभो दामोदरः वासुदे

वंसंकर्षणः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः अद्योल्केन्द्राणीचे·
शानीचोग्रार्द्धनयनातथा ऋद्धिश्चरूपिणीसूक्ष्मा कान्ना·
दोषैकनायिका पंकारिणीचोज्ज्ववतीसर्व्वकामांजन
प्रभा अस्थिमालाधराचेतिसंप्रोक्ताः स्वरदेवताः भवः
शर्व्वोऽथरुद्रश्चपशुपतिश्चोग्रपवच महादेवस्तथाभी
मईशानस्तत्पुरुषाह्वयः अघोरसद्योजातौचवामदेव
इतीरितः करमङ्गावेगवलागरिमादिफलप्रदा छ
न्दोमयीजगत्स्थानाम्बलन्तारातततःपरम् सानदाच
टंकधरातथाटंकृतिरीरिताः कमादीनांचडंतानां
वर्णानांदेवतास्त्विमाः ब्रह्माप्रजापतिर्वेधापरमेष्ठी
पितामहः विधाताचविरिंचिश्चस्वष्टाचचतुराननः
हिरण्यगर्भइत्युक्ताः क्रमाद्ब्रह्मादयोदश यक्षिणीरंजि
नीलक्ष्मीर्व्वज्रिणिशशिधारिणी वज्रधारलधासर्व्वं·
नायिकाहस्मितानना ललिताचदमाचेतिप्रोक्तास्ता·
ल्वतदेवताः त्रितारमूलमंत्रांते स्वयान्विस्नून्सशक्ति
कान् चतुर्थ्यान्तमस्माउक्तान्मस्तकेवाननेन्यसेत्
सस्कन्धपार्श्वकंठोरुजानुजंघापदेषुव दक्षादिवाम
पर्य्यंतंविन्यसेत्परमेश्वरि फट्कारांतयुतान्मंत्रीभवादी
नेशक्तिसंयुतान् पादपार्श्ववाहुकंठपंचवक्त्रेषुविन्य
सेत दशस्थानेषुब्रह्मादीनांत्र्यादिशक्तियुतान्न्यसेत्

कु त्रितारमूलमंत्रान्ते श्रीत्रिमूर्त्यात्मिकां वदेत् आर्य्येपरांबा
व देव्यै च नमस्सार्व्वापकं मसेत् मूर्त्तिन्यासं विधायेत्थं मंत्र
२० न्यासमथाचरेत् त्रितारमूलमंत्रान्ते पकलं देवकोटिव
भेदस्रप्रणवायेकाक्षरात्माखिलमंत्रतः ततोऽर्थिदे
वतायैस्यात्समलंचफलप्रदा आर्य्येतथैककूटैश्वर्य्या
वादेव्यैनमो वदेदिति ऐंउंकुं ह्यादि हंसादि हिकूटपूर्व्वे
वमसरम् अंसंलं श्यादिकूटपूर्व्ववमसरम् लूंपंपं च तत्र ले
दं चन्द्रादिपूर्व्ववमसरम् ओंओं अंअः पंचलं सूर्य्यादिपू
र्व्ववमसरम् कंखंगंघं च षट्कलं स्कन्दादिपूर्व्ववमसरम्
चंछं च सप्तलं गणेशादिपूर्व्ववमसरम् झंजंकं अष्टल
दं वटुकादिपूर्व्ववमसरम् ञंटंठं नवलं पूर्व्ववमसरम्
डंढंणं दशलं विष्ण्वादिपूर्व्ववमसरम् तंथंदं एकाद
शलं रुद्रादिपूर्व्ववमसरम् धंनंपं द्वादशलं वाण्यादि
पूर्व्ववमसरम् फंबंभं त्रयोदशलं लक्ष्म्यादिपूर्व्ववमसरं
मंयंरं चतुर्द्दशलं गौर्य्यादिपूर्व्ववमसरम् लंवंशं पंच
दशलं दुर्गादिपूर्व्ववमसरम् षंसंहं षोडशलं त्रिपु
रादिच षोडशम् त्वक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायै सकलं
ततः तथाफलप्रदायै च षोडशार्णस्वरूपिणः श्रींवादे
व्यैनमः प्रोक्तो मंत्रन्यासो महेश्वरि आधारलिंगयोर्ना
भिहृत्कंठे भ्रुव विन्यसेत् विन्दोत हृद्धंउन्मन्यां नादे ना

देतपवच ध्रुवमण्डले ब्रह्मरन्ध्रे विन्यसेत् कुलनायिके
चितारमूलं मंत्रांते सर्व्वं मंत्रात्मिकापदम् आध्ये परा
वा देव्येवहृदये व्यापकं न्यसेत् मंत्रन्यासं विधायेत्थं
देवतन्यासमाचरेत् चितारमूलमंत्रांते अष्टाशसहस्र
कोटिच योगिनीकुलशाहूंते सविताये पदं वदेत् नि
हूंसवापदादेव्येनमस्तन्त्रेरत्त्रिये हुंमां योगिनी प्रति
ष्ठा शेषं पूर्व्ववदाचरेत् उं कुं तपस्वी विद्यां च शेषं पूर्व्व
वदाचरेत् अं सं हुं शांतं तथा शांतिशेषं पूर्व्ववदाचरेत्
ल्लें ल्हूंस्त्र निशांसतीतां शेषं पूर्व्ववदाचरेत् पं पं देवंच
हिलेखां शेषं पूर्व्ववदाचरेत् उं औं रात्नमशाहूंतेग
गणां पूर्व्ववदाचरेत् अंस्त्रः विद्यां यं रक्तां शेषं पूर्व्वव
दाचरेत् कं खं महाग्रांभां शेषं पूर्व्ववदाचरेत् गं चंसा
ध्यमहाकरालां शेषं पूर्व्ववदाचरेत् डं चं तथा सरो
जायां शेषं पूर्व्ववदाचरेत् छं जं गम्यं सर्व्वविजयां शेषं पू
र्व्ववदाचरेत् झं ञं गुह्यकाशाहूंते शेषं पूर्व्ववदाचरेत्
टं ठं वतोः पराजितां शेषं पूर्व्ववदाचरेत् उं ढं किन्न
रं वामां च शेषं पूर्व्ववदाचरेत् णं तं पन्नगं ज्येष्ठां च शे
षं पूर्व्ववदाचरेत् थं दं च पित्तरौद्रां वा शेषं पूर्व्ववदाच
रेत् धं नं गणेशमायां च शेषं पूर्व्ववदाचरेत् पं फं भे
रशाहूंते कुण्डली पूर्व्ववन्न्यसेत् बं भं वटुककालीव

क शेषं पूर्ववदुच्चरेत् मं यं ले त्रे शशाङ्कान्ते कालरात्रिं च पू
व र्ववत् रं लं प्रथम भगवतीं शेषं पूर्ववदुच्चरेत् वं शं व्र
२१ ामसर्वेश्वरीं शेषं पूर्ववदुच्चरेत् षं सं विलम्ब च सर्वेशा
21 शेषं पूर्ववदुच्चरेत् लं हूं रुद्र सर्वेक ज्रीं शेषं पूर्ववदु
च्चरेत् दं च ग्रावर शाङ्कान्ते कुलशक्तिं च पूर्वेच
म्रं गुरुं गुल्फ जंघा स्वजानु ऊरू कटि पार्श्वके स्तनवह्नः
करस्कन्धकर्णमूर्द्धस्वपिक्रमात् दक्षभागादि वामा
न्तं विन्यसेत् कुलनायिके त्रितारमूलमन्त्रान्ते सर्वदे
वात्मिकां पदम् श्रीकैपरां वादेवि च हृदये व्यापक
मसेत् देवमांसं विधायेत्थं मातृकान्यासमाचरेत्
त्रितारमूलमन्त्रान्ते कवर्गानन्तकोटिषु वरीकुलसे
वितायै श्रीहाहिं मङ्गलापदम् श्रीवादेवि नमो ह्रा
न्तो व्रह्मणाले ततःपरम् श्रीवादेवि ततो ऽनन्तको
टिभूतं ततो वदेत् सेवितायत तो ग्रं हं मङ्गलनाथा
यत तो वदेत् श्रीं हं प्रसितां गभेरवायनम उच्चरेत्
चवर्गं वैचरीं हूं णीं वाकचर्चिकाव महेश्वरी वेता
लमंरला चर्चिकं कुरु शेषं च पूर्ववत् टवर्गं पाता
लवरीं ऊं ह्रां योगेश्वरीं वदेत् कौमारीं च पिशाचं च
उं हं योगेशा चाउको तवर्गं दिक्चरीं क्रें हूं रसिद्धा
तैवेशवीम् अपस्मारं क्रंसं हूं रसिद्धकोयादि पूर्व

वत् पवर्गस्य चर्चरीलं वां भद्रिकावाहनः ब्रह्मरा।
त्मकं लं षभदोन्मत्तादि पूर्ववत् यवर्गस्यादि वि।
वंरीपिंशाकिलिकिलीति च इन्द्राणीचेटकं पंशा॥
किलिः कापालिकिस्तथा शवर्गं वनचरीडीं वादे।
विकालादिरात्रि च वाभ्रण्डौं वंउह्वाष्ट्यिकालरा।
त्रिश्च भीषणः लं हं जलचरी मां लां भवेत्सक्षाघ्रभी॥
षणाम् महालक्ष्मी शाकिनी वज्रं लंपश्चाद्भीषणः
महारभैरवश्चैव शेषं पूर्ववदुद्धरेत् मूलाधारलिं
गनाभिश्चानाहतविशुद्धिषु आज्ञाभालतलब्रह्मर
न्ध्रेषु वं प्रविन्यसेत् त्रितारमूलमन्त्रान्ते मात्रे भैरवश
ब्दतः अर्घ्यपाद्येपरांवाद्येनमोध्यापकं न्यसेत् मा
तृमासमहेशानि कुर्याद्देवं समाहितः एवं मन्त्रम
न्त्रे देवि ध्यायेद्देवीमनन्यधीः अमृतार्णवमध्याद्य।
मणिद्वीपसुशोभिते कल्पवृक्षवनान्तस्थनवमा
णिक्यमण्डपे नवरत्नमयश्रीमत्सिंहासनगतेऽम्बु
जे त्रिकोणान्तःसमासीनं चन्द्रसूर्यसमन्वितम्
अष्टहीविकासमायुक्तं प्रविभक्तविभूषणाम् कोटिक
न्दर्पलावण्यसदाषोडशवार्षिकाम् मन्दस्मितमुखां
भोजं त्रिनेत्रं चन्द्रचूडकम् दिव्याम्बरस्रगालेपदिव्याभ
रणभूषितम् पाणिपात्रं च बिन्दुद्रा त्रिशूलं पुस्तकं क

ऊ कैरैः विद्यामंसिद्धिविभ्राणांसदानन्दरूपलक्षणम् म
व हाघोरादिताशेषदेवतागणसेवितम् एवंचिंतांतुजे
२२ ध्यायेदर्द्धनारीश्वरंशिवम् पुरुषंवास्मरेद्देविस्त्रीरू
पंवाविचिंतयेत् अथवानिष्कलंध्यायेत्सच्चिदान
न्दलक्षणम् सर्वतेजोमयंदेविसचराचरविग्रहम्
ततःसंदर्शयेन्मुद्रादशकंपरमेश्वरि योनिलिंगच
तुरश्चिवेतिमुद्राचतुष्टयम् वनमालामहामुद्रानभो
मुद्रामितिक्रमात् यथाशक्तिजपेन्मंत्रंमूलंश्रीपादु
कामपि मूर्द्धिणंसंचिंतयेद्देविश्रीगुरुंशिवरूपिणं
सहस्रदलपंकजेस्सकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकरां
बुजंविमलगन्धपुष्पस्रजंप्रसन्नवदनेक्षणंसकल
देवतारूपिणम् स्मरेत्शिरसिहंसगंतदभिधानपू
र्वगुरुं एवंमासकृतेदेविसाक्षात्परशिवोभवेत्
मंत्रीनैवात्रसन्देहोनिग्रहानुग्रहक्षमः महाघोरा
ह्वयंमासंयःकरोतिदिनेदिने देवाःसर्वेनमस्यंति
तन्नमामिनसंशयः महाघोराह्वयंमासंयःकरो
तिप्रियार्चति दिक्षुतेषुसमुद्दिष्टसमन्तादशयोज
नम् कृत्वामासमिमंदेवियत्रगच्छतिमानवः तत्र
स्याद्विजयोलाभःसन्मानंपौरुषंप्रिये महाघोरा
कृतमासस्तदीक्ष्यतिवन्दितः मासान्यस्मभवा

22

प्रोक्तियदिज्ञातासदाशिवः वज्रपञ्जरनामेदं मन्त्री न्यासं
करोति यः दिव्यान्तरीक्षभूपालजलारण्यनिवासिनः प्र
चण्डभूतवेतालदेवयक्षोरगादयः भयग्रस्तेनमनस्यान्ते
नेहन्ति कुलेश्वरि महाषोढाह्वयं न्यासं ब्रह्मविष्णुशिवा
दयः देवाः सर्वे प्रकुर्वन्ति ऋषयोऽपि मुनीश्वराः वकु
नोक्तेन किं देवि नाशिष्याय प्रकाशयेत् नापरायचेदे
वेशि अन्यसिद्धिप्रदायिका आज्ञासिद्धिमवाप्नोति त
स्मान्न्यासं समाचरेत् अतः परतरः साक्षाद्देवताभाव
सिद्धये लोके नास्ति न सन्देहः सत्यमेतद्वदाम्यहम् कु
लाम्नायप्रवेशं च पराप्रासादचिन्तनम् महाषोढापरि
ज्ञानं नाल्पस्य तपसः फलम् इतिते कथितं किंचिन्म
हाम्नायादिकं प्रिये समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतु
मिच्छसि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये महाषोढाह्व
यश्चतुर्थउल्लासः ४ श्रीदेव्युवाच कुलेश पारप
त्राणं पिशितानां च लक्षणम् कुलद्रव्यस्य निर्माणं
भेदमाहात्म्यमेव च अविधानेन यत्पापं सविधानेन
यत्फलम् तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि वद मे करुणानिधे
श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छ
सि तस्य श्रवणमात्रेण त्रिदशेशः समन्ताद्व्रजेत् आचा
रेण विना मन्त्रेन च सिद्ध्यन्ति मानवः तस्मात्सिद्धिवदाया

कु रेकल्पयेत्कुलनायिके आधारं त्रिपदं प्रोक्तः षट्पदं चाव
वे लम्बरम् अथवावर्त्तलाकारं कुर्य्याद्देवि मनोरमम् स्व
२३ र्णरौप्यमयैः कूर्म्मकपालालावुमृण्मयैः नारिकेलं च
शंखं च सङ्क्रान्तं शुक्तिसमुद्भवम् उप्येते त्रसमुद्भूतं पात्रं कु
र्य्याद्विचक्षणः अतिसूक्ष्ममतिस्थूलं छिन्नं भिन्नं च वर्ज्ज
येत् स्वर्णरौप्याणि ताम्राणि सर्व्वसिद्धिकराणि च
शांतिके च शिलापात्रं स्तम्भने चैव मृण्मयम् नारिके
लं च वश्ये स्यादभिचारे च कूर्म्मजम् शंखं ज्ञानप्रदं शु
क्तिदेवीप्रीतिप्रदायिनी कपालालावुपात्राणि सर्व्व
पापहराणि च उप्येत्त्रजपात्राणि सर्व्वपापहराणि च
उक्तेष्वेतेषु पात्रेषु पात्रमेकं प्रकल्पयेत् कुलद्रव्यं प्रव
क्ष्यामि श्रुणु देवि समाहिता अष्टमांशं द्वादशं प्रस्थं प्रस्था
र्द्धं तत्क्रमेव च तण्डुलानां चतुः प्रस्थं द्विप्रस्थं च तथाम्भ
सम् मुष्टिमात्रां कुरां देवि एकस्मिन्मेलयेद्घटे शी
तादिरहिते स्थाने स्थापयेद्धीरवेश्मनि पश्चाद्द्रोणसमा
रोप्य जंवालसदृशं पचेत् अवरोप्य पुनः शीतामवस्था
प्रापयेत्ततः पादेन प्रस्थकैः पिष्ठां हस्ताभ्यां मेलयेत्त
थीः प्रस्थार्द्धान्तण्डुलान्वाप्यपरेद्युस्तत्समुद्धरेत्
सप्तकं संमर्धितं केणपाकमालोड्य मेलयेत् पञ्चापि
छ्रीतिविख्याता पूजिता देववदानवैः गौडी तूर्णिमयी वं

जलत्वक्समरसांभसा दशप्रस्थकजलेशानिधातकीकु
सुमंसममम् नारिकेलप्रसूनंवाचैकप्रस्थविनिक्षिपेत्
हरीतकीचात्वफलंवह्निष्कप्रमाणतः वह्निविक
टुकंचापिनिष्कमात्रप्रमाणतः शुद्धंसंमिश्रमेकस्मि
न्योजयेत्सुदृढेघटे करेणभ्रामयेत्सम्यगत्रलोम
विलोमतः श्रेष्ठोनरशताहृन्मात्रिशुरात्रिन्दिवंमतम्
दशाहेनतुपाकःस्यात्पीयतेनत्रयोगिनी पद्मगौरी
निकण्ठिताशिवस्यायुस्पृहेतुका द्विगुणंमकरन्दः
स्याद्वारिसंयोजयेद्दृढे द्वादशाहेनपाकःस्याच्छेषम
न्यत्तुरोक्तवत् पद्मामाध्यासमुद्दिष्टादेवताप्रीतिका
रिणी एलाशुंठीदिवाकृष्णमरीचविन्नंयनथा धात
कीचचतुष्कस्यास्थ्यानिपन्मयुत्रयम् अशीतियु
तुसंमिश्रंशेषममस्तरोक्तवत् इदंमनोहरंद्वंयो
गिनीपानमुत्तमम् सार्द्धन्तुपलकोद्भ्यामाहिंपप्रस्
थमात्रकम् मोचापक्कपातंचापियोगोयमदिरास्स
ता तेमेलयित्वासंयोज्यसार्द्धंवशाण्डटेपचेत् चत्वा
रिंशद्दिनाम्मेषोपंकेपंकजसंभवे वियायोह्यसकि
रणैःसौरैःसर्वांपशोषयेत् यदाचकठिनीभावस्तदा
संदृश्यमानतः गुंजाफलप्रमाणंतुजलेसंमिलितं
शुभम् आत्मस्थपूरयेमांत्रमकरन्दरसैःपरम् एतद

ऊ पुतं मद्यं सर्व्वदेवप्रियं प्रिये एतानि मदहेतूनि मद्याना
व मानि कारयेत् पानसंज्ञा तु माध्वीकं गौडं तालमैत्त
२४ रम् मधूच्छिष्टं माध्वीकं मैरेयं नारिकेलजम् मद्यामे
24 कादशैतानि भुक्तिमुक्तिकराणि च द्वादशं तु सुरा मद्य
सर्व्वेषामुत्तमं प्रिये पैष्टी गौडी च माध्वी च विज्ञेया त्रिवि
धा सुरा सर्व्वसिद्धिकरी पैष्टी गौडी भोगप्रदायिनी मा
ध्वी मुक्तिकरी ज्ञेया सुरा मोदेवता प्रिये विद्याप्रदे तवी
जेया द्राक्षा राज्यप्रदा भवेत् तालजा संभवेन शक्ताव्वो
ग्रेशीरिपुनाशिनी नारिकेलभवा श्रीदा पानसी च शुभ
प्रदा मधुजाता ज्ञानकरी दारिद्र्यरिपुनाशिनी मैरेया
त्मोऊलेशानि सर्व्वदोषापहारिणी सीरस्ट्तमुद्भूतं
मद्यं वल्कलसंभवम् मधुपुष्पसमुद्भूतं आसवं तण्डु
लोद्भवम् यस्मात्रैनिर्व्विकारं सम्मानि च मनोहरम् म
द्यं तदुत्तमं देवि देवानां प्रीतिकारकम् आत्मस्थपूरये
मात्रं परमानन्दवान्नरः एतदामोदकं द्रव्यं सर्व्वदेवप्रियं
प्रिये सुरादर्शनमात्रेण सर्व्वपापैः प्रमुच्यते तद्गन्धाघ्रा
णमात्रेण शतक्रतुफलं लभेत् तस्य संदर्शमात्रेण ती
र्थकोटिफलं लभेत् देवि तस्यास्ततः साक्षात् लभेन्मुक्तिं
चतुर्व्विधाम् इच्छाशक्तिः सुरामोदे ज्ञानशक्तिस्ततः द्र
वे तत्स्वादे च क्रियाशक्तिस्तदुल्लासे पराः स्थितिः मदिरात्र

त्मनाप्रोक्ताचित्तशोधनसाधिनी तास्तामेकांसमुद्धृत्यपू
जाकर्म्मसमारभेत् मद्यमांसादिविजयावाहृगव्येश्चसं
श्रिता समर्द्धवटुकान् कृत्वासंशृताष्ठविचक्षणः मद्या
भावेन्नवटिकांजलेसंपुज्यतर्प्पयेत् गुडमिश्रेणतक्रेण
तेनवामधुमाजिना सौवीरेणाथवाकुर्य्यादेतत्कर्म्म
नलोपयेत् प्रमादाद्यदिलुप्येतदेवताशापमाप्नुयात्
मांसदर्शनमात्रेणसुरादर्शनवत्फलम् मांसन्तुत्रिवि
धंप्रोक्तंखभूजलचरंप्रिये यथासंभवमप्येवंतर्प्पणा
र्थंप्रकल्पयेत् पितृदेवतयज्ञेषुदेविहिंसाविभाविता
त्रात्मार्थंप्राणिनांहिंसाकदाचिन्नोदिताप्रिये स्वनिमि
त्तंतृणंवापिछेदयेन्नकदाचन देवतार्थंहिजंगावार
त्वापापैर्नलिप्यते मामनाहृत्यपुत्रोऽपिपिबंपापस्यात्मत
वायतः मन्त्रिमित्रैश्चरेत्पापंपुण्यंभवतिशांभवि येरेव
यत्नेनदृष्टैःसिद्धिस्तैरेवचोदिता श्रीकौलदर्शनेचापिभै
रवेणमहात्मना यत्कर्म्मकुर्व्वतांपुंसांकर्म्मलोपोभवे
द्यदि तत्कर्म्मतेप्रकुर्व्वन्तिमन्त्रकोटिमुनीश्वराः इ
मानंमन्त्रेणचानेनत्वाभिमंत्र्यपशुंप्रिये गन्धपुष्पादि
भिःपूजामंत्र्यास्यानरकंव्रजेत् शिवात्कृतमिदंचाप्युत्र
तेस्वापिशिवतांव्रजेत् तदुच्छाणुपशोत्वंहिमाशिवसत्वं।
शिवोऽसिद्धि ब्रह्मास्थानसलिलेविसर्गाद्येकृद्मलतद्धसे

कु परमात्मात्मदानन्देन तस्मात्सेव्यमिदं प्रिये मांसाभावे।
व तुलसूनमार्द्रकः नागपल्लवम् आदाय पूजयेद्देवीम
२५ मद्यान्निष्फलं भवेत् मत्स्यमांसविहीनेन मद्येनापि
न तर्पयेत् न कुर्य्यान्मद्यमांसाभ्यां विना द्रव्येन पूजयेत्
पिष्टितं तिलमात्रं तु तिलार्द्धमपि विन्दुना सन्तर्पण
मात्रेण सर्व्वयज्ञफलं लभेत् कुलपूजासमं नास्ति पु
ण्यमन्यज्जगत्त्रये तस्माद्यः पूजयेद्द्रव्या भक्तिश्रद्धाः
समाजेनम् अनधीतोऽप्यशास्त्रज्ञो गुरुभक्तो दृढव्रतः
कुलपूजारतो यस्तु स मे प्रियतमो भवेत् चतुर्णामपि
वर्णानामाश्रमाणामपीश्वरि पुंस्त्रीनपुंसकानां तु
पूजितेष्टफलप्रदा इहामुत्र शुभं दद्यात् पूजिता स्व
वधूरिव अपूजिता त्वं देवेशि दुःखदा कुवधूरिव कुल
पूजां विना यस्तु करोत्येवं स्वकर्म्मतिः स याति नरकं
घोरमेकविंशतिभिः सह तस्मात्सर्व्वप्रयत्नेन कुल
पूजारतो भवेत् लभते सर्व्वसिद्धीश्च नात्र कार्य्या वि
चारणा आराधनासमर्थश्चेद्दद्याद्द्रव्येन साधनम् यो
दातं तेन वशाक्रोति कुर्य्याद्द्रव्येन साधनम् सम्यक्कृश
तकं तन्न कृत्वा यत्फलं समवाप्नुयात् तत्फलं लभ
ते भक्त्या कृत्वा श्रीचक्रदर्शनम् बहुनोक्तेन किं देविय
या भक्त्या ददाति यः कुलाचार्य्याय पूजार्थं कुलद्रव्यं

25

स्वधर्म्मवित शैवेवावैस्नवेशाक्तेशौरेभ्रुशतदर्शने
बौद्धेपाशुपतेसांख्येतथाव्रतशुवेःपिवा दक्षिणेवा
मसिद्धांतेवैदिकादिषुपार्वति विनानीलसिताभ्यां
तेषूजनंनिष्फलंभवेत कुलद्रव्यैर्विनाकुर्य्याज्जपपू
जातपोव्रतम निष्फलंतद्भवेद्देविभस्मनीवयथाकृ
तम यथैवांतश्वराराज्ञःप्रियाःस्युर्नेवहिश्वराः ते
नांतथायोगनिष्ठायेप्रियामेदेविनापरे समर्पयंतिये
मद्यामांसावामांपिशितासवम उत्पादयंतिचानंद
मतप्रियाःकौलिकाश्चये आवयाःपरमाकारंस
च्चिदानन्दलक्षणाम कुलद्रव्यापभोगेनपरिस्फुरति
चान्यथा अंतस्थाउमवोलासोमनोवाचामगोचरः
कुलद्रव्योपभुक्तेनजायतेनान्यथाप्रिये सेवितेचकु
लद्रव्येकुलतत्वार्थदर्शनः जायतेभैरवावेशःसर्व
त्रसमदर्शनः तमःपरिहृतंवेश्मयथादीपेनदृश्य
ते तथामायाहृतोष्मात्माज्ञानदीपेनदृश्यते मंत्रपू
तंकुलद्रव्यंगुरुदेवार्पितंप्रिये येपिबंतिजनंलतेषां
स्तनपानंनविद्यते मंयतुभैरवोदेवोमद्यशक्तिःस
मीरिता श्रहोमोक्ताचमद्यस्पमोहयेदमरादपि न
नैरेयंपिबंपीत्वायोवाविकुरुतेनरः मद्यानेकप
रोभूत्वासगुरुःसचकौलिकः हराशक्तिःशिरोमां

कु ंतद्भोक्ता भैरवः स्वयं तयोरैक्यं समुत्पन्नमानन्दो मोक्ष
व मुच्यते आनन्दं ब्रह्मणो रूपं तच्च देहे व्यवस्थितम् त॰
२८ स्याभिव्यंजकं मद्यं योगिभिस्तेन पीयते कुम्भकं बुकपा
लानि मद्युहूणानि विभ्रमः किं न पश्यति लोकोऽयं ब्र
२८
ह्मविष्णुमहेश्वरान् निःशंको निर्भयो वीरो निर्लज्जो नि
ष्कुतूहलः निर्णीतवेदशास्त्रार्थो वरदो वारुणीं पिबेत्
मंत्रसंस्कारसंशुद्धाममृतपानेन पार्वति जायते देवता
भावो भवबन्धविमोचकः ब्राह्मणस्य सदा पेयं क्षत्रि
यस्य रणागमे गवामालंबने वैश्य शूद्रस्यालौष्टक
र्मणि देवान् पितॄन् समभ्यर्च्य देवि शास्त्रोक्तवर्त्मना
गुरुं स्मरन् पिबन्मद्यं खादन्मांसं न दोषभाक् तत्स
र्वसर्वदेवानां ब्रह्मज्ञानविधायकं सेवते मद्यमां
सानि लोभाच्चेत् पातकी मन्त्रार्थस्मरणाच्चैव मन॰
सः स्थिरहेतवे भवपाशनिवृत्त्यर्थं ज्ञानपानं समाच
रेत् यः सेवते स्वसौख्यार्थं मद्यादीनि स पातकी पाश
यदेवताप्रीत्याभिलाषविवर्जितः मत्स्यमांसस्त॰
रादीनां मादकानां निषेवणम् यागकालं विनान्यत्र॰
दूषणं कथितं प्रिये यथा क्रतुषु विप्राणां सोमपानं॰
विधीयते मद्यपानं तथा कार्यं सम्यग्भोगमोक्षदम्
श्रीगुरोः कृत्वा नमस्यः सम्यग्विज्ञाय वासनाम् पंच

गुर्वंगनिषेवेन वामध्याप्रतितो भवेत् आहूत्तिं गुरुहं पाः
किंचवद्काद्दीनपूजाच वीरोऽपत्रवृथापाने देवता
शापमाप्नुयात् अथ कुभैरवदेवं अकृत्वा मंत्रतर्पणं
पशुपानविधौ पीत्वा वीरोऽपि नरकं व्रजेत् अज्ञा
त्वा कौलिकाचारं अथ ष्टुगुरुपादुकां योऽस्मिन्तं
त्रे प्रवर्त्तेत सं पीड्यते ध्रुवम् कौलज्ञानेऽप्य सिद्धो
यस्तद्द्रव्यं मोक्षमिच्छति स महापातकी ज्ञेयः स
र्वधर्मवहिष्कृतः समयाचारहीनस्य हृद्यवृत्तिव
मानिनः नसिध्येन्मात्रकृतं सर्वं नतस्य नरकायते
यः शास्त्रविधिमुत्सृज्य वर्तते कामचारतः स सिद्धि
मिहनाप्नोति परत्र नरके गति स्वेच्छयापरमाणोथो
दीक्षासंस्कारवर्जितः न तस्य सद्गतिः क्वापि तपस्ती
र्थव्रतादिभिः असंस्कृतं पिवेद्द्रव्यं वलान्कारेण मै
थुनम् अप्रियेण हतं मांसं रौरवं नरकं व्रजेत् कौ
लाः पाशुपताश्चैव पदत्तहृयविडंवकाः केशसंख्या
स्तं यावत्तावत्तिष्ठति रौरव कुलद्रव्याणि सेवंते येः
मदर्शनमाश्रिताः तं दंगरोमसंख्यातं भूतयोनिषु जा
यते मदश्रुच्छादितात्मा च न किंचिदपि वेत्ति च नध्या
नं न तपो नाज्ञानधर्मो न च सत्क्रिया न मंत्रदेवगुर्व
त्मा विचारो न हि कौलिकः केवलं विषयाशक्तः पतेश

कु व २० वनंतंशयः मद्याशक्तो न तृप्तार्थी मांसाशी स्त्रीनिषेवकः
कौलोपदेशहीनो यः सोऽपि नरकं व्रजेत् असंस्का
रितद्रव्यैर्नोस्यात्पंचमुद्रांनिषेवते कुलेशि ब्रह्मनिष्ठोऽ
पि निन्दितामधिगच्छति लिंगत्रयविशेषज्ञः षडाधा
रविभेदकः पीठस्थानानि चागत्य महापद्मवनं व्रजे
त् आमूलाधारमाब्रह्मरन्ध्रं गत्वा पुनः पुनः चिच्चन्द्रकु
ण्डलीशक्तिः सामरस्यसुखोदयः व्योमपंकजनिस्य
न्दसुधापानरतो नरः मधुपायी समः प्रोक्तस्त्वितरेम
द्यपायिनः पुण्यापुण्यपशुं हत्वा ज्ञानखड्गेन योग
वित् परे शिवे नयेच्चित्तं पलाशी स निगद्यते मनसा
चेन्द्रियगणं संयोज्यात्मनि योगवित् मांसाशी स भवे
द्देविशेषाः स्युः प्राणिहिंसकाः अप्रबुद्धा पशुः को हि प्र
बुद्धः कौलिकस्य च शक्तीनां सेवको यस्तु स भवेत् श
क्तिसेवकः परशक्त्यात्ममिथुनसंयोगानन्दनिर्भरः
य आस्ते मैथुनं तत्स्यादपरे स्त्रीनिषेवकः इत्यादि पं
चमुद्राणां वासना कुलनायिके ज्ञात्वा गुरुमुखाद्देवि
यः स्मरेत् स तु मुच्यते इति ते कथितं किंचित् कुलद्रव्या
दिलक्षणम् समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छ
सि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये कुलद्रव्यादिसंस्कार
कथनं नाम पंचमउल्लासः ५ श्रीदेव्युवाच कुलेश।

श्रोतुमिच्छामि पूजनस्य च लक्षणम् कुलद्रव्यादि
संस्कारं महेशान वद मे शिव श्रीईश्वर उवाच शृणु दे
वि वक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रे
ण स्तूयसे देवदानवैः निरस्तपातका यत्र मानवाः पु
ण्यकर्म्मिणः कुलज्ञानसम्पन्ना भजन्ते च्छाटफुश्र
नाः पूर्णाभिषेकसहितो वेदशास्त्रार्थतत्त्ववित् देव
तागुरुभक्तस्तु नियतात्मा वेधतप्रिये कुलागमरह
स्यज्ञो देवताराधनोत्सुकः गुरूपदेशसंयुक्तः क्ष
येन कुलनायिके शुद्धात्मा चातिसंहृष्टः क्रोधलोभ
विवर्जितः पञ्चवनादिविभवैः सम्भवैस्तु यजेत्प्रिये
मत्प्रसादेन भूयाच्च द्रव्यशक्तिसमागमः तदर्द्धं तर्पणं
कुर्य्याद्देवैः श्रीभैरवादितैः गुरूपदेशविधिनावाम
घ्यापननं भवेत् मन्त्रयोगेन देवेशि कुर्य्यात् श्रीचक्र
पूजनम् तदहं तत्त्वया सार्द्धं गृह्णामि स्वयमादरात्
भैरवोहमिति ज्ञानात् सर्वज्ञादिगुणान्वितः इति संवि
न्त्य योगीन्द्रः कुलपूजां समाचरेत् इत्यादिलक्षणोपे
तः कौलिको नियतव्रतः यस्त्वां समर्पयेद्देवि भक्ति
युक्तोः सम्भाजनम् एकान्ते विजने ऽरण्ये देशे वाधा
विवर्जिते सुखासने समासीनः प्राङ्मुखो वाप्युदङ्
मुखः समन्ताणि मणिद्वीपिकल्पवृक्षतरोस्तले वज्र

कु प्राकारंसंदीप्तंरम्यंमाणिक्यमण्डपम् पुष्पमालावि-
व तानाढ्यंप्रच्छन्नपटसंवृतम् कर्पूरदीपभास्वंतंधूपामो-
२८ दसुगन्धिकम् तन्मण्डपंसुधात्मानंध्यात्वानाकुलचे-
२८ तसा श्रीगुरोराज्ञयादेविकुलपूजांसमाचरेत् आत्म-
स्थानमन्त्रद्रव्यदेहशुद्धिस्तुपंचमी यावन्नक्रियतेमं-
त्रीतावद्देवार्चनंकृतः स्नानभूतसंशुद्धिप्राणाया-
मादिभिःप्रिये षडंगाद्यखिलन्यासैरात्मशुद्धिःसमीरि-
ता संमार्जनानुलेपाद्यैर्दर्पणोदरवत्कृतम् वितान-
धूपदीपादिपुष्पमालोपशोभितम् पंचवर्णरजश्चि-
त्रंस्थानशुद्धिरितीरिता ग्रथित्वामातृकावर्णैर्मूल-
मंत्राक्षराणिच क्रमोत्क्रमाद्द्विरावृत्त्यामंत्रशुद्धिरिती-
रिता शून्याद्यासनप्रोक्ष्यमूलेनैवविधानवित् दर्शये-
द्धेनुमुद्रांचद्रव्यशुद्धिरितीरिता पीठेदेवंप्रतिष्ठाप्यस-
कलीकृतविग्रहः मूलमंत्रेणदीप्तात्मामांसद्रव्योद-
केनच त्रिवारंप्रोक्षयेद्विद्वान्देहशुद्धिरितीरिता पंच-
शुद्धिंविधायेत्थंपश्चात्पूजनमाचरेत् सापूजासफला
प्रोक्तावामथानिफलाभवेत् मण्डलेनविनापूजानि-
ष्फलाकथिताप्रिये तस्मान्मण्डलमालिख्यविधिव-
त्तत्रपूजयेत् अखण्डमण्डलाकारंविश्वव्याप्यचराच-
रम् त्रैलोक्यंमण्डितंयेनमण्डलंतत्सदाशिवम् ३

यानं च तत्रा संस्मात् कामरूपं च वर्त्तुलम् जालन्धरं च
वन्हार्द्धं समस्तं पूर्णगिरिर्भवेत् अथ मध्ये समलेपस्थानं
यां स्थापयेत् क्रमात् शं वे मध्ये भोगपूजावलिपात्र
वं पंच था मूलपात्रं तत्र संस्थाप्य अर्घ्यं चासनेन तत्र सं
पूज्य मूलमंत्रेण कुलेश्वरिविधानवित् तत्र मासम प्रमा
णतः मतस्य मांसं विनिक्षिपेत् नैष्टैः पर्युषितो दिष्टै
उग्रिचैर्गन्धवर्जितैः देवाभिः सहपात्रेष्वर्पितं निष्फ
लं भवेत् स्वाधिष्ठश्च वाधिष्ठश्च दृष्टैरस्मत्सन्निभैः
मनोहरैर्भक्ष्यैः दृशानि तत्पात्रं सफलं भवेत् असंस्कृतस
रापानेकलहव्याधितुःखदम् कीर्त्तिरायुश्चसौख्यं च
धर्म्मो विद्या च नश्यति तस्मात् संस्कृत्य विधिवत् कु
लद्रव्यं ततो ऽर्चयेत् अमध्याऽनरकं याति तन्ना ऽन्यज्ञानात्र
संशयः विनाद्रव्यादि वा सेन न तत्पेन्नस्मरेत् प्रिये ये
स्मरंति नराः मूढा तेषां दुःखं पदे पदे नासवेन विना मंत्रा
न मंत्रेण विनासवः परस्परविरोधित्वात् कथं पूजा वि
धीयते न तत्संशयनिवृत्तिं च ज्ञात्वा गुरुमुखात् प्रिये
वीरं प्रोक्षणं ध्यानं मंत्रमुद्राविशोधनम् द्रव्यतर्पण
योगं स्यात् देवताप्रीतिकारकम् अग्निसूर्येन्दुब्रह्मेन्द्र
विष्णुरुद्रसदाशिवैः वन्हिविंशतिमंत्रैः स्यात् सूर्य चैव प
राश्रुते अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टी रतिर्धृतिः शशि

ऊ नीवह्निकाकांतिर्ज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरंगदा पूर्णा पूर्णामृ
व ता चेति कथिताः ऊलनायिके सौम्याः कामप्रदायिन्यः
२९ षोडश स्वरजाः कलाः तपनी तापिनी धूम्रा मरीचिर्ज्वा॰
29
लिनी रुचिः सुषुम्ना भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्ष
मा कला ब्रावसथाः सौराः प्रभाद्वादश ईरिताः धूम्रा
र्चिरूष्मा ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी सुश्री स्वरूपा
कपिला हव्यकव्यवहा तथा आग्नेय्या यादिवर्णीया दश
धर्मप्रदाः कलाः तुष्टिर्मेधा स्मृतिर्ऋद्धिः कांतिर्ल॰
क्ष्मीर्द्युतिः स्थिरा स्थितिः सिद्धिरिति प्रोक्ता कचवर्गक
ला दश अकाराणां समुद्भूता ब्रह्मणस्तु कला इमा ज
वा कपालिनी शांतिरीश्वरी रतिकामिके वरदाह्ला
दिनी प्रीति । दशमी स्मृता उकारप्रभवा विष्णुजाताः सु
स्थितये कलाः तीक्ष्णा रौद्री भया निद्रा तंद्रा क्षुधा क्रोधि
नी प्रिया उत्कारी मृत्युरित्युक्ता पयवर्गाः कला दश म
कारप्रभवा रुद्रजाताः संहृतये कलाः शवर्गा स्यचतस्रः
स्युः पीता श्वेताऽरुणा सिता सर्वांगास्तनतस्तिस्रः सम
स्थिरा तारिणी सिता कलाश्चेश्वरसंजाता स्थिरत्वानाय॰
बिंदुगाः निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या शांति । इन्धिका दी
पिका चापि रेचिका मोचिका परा सूक्ष्मा सूक्ष्मामृता ज्ञा
नामृता चाप्यायिनी तथा व्यापिनी व्योमरूपा च बिंदुताः

स्वरजाः कलाः सदाशिवभवानानादत्रयस्कलाः क्रमात
प्रथमंमकृतेहंसः प्रतद्विसरनंतरम अंबकंतत्तृतीयं
स्याचतुर्थस्ततपरादिकः विसर्गयोनिकल्पयतपंचमः
कल्पनामतुः चतुर्थरतिमंत्राः स्युर्देवतावाहपूजिताः
मंत्रजापश्च संप्रोक्त आत्मस्तवश्च पंचभिः अखेटकर
सानन्दकरेपरस्यात्मनि स्वच्छन्दस्मरणे मंत्राद्भवस
मतरूपिणी अकुलस्यामृताकारे शुद्धज्ञानकरेवरे अ
मृतत्वविधेयस्मिन वस्तुनिक्लिन्नरूपिणि तद्रूपिणि
कैरूपिं कृत्वा चेतनस्वरूपिणि मूलापराम्रताकारेम
यिविस्फुरणं कुरु वाग्भवं पावनं भूमिः पृष्टिरिन्दुः स
मीरिता स्थितिश्चपावकाम्यस्मगत्वार्द्धेन्दुमलंकृता स्थि
राद्विबिन्दुसंयुक्ता श्वेताविन्दुयुगान्विता तथामृतपदं
ब्रूयात्ततपश्चादमृतोद्भवे तथामृतेश्वरीत्युक्त्वापश्चाद
मृतरूपिणि अमृतंस्रावयद्वन्द्वं द्विठांतोऽयमथाद्विरुक्त
अमृतेश्वरीमन्त्रः प्रोक्तः पंचविंशद्भिरक्षरैः वाग्भवं वदयु
ग्मंवदवाग्वादिनिच । ऐं क्लीं सौं वमादीनिपं ह्रीं ततः प
रम् क्लिन्ने क्लेदय ह्लेदय महामोहं भंकुरु कुरु क्लीं नमः
मोहं कुरु कुरु ह्रीं श्रीं वाग्भवं वदयुग्मं च वाग्वादिनी
तिवाग्भवम् कामराजं ततः क्लिन्ने क्लेदिनी क्लेदयेति
च महामोहं कुरु युग्मं कामराजमतःपरम् तार्तीयमो

कु
व
३

38

देशांते कुरुयुग्मं वदेत्ततः स्यात्प्रासादपरांतेति सप्त
त्रिंशद्भिरक्षरैः दीपनीमंत्ररीत्यक्षः सर्वसिद्धिकरः प्रिये
पताः कलामातृकाध्यक्षकादिकामंत्रनपि अमृतेशीदी
पनीं च मूलमंत्रमपि क्रमात् एकद्वित्रिवर्त्तः पंचत्रिंचा
त्वारिंशमं विके संसृष्टाभ्यर्च्यपात्रं तत्पूजयेद्गुरुमुद्रया
बलाण्डावाण्डसंभूतमशेषं रससंभृतम् आपूरितं महा
पात्रं पीयूषरसमावहम् शुद्धद्रव्येणानेनापि शुद्धपुष्पा
द्यैरपि मासोक्तसर्वमंत्रैश्चाप्यात्मानं पूजयेत्प्रिये
मूर्द्धि श्रीगुरुं पंक्तौ श्रीमूलाधारे च पादुकाम् दिव्यौघं
चादिनाथश्च तच्छक्तिश्च सदाशिवः तत्पत्नी चेश्वरस्त
स्या भार्या रुद्रश्च तत्प्रभुः विष्णुश्च तत्प्रिया ब्रह्मा तत
कांता द्वादशैष्वस्थिता सिद्धौघे सनकश्चैव सनन्दश्च स
नातनः सनत्कुमारश्च सनत्सुजातश्च ऋभुस्ततः
दत्तात्रेयो रैवतको वामदेवस्ततः परम् ततो व्यासश्च शु
कश्च एकादश समीरिताः मानवौघे नृसिंहश्च महेशो
भास्करस्तथा महेन्द्रो माधवो विष्णुः षडेते च प्रकीर्तिताः
नमोऽन्तं पूजयेद्दिव्यौघे परमः शिवः महाशिवश्च सि
द्धौघे मानवौघे सदाशिवः ततः पीठं समभ्यर्च्य देवीमा
वाहयेत्प्रिये महापद्मवनांतस्थे कारणानन्दविग्रहे
सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि देवेशि भक्तिसुलभे

परिवारसमन्विते यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा
भव मंत्रेणानेन चावाहयेद्देवीमनन्यधीः ध्यानाम्बु
ज्ञप्रदर्शनाद्यगन्धपुष्पाक्षतादिभिः चिन्मयस्याप्रमे
यस्य निर्गुणस्याशरीरिणः साधकानां हितार्थाय ब्रह्म
णो रूपकल्पना कुण्डस्थण्डिलयोर्म्मध्ये स्वर्णपंकजमय
देषु वा मण्डले फलके मूर्त्तिगा हृदयेषु प्रकीर्त्तिताः
पञ्चस्थानेषु देवेशि यजन्ति परमं शिवम् स्वरूपं रूपिणं
कृत्वा कर्म्मकाण्डरता नराः गवां सर्व्वांगजं क्षीरं स्राव
यन्त्यस्तु वै यथा तथा सर्व्वगतो देवः प्रतिमादिषु राज
ते आभिरूप्याच्च बिंबस्य पूजायाश्च विशेषतः साधक
स्य च विश्वासात् सान्निध्या देवता भवेत् गवां सर्पिः शा
रीरस्थं न करोत्यंगपोषणं स्वकर्म्मरचितं दत्तमहत्वा
मेव पोषणं स्वकर्म्मरचितं दत्तं पुनस्तामेव पोषये
त् एवं सर्व्वशरीरस्थमात्मनः परमेश्वरि विनार्च्चनम
यं देवि न ददाति फलं नृणाम् सकलीकृत्य तत्प्राणं
स्तदीयाणीन्द्रियाणि च प्रतिष्ठाप्यार्च्चयेद्देवि चान्यथा
निष्फलं भवेत् मंत्रहीनं क्रियाहीनं क्रियायुक्तिफल
प्रदम् तमयासाधयेत् सर्व्वहीनमंगपदं वदेत् निय
मादितिरेकेन यद्द्यत्कर्म्म करोति यः न किंचिदप्य
स्य फलं सिध्यति क्रमशोषतः न्यूनातिरिक्तकर्म्माणि

कु नफलंतिकदाचन यथाकरफलादीनिसतकर्म्माणिफलं
व तिहि तद्विधानंकृतंकर्म्मजपहोमार्च्चनादिषु देवताप्रीति
३१ दाभूयाद्भुक्तिमुक्तिफलप्रदा देवंचयंत्ररूपंचमंत्रव्याप्ति
मजानताम् कृतार्च्चनादिकंसर्व्वंव्यर्थंभवतिशांभवि यं
त्रंमंत्रमयंप्रोक्तंदेवतामंत्ररूपिणी मंत्रवत्पूजितादेवि
सहसैवप्रसीदति कामक्रोधादिदोषस्यसर्व्वदुःखनियं
त्रणात् यंत्रमित्याहुरेतस्मिन्देवःप्रीणातिपूजितः शरीर
मिवजीवस्यदीपस्यस्नेहवत्प्रिये सर्व्वेषामपिदेवानांय
थायंत्रप्रतिष्ठितम् तस्माद्यंत्रंलिखित्वावापूजयेत्पर
मंशिवम् ज्ञात्वागुरुमुखात्सर्व्वंपूजयेद्विधिनाप्रिये प
कपीठंपृथक्पूज्यांविनायंत्रंकरोतियः श्रृगाद्दानिमपि
मत्कोदेवताशापमाप्नुयात् पकपीठंकुलेशानिसिद्धयंत्रे
पृथक्पृथक् यजेदावरणोपेतान्देवान्तद्विधिनात।
नः आवाह्यदेवतामेकांअर्च्चयेदन्यदेवताम् उभाभ्यांल
भतेशापंमंत्रंचंचलमानसः इत्यादिलक्षणंज्ञात्वागुरु
तःशास्त्रतःप्रिये विधानेनार्च्चयेत्सम्यग्देवतास्तुप्रसी
दति षोडशोपचारैस्तुसांगंसावरणंप्रिये पूजयेन्मू
लमंत्रेणगन्धपुष्पाक्षतादिभिः महाषोढादितापोष·
परिवारांश्चशांभवि प्रणवादिनमोऽन्तेनतत्तदाम्नाय
मर्च्चयेत् आगमोक्तेनमार्गेणतर्पयेदलिबिन्दुना श्रु

ष्ठानामिकाभ्यांचनवेनिःसृतमूर्द्धतः स्वपात्रस्पन्दनि
सन्तंविधिवत्कुलनायिके सन्तर्पणमृतस्यज
स्वामूलंवपातुकाम् अतःशक्तिमन्त्रस्मतर्पयेद्वीर
देवताः अंगुष्ठाभैरवोदेवो नामावाणिकाप्रिये अना
माङ्गुष्ठयोगेनतत्तत्कुलजसंततिम् अंगुष्ठानामिका
भ्यांचवश्यकर्माणितर्पयेत् तर्जन्यङ्गुष्ठयोगेनतर्पये
दभिचारके कनिष्ठाङ्गुष्ठयोगेनमंत्रमनेनतर्पयेत्प्रिये
एवंसंतर्पयेद्देवेशिकुलद्रव्यैर्यथाविधि देवतागुरवोदे
विगुरुपंक्तीश्चतर्पयेत् पंक्तित्रयक्रमेणाथज्ञात्वास
म्प्रागनम्यधीः हस्ताभ्यांयेनमुद्रांयत्तत्रपिकपालंचदय
तीम् कृतसर्वाणिकथ्यामहणाङ्कुसमालेपवासनाम् कु
पापूर्णायांगामहणानयनामेवरजटाङ्गपेतांमिठैवैय
जत्तगुरुपंक्तिक्रमगति एवंसम्पूज्यधूपंचदीपंनैवेद्य
मेवच आसवंपिशितौपेतंभक्ष्याणिविविधानिच क
दल्यादिफलान्येवताम्बूलंचसमर्पयेत् इतितेकथितंदे
विकुलाचारस्यलक्षणम् कुलद्रव्यादिसंस्कारंकिमा
म्नातश्रोतमिच्छसि इतिश्रीकुलार्णवेमहारहस्येद्रव्य
संस्कारविधिकथनंनामषष्ठोल्लासः ६ श्रीदेव्युवाच
कुलेशवटुकादीनांवलिंचशक्तिलक्षणम् तद्द्रव्यस्य
वस्वीकारंवदमेकरुणानिधे श्रीईश्वरउवाच शृणुदे

कु विप्रवस्त्रामिषम्मांत्वंपरिपृच्छसि तस्यश्रवणमात्रेणतत्व
व ज्ञानंप्रकाशते यावन्नोवटुकेदद्यात्तावन्नैवकुलेश्वरि
३२ तुष्यंतिदेवताःसर्व्वाःस्मरणाद्यजनादपि वटुकादीनय
32
जेत्तस्माद्गन्धपुष्पासवामिषैः तन्मंत्रैर्विधानेनदेव
ताप्रीतिमाप्नुयात् यत्किंचिद्द्रव्यमंसर्व्वांतंपूजार्थंभो
गहेतुना आनीतंदीयतेभक्त्याहेतेभ्यश्चकुलेश्वरि व
टुकमंत्रानवक्ष्यामिशृणुश्वकुलनायिके यैःसमर्हित
मात्रेणसर्व्वनश्यन्तिपद्रवाः तारत्रयंततोदेवीपुत्रेतिव
टुकेतिच नाथश्चकपिलजटाभारभास्वरपिंगल त्रिने
त्रेतिपदंपश्चात्ज्वालामुखपदंततः इमांपूजांबलिंगृह्ण
ह्णयंपावकवल्लभा उक्तोवटुकमंत्रोऽयंचत्वारिंशद्भिरा
क्षरैः बलिनानेनसंतुष्टोवटुकःसर्व्वसिद्धिदः शांतिकरो
त्तमेनित्यंभूतवेतालसेवितः तारत्रयंततःसर्व्वयोगि
नीभ्यःपदंवदेत् ततपश्चात्सर्व्वभूतेभ्यःसर्व्वभूताधि
पायच पदंततोडाकिनीभ्यःशाकिनीभ्यःपदंवदेत् त्रै
लोक्यविपदंचैववासिनीभ्यइमांवदेत् पूजांबलिंगृह्ण
युगंमस्वाहांतोयोगिनीमनुः कथितोऽयंमहेशानिमं
त्रःपंचदशाक्षरः याकाचिद्योगिनीरौद्रासौम्यासौम्य
तरायदि खेचरीभूचरीव्योमचरीप्रीतास्तुमेसदा तार
त्रयंवदेत्सर्व्वभूतेभ्यःसर्व्वापदविह पश्चाद्भूतपतिभ्यो

हूं फट् स्वमदशान्तरः भूताये विविधाकारा दिव्यभोमान
रीक्षगाः पातालसंस्थाये केचिच्छिवयेव नभाविताः
ब्रह्माद्याः समस्तव्याश्च भस्माः शङ्खपद्मे हिताः तृप्यन्त
प्रीतमनसः प्रतिगृह्णन्त्विमं बलिम् तारत्रयं ततो देवि
युगंमे देवीपदं वदेत् सर्व्वविघ्नान् पदं पश्चान्नाशय द्वि
तीयं तथा सर्व्वोपचारसहितामिमां पूजां बलिं वदेत्
गृह्ण गृह्ण द्विठान्तो ऽयं भैरवाधिष्ठिताय च अन्तेऽभ्य
वन्हितः पश्चात् रुद्राधिष्ठिते परम् सिद्धार्थ्यं परमा
माख्यं पश्चाद्देवतरद्वयम् क्षेत्रपालद्वयं पश्चान्महादे
वपदं ततः अस्मिन् ग्रामाधिपते स्मिंस्थदेशाधिपतये
ततः वदेद्वटुकनाथेति देवीपुत्रपदं ततः मेघनादप
दं पश्चात् प्रचण्डोग्रपदं वदेत् कपालीतिपदं पश्चाद्
भीषणेतिपदं वदेत् स्यात् सर्व्वविघ्नाधिपतेरिमां पूजा
बलिं वदेत् गृह्ण गृह्ण हूं फट् ठं मम हरघयुगमकम्
ज्वलयुगं प्रज्वलयुगं सर्व्वविघ्नानितीरयेत् नाशय
द्वितयं ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रैं ह्रौं ह्रः ततः परम् मातृपुत्रपदं प
श्चात् कुलपुत्रपदं ततः क्षेत्रपालाय वीभत्स भस्मर
शताहरः तारत्रयं वदेत् पश्चादेकक्षेत्रपाल च रा
जराजेश्वरस्येमां पूजां बलिमतः परम् गृह्ण युगं मद्वि
ठान्तोऽयं यक्षरक्षापिशाचरोमन्त्रः अनेनबलिदानेनव

कु टुवटुसमन्वितः राजराजेश्वरीदेवीमेप्रसीदतुसर्वदा
व यश्चिमंवटुकंदेवमुत्तरेयोगिनीबलिम् पूर्वंभूतबलिंदद्या
३३ तद्दलेत्रपालेंचदत्विता राजराजेश्वरंमध्येपूजयेत्कुल-
नायिके अंगुष्ठानामिकाभ्यांचवटुकस्यबलिःस्मृतः
तर्जनीमध्यमाभ्यांचराजराजेश्वरस्यच वटुकादीन्
समभ्यर्च्यकुलदीपान्समर्चयेत् ईषत्पललपिष्टेन
कुर्याद्धैदंगलान्वितान् दीपानुडमरुकाकारांश्चत्रिको-
णानपिशोभितान् कर्पाज्यगुडाढ्याः कुर्यान्नवसप्ता
थपंचवा अतस्तेजोवह्निस्तेजपक्कीकृतामितप्रभान्
त्रियादेवपरिभ्रामयन्कुलदीपान्निवेदयेत् समस्तच
क्रचक्रेशियुतेदेविकुलात्मिके आरात्रिकमिदंदेवि।
गृहाणममसिद्धये कुलदीपान्प्रदर्श्याथशक्तिपूजां
समाचरेत् स्वशक्तिंवीरशक्तिंवादीक्षितांचविशेषतः
पाययित्वापिबेन्मद्यमितिशास्त्रस्यनिश्चयः अभ्यर्च्य
देवताबुद्ध्यामद्यसंस्कारमेवके मंत्रदीक्षाविधानेन
सिद्धोभवतिनान्यथा तस्मात्सकलदाणांशक्तिंगन्धपु
ष्पाक्षतादिभिः अभ्यर्च्यदेवताबुद्ध्याभोगपात्रंनिवेद-
येत् तदंतेकस्यकाप्यपिप्रमदाश्चमनोहराः संपूज्य
देवताबुद्ध्यादद्यात्पात्रंपृथक्पृथक् अनिवेद्यतुयः
शाक्तोकुलद्रव्यंनिषेवते पूजितंनिष्फलंतस्यदेवतान

नवमी दूति चण्डाली कर्म्मचारी च मातंगी पुक्कसीत
था श्वपची खट्टकी चैव कैवर्त्ती विश्वयोषितः कुला
ष्टकमिदं प्रोक्तं स्वकुलाष्टकमुच्यते कौविकी शौण्डि
की चैव शास्त्रजीवि चर्म्मकी गायकी रजकी शिल्पिके
शी च तथाष्टमी तन्त्रमन्त्रसमायुक्ताः समयाचारपालि
का कुमारी च व्रतस्था च योगमुद्राधरापि वा कुलाका
लेषु ताः प्रोक्ताः साधकेषु महत्त्वाज्ञये उक्तजातिसमागता
भावैवर्त्तवर्णगताया जेत स्वरूपा तरुणी कान्ता स्वकु
लाचाररता शुचिः शंकाहीना भक्तियुक्ता गूढ़शास्त्रो
पयोगिनी अलोलुपा सुशीला च स्मिता सा प्रियवादि
नी गुरुदैवतसंयुक्ता स्वचित्ता कौलिकप्रिया विमत्स
रा विशेषज्ञा देवतासाधनोत्सुका मनोहरा सदाचारा
शक्तिरेका स्वलक्षणा दुष्टोग्रा कर्कशा स्तब्धा कुत्सि
ता कुलदूषिता पराधीना भावहीना दुराचाराऽतिबाला
सा निद्राशक्ता तिद्धर्म्मयाहीना गीव्याधिपीडिता दुर्ग
न्या दुःखिता मूढ़ा वृद्धोन्मत्ता रहस्यभित् कुतर्का कुत्त
सिता लापानिलज्जा कलहप्रिया विरूपोन्मार्गगा दुष्टा
परवश्य विकृतानना ईदृशीं मंत्रयुक्तां च शक्तियोगे वि
वर्जयेत् ततो स्वेनादिकं सर्व्वं मंत्रादेशपुरःसरम् इति
श्वौदिमन्त्रनामं मंत्रीदैवेनिवेदयेत तारत्रयमितः पूर्व्वं

कु प्राणबुद्धीततः परम् शिखायैचयेत्कृत्वपश्चात्पुष्पंक्षय
व तकृत्वदेत ततसर्वंगुरुदेवांतेमत्समर्पितमस्त्विति
२४ स्वाहांतोमत्रिरिसस्कृत्विसमस्वनरःप्रिये ज्ञानतोऽ
ज्ञानतोवापियन्मयाक्रियतेसदा तवकृत्यमिदंसर्व
मितिमातःक्षमस्वमे एवंसमर्प्यदेवेशिस्तुत्वानत्वा
चभक्तितः प्रधानदेवतामूर्त्तौपरिवारान्समर्पयेत् ए
वंसावरणांदेवींचिन्तयेत्हृदयाम्बुजे शेषिकायेस
मर्प्याथमूलमंत्रेणशोधयेत् स्फुलाग्रुरुपडुच्छिष्ट
चाण्डालीतदनंतरम् वदेन्मातंगिसर्वांतेवशंकरि
वषुगमकम् एकविंशतिवर्णेश्चशेषिकामन्त्ररीरितः
मंत्रेणानेननिर्माल्यशेषिकायैसमर्पयेत् देवीमुच्छि
ष्टमातंगींध्यायेत्कौलिकमोहिनीम् वीणावाद्यवि
नोदवाद्यनिरतांनीलांशुकोल्लासिनींविंबोष्ठीनववा
वकाईचरणामाकीर्णकेशाननाम् सुहृंगीसितश
ख्वकुण्डलधरांमाणिक्यपुष्पोज्ज्वलांमातंगींप्रणमा
मिसस्मितमुखींदेवींशुकस्यामलाम् ततःश्रीगुरुपा
पादायसात्वातपरशिवायच कराभ्यांपात्रमुद्धृत्यस
द्वितीयंसमर्पयेत् सततसम्प्रदाययंसंपुक्केवीरैश्चसहपू
जनम् अत्मोमवन्दनंकृत्वापिवेच्चतदनुज्ञया सव्येनो
द्धृत्यपात्रंततसुद्राकृत्वापसव्यतः यथाविधिद्वितीयेन

गृह्णीयान्मंत्रमुच्चरन् पिशितं मांसपात्रेतमंघ्रेतुलुक
सन्निभम् आत्मदेहत्रयं पतत्तद्वये नाथ विशोधकम् तरु
णोल्लाससहितः प्रसन्नवदनेक्षणः गुरुः शिष्यान्समा
हूय दद्यात्तत्त्वत्रयं पिबेत् शिष्यो पायनमादाय गृह्णात्समा
कुलमात्रिकम् यथाशक्ति विनीतात्मा वित्तशाठ्यविव
र्जितः प्रणम्य वहिरष्टांगं प्रविश्यान्तः शनैः प्रिये समर्प्यो
पायनं भक्त्या शिवाय गुरुरूपिणे गृहीत्वा गुरुस्तं कौलं कृत्वा
कौलेन कल्यायतर्जनी जानुभ्यामवनिं गत्वा पंचांगं प्रण
मेद्गुरुम् वामांगुष्ठानामिकाभ्यां दत्त्वा हस्तं प्रसारितम्
स्पृष्ट्वा विशुद्धं हृदयमीषदानतमस्तकम् वामांगुष्ठाना
मिकाभ्यां शिष्याय श्रीगुरुः प्रिये प्रकृत्याद्यैः पृथिव्यन्तैः
सप्तविंशतिभिः शिवे तत्त्वैर्विशुद्धितत्त्वैश्च वागभवेन कु
लेश्वरि संयुक्तेनाथ तत्त्वेन स्थूलदेहं विशोधयेत् माया
दि पुरुषान्तैश्च शुद्धाशुद्धैश्च सप्तभिः तत्त्वैः स्पर्शाद्यैर्वे
दैः कामराजेन मंत्रवित् युक्तेन विद्यातत्त्वेन सूक्ष्मदेहं
विशोधयेत् शिवादिशुद्धविद्यान्तैः पंचतत्त्वैश्च व्यापक
म् परया शिवतत्त्वेन परं देहं विशोधयेत् षट्त्रिंशत्त
त्त्वसहितं मालिन्या वलया प्रिये तत्त्वत्रयाश्रितं वीजं
सर्वतत्त्वविशोधयेत् शोधयेत्त्रिपदं चाथ सस्थितीया
निलाग्गुरुः तुलुकं ग्रहणादंतं शोधयामीति चोच्चरन्

कु भक्त्या वा वन्दनतः शिष्यो निशाहृत्तिः पिबेदलिम् पाणिभ्यां सं
व स्पृशेद्देहं सर्वतत्त्वं समुच्चरन् शिरःप्रभृतिपादान्तं शुद्धदे
२५ हं विशोधयेत् सकलातितत्त्वमन्त्रं स्यात्तत्त्वं विद्यान्त।
35 गोचरम् परान्तं शिवतत्त्वं स्यात् इति तत्त्वत्रयं जगत् एवंत
त्त्वत्रयज्ञाने गुरोर्ज्ञानाय आचरेत् सजीवत्त्वं वसुकः स्या
दिति शंकरभाषितम् ततः स्वीकृत्य च गुरुः शिष्यस्यः शि
वदो भवेत् आदाय गुरुणा दत्तम् द्वितीयासवं पिबेत् श्री
गुरुं सेष्टपूजनाभ्यां सर्वतः कुलनायिके नोपविश्य पि
बेन्मद्यं प्रायश्चित्ती भवेत् प्रिये तस्मात् मन्त्रविधानेन क
र्तव्यं कुलनायिके इदं पवित्रममृतं जगतां परभेषजम्
पशुपाशभवोच्छेदकारणं भैरवोदितम् चित्तस्यान्तस्व
रूपत्वात्तदानन्दमयः स्वतः तन्मयत्वाच्च भावानां भावाच्छा
दितता सदैव स्वस्यान्त अविकाशाय स्वरसस्तेन पीयते
तस्मादिमां महादेवी शूर्णीऽहं त्वां पिबाम्यतः मन्त्रेणाने
न देवेशि मूलमन्त्रेण मन्त्रवित् अनाकुलमनाः कुर्य्याद
लिपानं शनैः शनैः तस्मान्मूलत्रिकोणस्थ कोटिसूर्य्यस
मप्रभे कुण्डलाकृतिचिद्रूपे कुन्देद्ददंसमन्त्रकम् अह
तापात्रभरितमिदं तापरमामृतम् यागऽन्ता मयेवह्नौ
होमे स्वीकारलक्षणम् गुरुदैवतमन्त्राणामैक्यं सचि
न्तयेद्धिया यावदुल्लासपर्य्यन्तं उपदेशं पिबेन्मधु चर

कः सिद्धिदः प्रोक्तो दीपज्ञानप्रदो भवेत् पानात्परपदप्रा
प्तिः कुलेशु लयईरितः भोजनान्ते विषं मद्यं मद्येत भोजने
विषं अमृतं तद्विजानीयाद्यदन्नमपूनासह वह्निणेन युते
पानेअमृतं कथितं प्रिये वह्निणेन विनापानं केवलं वि
षमन्त्रणाम् पानं च त्रिविधं प्रोक्तं दिव्यवीरपशुक्रमात्
दिव्यं देव्याग्रतः पानं वीरस्ठामनेरुतम् स्वेच्छया पशु
वत्पानं पशुपानमितीरितम् भुक्तिमुक्तिप्रदं दिव्यं वी
रं मुक्तिप्रदं प्रिये पशुपानं नारकेयं पवं पानफलं प्रिये
दृष्टिमानसवाक्काये यावन्नो भवति भ्रमः तावत्पानं
प्रकुर्वीत पशुपानमतः परम् यावन्नेन्द्रियवैकल्यं या
वन्नोमुखविक्रिया तावद्यः पिबते मद्यं मशुक्तो नात्र
संशयः पीत्वा पीत्वा पुनः पीत्वा यावत्पतति भूतले उ
त्थाय च पुनः पीत्वा पुनर्जन्म न विद्यते आनन्दात्तृप्यते
देवी मूर्छ्वणाद्भैरवः स्वयम् वमनात्सर्वदेवाश्च तस्मा
त्रिविधमाचरेत् दिव्यपानरतानां वै यत्सर्वं कुलयो
गिनाम् ततः सर्वं समाश्रेभो मस्यान्तपस्यापि न विद्यते य
तः सर्वं कुलनिष्ठानां कुलद्रव्यनिषेवनात् ततसोख्यमे
वमोदः स्यात्सत्यमेव वरानने इति ते कथितं सम्यक्
वट्शक्त्यादिपूजनम् समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रो
तुमिच्छसि इति श्रीकुलार्णवमहारहस्ये वटुकशक्त्यादि

कु
व
३९
36

पूजनंनामसप्तमउल्लासः ॥ श्रीदेव्युवाच कुलेशश्रोतु
मिच्छामिकरुणामृतवारिधे उल्लासभेदंद्रव्यस्यद्रव्यपा
त्रादिसंगमम् सप्तोल्लासक्रमेवंचश्रीचक्रस्थितिरेवच
चेष्टांकौलिकशक्तीनांवदमेपरमेश्वर श्रीईश्वरउवाच
शृणुदेविप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृच्छसि तस्यश्रवण
मात्रेणजायतेदिव्यभावना आरंभस्तरुणश्चैवयौवनः
प्रौढएवच तदंतश्चोन्मनाश्चैवमनोल्लासश्चसप्तमः
तत्वत्रयंयस्यादारंभः कथितः कुलनायिके कथितस्त
रुणोल्लासस्तरुणस्त्वंमविके यौवनंमननः सम्य
गुल्लासःसुस्थितिःप्रिये स्खलनंदमनोवाचांप्रौढइत्य
भिधीयते सप्तोल्लासेस्थितेचक्रेयदीच्छेत्पात्रमेल
नम् अदीक्षितैरनाचारैरतत्वज्ञैरदैवतैः हृष्टकैःस
मरभ्रष्टैर्नकुर्य्याद्द्रव्यसंगतिम् अभिज्ञमसमानैस्व
प्रपंचव्रतधारिभिः पशुभिःदुष्टकर्मस्थैर्नकुर्य्यान्न
पात्रसंगतिम् स्त्रीद्विष्टैर्गुरुभिःशास्त्रैर्भ्रांतहीनैर्दुरात्म
भिः कुलोपदेशहीनैश्चनकुर्य्याद्द्रव्यसंगतिम् पदा
वाक्यप्रमाणज्ञैः श्रुतिस्मृत्यर्थवित्तमः कुलधर्म्मान
भिज्ञश्चेत्तत्संगंपरिवर्ज्जयेत् ततःकुलेचप्रसूतावाह्य
ह्याचारप्रवर्त्तकाः त्वत्पूजाविमुखाःसर्वेतत्संसर्ग
परित्यजेत् स्त्रीपुत्रमित्रबन्धूनांस्त्रियंमानामपिपार्वति

कुलाचारानभिज्ञानां संगतिं वर्जयेत्प्रिये अदृष्ट
रूपाणां च देशान्तरनिवासिनाम् विना संकेतयो
गेन न कुर्य्याद्दृढसंगतिम् एकपात्रेण कुर्वीत यदि
मोहात्कुलेश्वरः मन्त्राः पराङ्मुखास्तस्य विघ्नश्चैव
पदे पदे एकपात्रस्थितं देवि चन्दनं योऽपि वा यदि
द्यात्कुलेशानि देवताशापमाप्नुयात् आसने भोज
ने पात्रे उपानत्शयनानि च अनभिज्ञैरन्तैर्दृश्यशाक
रैनैव कारयेत् स्तोतोभेदेन वा कुर्य्यात्कौलिकैः पा
त्रमेलनम् यदृच्छया पात्रसंस्थाममलिपात्रेण भक्तितः
आदाय पूर्व्ववद्देवि गुरुं संचस्मरेत्प्रिये गुरुशक्तिसु
तानां च गुरुश्रेष्ठकनिष्ठयोः उच्छिष्टं भक्षयेत्स्त्रीणा
नाम्योन्योच्छिष्टमर्पयेत् चक्रमध्येऽपि देवेशि नास्य
स्यापतनं भवेत् कनिष्ठानां तु शिष्याणां दद्यादुच्छिष्ट
मम्बिके दद्यात्स्नेहेन योऽन्येभ्यः स भवेदापदां पदम्
आसनोच्छिष्टपात्रं तु यो गृह्णाति विमूढधीः स्नेहा
लोभाद्भयाद्वापि देवताशापमाप्नुयात् प्रौढोल्लास
महादेवि कुर्य्याद्दलिविवर्ज्जनम् पूजारम्भाद्बहिः कु
र्य्यात्त्रिकोणं वा रहस्यान्तरे गन्धपुष्पाक्षतैः शिवार
ध्यायेदुच्छिष्टभैरवम् गदात्रिशूलडमरूपात्रहस्तं त्रि
लोचनम् कृष्णांगं भैरवं ध्यायेत्सर्व्वविघ्ननिवारणं

कु तारत्रयंसमुच्चार्य्यपश्चादुच्छिष्टभैरवम् पद्दियुगमं
व वलिंगृह्णगृह्णंमेफट्चस्वाहांतकम् वसुहासनमं
३० त्रोऽयंद्वाविंशतिभिरक्षरैः शान्तिस्तवंपठेत्पश्चात्
37 पंचदलिविन्दुभिः यजन्तिदेव्योहृदयाद्पंकजंप्रस
न्नवामस्थितमोत्तदायकम् अनेनतस्मिद्धांतमतिप्र
बोधकंनमामिचक्राष्टकयोगिनीशम् योगिनीच
क्रमध्यसंस्थमात्मण्डलवेष्टितम् नमामिशिरसाना
थंभैरवंभैरवीप्रियम् अनादिघोरसंसारपरिध्वंसै
कहेतवे नमःश्रीनाथवैद्यायकुलौषधिविधायिने
आपदोदुरितंरोगाःसमयाचारलंघनात् ततस्सर्वा
णिव्यपोहन्तुदिव्यचक्रस्यमेलनात् नन्दन्तुसाध
ककुलाम्बलिमात्मनिष्ठापापाजहंतुसमयाद्विषि
योगिनीनाम् साशांभवीस्फुरतुकापिममाप्यवस्
थायसंगुरोश्चरणपंकजमेवसेव्यम् नन्दन्तुसिद्ध
गुरवस्तदनुक्रमोत्थाःज्येष्ठानुगाःसमयिनोवटु
काःकुमार्य्यः यद्योगिनीप्रवरवीरकुलप्रसक्ता
आचार्य्यभूमिपतयोद्विजसाधुलोकाः नन्दं
तुसाधकाःसर्वे नश्यन्ति कुल दूषकाः
अव स्था शाम्भ वी यास्तु प्रस न्नो ऽस्तु गु
रुः सदा ॥

यदेषाभैरवीदेवीयदिभैरवशासनम् यदेषकुलध
र्म्मः स्यात्तदानर्थफलदूषकाः याषामाज्ञाप्रभावेण
स्थितिं भुवनत्रयम् नमस्ताभ्यः समस्ताभ्योयो
गिनीभ्योनिरंतरम् याश्चक्रक्रमभूमिकावसतयो
नाडीषुयाः संस्थितायाः कायोद्गतरोमकूपनिल
यायाः संस्थितायात्तनुः उच्छ्वासोर्म्मिमहातरंगनि
लयानिश्वासस्वासाश्चयास्तादेव्योरिपुभक्ष्मभक्षण
पराः स्तुष्यंतुमन्त्रार्च्चिताः यादेव्यः कुलसंभवाः क्षिति
गतायादेवतास्तोयगायानित्यासमुदितप्रभानिधिग
तायायाश्चविप्रस्थिताः याव्योमाहितमण्डलामृत
मयायाः सर्व्वगाः सर्व्वदास्तादेव्यः कुलमार्ग्गपालन
पराः शांतिं प्रयच्छंतुमे ब्रह्माश्रीः शेषवटुगणेशः व
टुकगणभैरवाः क्षेत्रपाद्यारुद्रादिमातृग्रहास्तेवसु
पितरश्चनयः सिद्धयोग्रहकाद्याः भूतागन्धर्वविः
द्याधरऋषिपितरः किन्नरायक्षनागायोगीशास्सा
गणाद्याः स्वरकरनिकरास्तुष्यन्तांपूजनैः स्मिन्
देहस्थाखिलदेवतागजमुखाः क्षेत्राधिपाभैरवा
योगिन्योवटुकाश्चयक्षपितरोभूताः पिशाचाग्रहाः
श्मशानभूचरखेचरादिशिवरावेतालकाश्चेटकास्तु
ष्यंतांकुलपुत्रकस्यपितरः पानैस्समीपंचरुम्

कु ऊर्द्ध्वब्रह्माण्डतोवादिविगगनतलेभूतलेनिष्कलेवा
व पातालेवातलेवासलिलपवनयोर्यत्रकुत्रस्थितोवा
२८ तीर्थेपीठोपपीठादिषुचकृतपदा। स्तंपत्तदेवमस्त
38 लिबलिपिशितैर्धूपदीपादिकेन सम्सवेद्गुरुवाक
मेवचत्तरोवेदागमायोगिनी मन्त्राश्चतत्परदेवताय
दिमवेद्बलप्रमाणंहिचेत् शाक्तीयपदिदर्शनंभवति
वेदान्तप्रमाणंतिचेत् संसचापिचकौलधर्म्मपरमे
स्यान्नोनयःसर्व्वदा पिवन्तुमातरःसर्व्वाःपिवन्तुकुलस
त्तमः पिवन्तुभैरवाःसर्व्वेममदेहव्यवस्थिताः पिवन्तु।
मातरःसर्व्वाःसरुद्राःसगणाधिपाः योगिन्यःक्षेत्रपा·
लाश्चममदेहव्यवस्थिताः शिवाद्यवनिपर्य्यन्तंब्रह्मादि
स्तंवसंस्तुतम् कालाग्न्यादिशिवान्तंचजगद्यज्ञेनतृप्य
तु पठित्वाम्पर्व्वेनापात्रंसमुद्धृत्यगुरुःप्रिये ततोदद्यात्
सुशिष्यायप्रसादंकुलनायिके स्वाभीष्टचेष्टाकरणंप्रो
क्तातःपरिकीर्त्तितः प्रोक्तान्तोमामनेनदेवेयदितेयोग
मण्डले योगिनीमण्डलेश्चैवक्रियमाणंतदुच्यते तदा
रूढेषुवीरेषुकार्य्याकार्य्यंनविद्यते इच्छैववशास्त्रंसं
पत्तिरिसाज्ञापरमेश्वरि तत्रयद्यत्कृतंकर्म्मशुभंवा
यदिवाशुभम् ततसंर्व्वदेवताप्रीतेजायतेसुरसुन्द
रि जपोजल्पःफलंतत्रःसमाधिरभिधीयते ॥

विक्रियापूजनंनेदेविछेदिंनेभैरवेवलिः मुक्तिः सा न ह ५६
च्छक्तिसंयोगः स्तोत्रंतत्कालभाषितम् मौसे
वघरसंस्पर्शोभोजनंनेहवनक्रिया वीरार्णांध्याननमी
शानिशयनेवन्यंनेभवेत् तद्धत्तासरतानांतद्योवे
ष्टासावसत्क्रिया कार्य्याकार्य्यविचारंतयःकरो
तिसप्रातकी पतञ्चकगातावीराक्रियेयाःपरयोगिनीः
येचाप्नुवंतिमनुजाःसाक्षाद्भैरवरूपभाक् संबोधके
पशमनेपतनंगार्वर्ज्जितम् वाणुवीणादिवाद्यव
कवितारचनादिकम् रोदनेपतनेचैवमशस्यानेवि
जृंभनम् गमनेविक्रियाद्वियोगइत्यभिधीयते च
क्रेऽस्मिन्योगिनोवीरायोगिन्योमदमन्थराः समा
चरंतिदेवेशियथोल्लासमनोगतम् शनैःप्रच्छतिप
श्यस्याविस्मयात्म्य विदितम् विधायवदनेपात्रं
निर्व्विस्मानिवसंतिच यदंसेपुरुषंमोहात्कांता
ममवलम्बते तस्यैवपुरुषस्यापिप्रौढोल्लासेनसं
युतम् पुरुषःपुरुषंमोहाद्वालिंगसंगनांगना प्रच्छ
तिस्पर्शतिमुग्धाकरस्थंवारंरमेवके किं छांवयमा
यातः किमर्थमिहसंस्थिताः उद्यानेकिमिदंदृतेदृ
ष्टंकिंप्रांगनेकिमुम् शुवेचाहूर्ध्यमदिरांपाययंति
स्त्रियःप्रियान् उपदेशम्नुवेहित्सानिहितंपतेप्रियामने

कु
व
३९

३९

शृंगंतिपापानिमन्त्रोसंभंजनानिचशांभवि दृष्ट्वाशिरसि
नृत्यंतिमद्यभाण्डानियोगिनः संगीतकरतालैचवि
स्पष्टाक्षरगीतकम् वमन्तास्पन्दविमांसन्त्यतिकुल
शङ्कया योगिनोमदमत्ताश्चपतंतिप्रमदोपरि मदा
कुलाश्चयोगिन्यःपतंतिपुरुषोपरि मनोरथसुखंपू
र्णंकुर्वंतिचपरस्परम् इत्यादिविविधाचेष्टांकुर्वंतिकु
लनायिके विकृतिंमनसोहित्वायउल्लासंप्रकुर्वते
तदातद्देवताभावंभजंतेयोगिपुंगवाः कौलिकान्भै
रवावेशान्योवानिन्दतिमूढधीः तंनाशयंससन्देहो
योगिन्यःकुलनायिके ननिन्देन्नहसेत्क्वापिचक्रेम
ध्यमदाकुलितान् पतत्स्वकृगानंवान्तंवाहीनैवप्रकाशये
त् तेभ्योद्रोहंनकुर्वीतनाहितंचसमाचरेत् मद्यासंग्रा
हयेत्तत्रगोमयेन्मात्रजारवत् चक्रेमदाकुलान्दृष्ट्वावि
तयेद्देवताधिया मोदंतेवर्द्धतेभक्त्यायदीच्छेद्योगिनी
पदम् पश्येद्देवविधिंचक्रेयोभक्त्याकौलिकःप्रिये व्र
ततीर्थतपोदानयज्ञकोटिफलंलभेत् उन्मनाःपत
नोत्थानेमूर्छनाचप्रकंपकः उन्मनाश्चतदुल्लासे
भवेत्षट्समन्वितः चिरंसविदूथाततोयोहिकर्म
परात्परो परंब्रह्मार्थसत्यानाकालभुक्केपरंवि
दुः श्वेतलेखावहिर्दृष्टिर्निमेषोन्मेषवर्जितः उं

पञ्चास्यायां भवीभूत्वा सर्वं तत्रैव गोपिता पञ्चात्तेवो
चरीभूत्वा शिवस्य कामरूपिणी सर्वेज्ञानिनो सदारु
णास्समानां चैव सततं कृतिः अलक्ष्योलास्तिनो वीराः
शिवापवनं संशयः न किंचिदपि जानन्ति सान्तस्थान
परायणाः तस्यान्ति परं सौख्यं मनोवाचामगोचरं
स्वयमेवानुभूयन्ते शर्कराक्षीरपानवत् कीदृशो सौ
ख्यमिति वक्तुं न शक्यते स्वरूपेण फलकायेर्थेनस्ल
ध्यानमुच्यते यतः स्वविविषये ध्याने देहावेशाक
रं परम् कथितं तेन वशाक्रान्ति प्रभवस्तात् विशेषतः
कुलिस्ता नाम तानन्दपराः सुकृतिनो नराः स्वाणे
ध्यनिर्हि तेनास्मिन् पशोचं स्मासंस्ताद्व सतमोला
सप्तकानां तद्भक्तानां महात्मनाम् अष्टौ विकाः
लस्तानोच्यापरमया श्रुतकलेष्वरि अष्टावस्था स्थार्थ्य
पाया जायन्ते नात्र संशयः बहुनात्र किमुक्तेन अणि
मायष्टसिद्धयः प्रतीहारपदं प्राप्ताः सेवन्ते मन्दिरं वि
भुम् येगणाः परमेशस्य पञ्चवक्त्रमनोरमाः ते
गणाः कुलतत्त्वेन तत्त्वज्ञानसमाहिताः आरम्भस्त
रुणाश्चैव यौवनप्रौढपवच नदं तेजाग्रदिसुकेष्वो
ज्ञताः सम्मोदन्ते अनवस्थः सुषुप्तिः स्यादवस्थात्र
यं स्मृतान् सम्मोहासंचयो वेत्ति स मुक्तः सर्वकौलि

कु कः प्रवृत्ते भैरवीचक्रे सर्वे वर्णाः द्विजातयः निवृत्ते भैर
व वीचक्रे सर्वे वर्णाः पृथक् पृथक् स्त्री वाथ पुरुषः षण्
४ ढश्वपचो वा द्विजोत्तमः चक्रेऽस्मिन्नैव भेदोऽस्ति स
40 र्वे देवाः समाः स्मृताः नानामोदगतां भक्तगंगां प्राप्य
यथैकताम् याति श्रीचक्रमध्येपि चैकत्वं सर्वमानवाः
क्षीरेण सहितं तोयं क्षीरमेव यथा भवेत् तथा श्रीचक्र
मध्ये तु जातिभेदो न विद्यते स्वर्गादिपुण्यलोकेषु दे
वादन्यः यथा नहि तथैव चक्रमध्येऽपि देवताः सर्व
मानवाः जातिभेदो न चक्रेऽस्मिन् सर्वे शिवसमाः
स्मृताः वेदादिस्थितमेवं हि सर्वद्विजत्वं चाब्रवीत् चक्र
मात्र किमुक्तेन चक्रमध्ये कुलेश्वरि मद्रूपाः पुरुषाः
सर्वे त्वद्रूपाः प्रमदाः प्रिये चक्रमध्ये तु मूढात्मा जाति
भेदं करोति यः तं भक्षयंति योगिन्यस्तं शापयति कुलेश्व
रि स्त्रीणामन्यतमं स्थाने पुंसामन्यतमं पृथक् स्वयं
वा मिथुनं कृत्वा क्रमात् सम्प्रवेशयेत् पंक्त्याकारेण
वा सम्यक् चक्राकारेण वा प्रिये शिवशक्तिधिया स
र्वे चक्रमध्ये समाश्रयेत् अविभक्तो यथाभावाल्लक्ष्मी
नारायणौ यथा यथा वाणीविधातारौ तथा वीरः सश
क्तिकः मधुक्रमसहस्रैश्च मांसभारशतैरपि नतु
ष्यामि वरारोहे भगलिंगामृतं विना न चक्रांकेन प

ग्रोक्तेन वद्ध्रोकमिदं जगत् लिंगांकं च भगांकं च तस्मा
च्छक्तिशिवात्मकम् शिवशक्तिसमायोगो यस्मिन् का
ले प्रजायते सामरस्यात् कुलनिष्ठानां समाधिस्था प्रतीय
ते कामुको न स्त्रियं गच्छेद् इति च्छंतीमदीरितम् दीक्षि
तो कुलजो मन्त्री विहितत्वात् स्त्रियं व्रजेत् इति तत्त्वेन यो
लासपानभेदादि चोदितम् समासेन कुलेशानि किं भूयः
श्रोतुमिच्छसि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये त्रितयप्र
त्यपानादिभेदकथनं नामाष्टम उल्लासः ८ श्रीदेव्युवा
च कुलेश श्रोतुमिच्छामि योगयोगीशलक्षणम् कुल
भक्ताविन फलं वदामि करुणानिधे श्रीईश्वर उवाच
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि योगयोगीशलक्षणम् तस्य श्रवण
मात्रेण योगः साक्षात् प्रकाशते ध्यानं तु द्विविधं प्रोक्तं
स्थूलसूक्ष्मप्रभेदतः साकारं स्थूलमित्याहुः निराकारं तु
सूक्ष्मकम् स्थिरात्ममनसः काश्चित् स्थूलध्यानं प्रचक्षते
स्थूलेन निश्चितं चेतो भवेत् सूक्ष्मेऽपि तत्स्थितिः करपा
दोदरास्यादिरहितं परमेश्वरम् सर्वतेजोमयं ध्यायेत्
सच्चिदानन्दलक्षणम् नोदेति नास्तमभ्येति न वृद्धिं या
ति न क्षयम् स्वयं विभात्यथान्यानि भावयेत् साधनं वि
ना अनवस्थं च तद्रूपं सत्तामात्रमगोचरम् वचसात्म
निसायुज्यं तज्ज्ञानं ब्रह्मसंज्ञकम् प्राणिहृद्वा तू संचारः

ज्ञा
व
४८

91

पाषाणइवनिश्चलः। पद्मीवैकधामज्ञोयोगीयोगविदु
च्यते पदार्थमात्रनिर्भातंस्तिमितोदधिवत्स्थितम् रूप
शून्यंवतद्ध्यानंसमाधिरभिधीयते नकिंचिच्चिन्तनादेवि
स्वयंतत्वंप्रकाशते स्वयंप्रकाशितेतत्वेतत्क्षणात्तन्म
योभवेत् स्वप्नजाग्रदवस्थायांस्वप्नवद्योऽवतिष्ठते
निश्वासश्वासहीनश्चनिश्चितंमुक्तरूपवस्तः निष्पन्दकर
णग्रामःस्वात्मनात्माचनिश्चलः यश्चास्तेमृतवत्सा
क्षाज्जीवन्मुक्तःसउच्यते नशृणोतिनवापश्येन्नजि
घ्रतिनगच्छति नजानातिसुखंदुःखंनचसंलिप्यते
मनः नचाभिकिंचिज्जानातिनचबुध्यतिकाष्ठवत्
एवंशिवेविलीनात्मासमाधिस्थइहोच्यते यथाज
लेजलंक्षिप्तंक्षीरेक्षीरंघृतेघृते अविशेषोभवेत्तद्व
जीवात्मपरमात्मनोः यथाध्यानस्यसामर्थ्यात्
कीटकोभ्रमरायते तथाध्यानस्यसामर्थ्याद्ब्रह्मभू
तोभवेन्नरः क्षीरेहृतंचहृतंयद्वत्तत्रतिष्ठंनपूर्ववत्
पृथक्कृतेगुणेभ्यःस्यादात्मातावदिहोच्यते यथान्ध
कारागारस्थोनकिंचिदपिप्रपश्यति अलंहंचतथायोगी
प्रपंचंनैवपश्यति यथानिमीलनेकालेप्रपंचंनैवप
श्यति तथैवोन्मीलनेऽपिस्यादेतद्ध्यानस्यलक्षणं जन
स्येदेकरुद्रैतिविजानातियथातथा परंब्रह्मस्वरूपीव

वेत्तिविश्वविचेष्टितम् विदितेपरमेतत्वेवर्णातीतेह्य
विक्रिये किंकरत्वंहिगच्छंतिमंत्रामंत्राधिपैःसह आत्मै
कभावनिष्ठस्ययायाचेष्टातदर्चनम् योयोजल्पःसमंत्रः
स्यात्तध्यानंयन्निरीक्षणम् देहाभिमानेगलितेविदितेप
रमात्मनि यत्रयत्रमनोयातितत्रतत्रसमाधयः भिद्य
तेहृदयग्रंथिश्छिद्यंतेसर्वसंशयाः क्षीयंतेचास्यकर्मा
णितस्मिन्दृष्टेपरात्परे योगीन्द्रेणयथाप्राप्तंनिर्मलं
परमंपदम् देवासुरपदंतत्तुप्राप्यतेचापिगल्यते
यःपश्यत्सर्वगंशांतमानन्दात्मानमद्वयम् नतस्य
किंचित्प्राप्तव्यंज्ञातव्यमात्मावशिष्यते संप्राप्तेज्ञान
विज्ञानेसिद्धयेवहृदिस्थिते लब्धेशांतिप्रदेदेविन
योगीनैवधारणा परब्रह्मणिविज्ञातेसमस्तैर्नियमैरः
लम् तालवृंतेनकिंकार्यंलब्धेमलयमारुते अस्तिका
वयवंनास्तिनास्तिवन्यंनंनहि नियमानियमोनास्ति
स्वयमेवात्मपश्यताम् नपद्मासनतोयोगोननासा
ग्रनिरीक्षणात् पद्मासनगतोयोगीनासिकाग्रनिरी
क्षयेत् ऐक्यंजीवात्मनोराहुर्योगंयोगविशारदाः ध्या
यतःक्षणमात्रंहिश्रद्धयापरमंपदम् यद्भवेत्तत्स
मंप्राप्तंनस्पात्तेनेवगण्यते क्षणंब्रह्माहमस्मीतियः
कुर्यादात्मचिन्तनम् नतत्सर्वंपातकंहन्यात्तमःसूर्यो

कु
व
४२

दृष्टेयथा शतक्रतुतपस्तीर्थदानदेवार्च्चनादिषु यत्
फलंकोटिगुणितंतद्वाप्नोतितत्त्ववित् उत्तमासहजा
वस्थामध्यमाध्यानधारना जपस्तुतिःस्यादधमाहोमपू
जाधमाधमा उत्तमातत्त्वचिंतास्याज्जपचिंतातुमध्यमा
शास्त्रचिंताधमाज्ञेयालोकचिंताधमाधमा पूजाकोटि
समंस्तोत्रंस्तोत्रकोटिसमोजपः जपकोटिसमंध्यानंध्या
नकोटिसमोलयः नहिनादात्परोमंत्रोनदेवःस्वात्मनः
परः नानुसन्धेःपरापूजानहितृप्तेःपरंफलम् शिवशक्ति
परापूजायोगिनैवसमाचरेत् मंत्राद्यैश्चविनासन्ध्या
पूजाहोमैश्चविनाजपः उपचारैर्विनायागंयोगीनित्यंस
माचरेत् निःसंगश्चविसंगश्चनिर्लीर्णोपाधिवासनः
निजःस्वरूपनिर्म्मग्नःसयोगीपरतत्त्ववित् देहोदेवाल
योदेविजीवोदेवःसदाशिवः त्यजेदज्ञाननिर्म्माल्यंसोऽ
हंभावेनपूजयेत् जीवःशिवःशिवोजीवःसजीवःकेव
लःशिवः यथान्धवधिरमूकोन्मत्तजडादयः निव
संतिकुलेशानितथायोगीसतत्त्ववित् पाशवद्धःस्मृतो
जीवःपाशमुक्तःसदाशिवः तुषेणवद्धोव्रीहिःस्यात्तुषा
भावेहितण्डुलः कर्म्मवद्धःस्मृतोजीवःकर्म्ममुक्तःस
दाशिवः अग्नौतिष्ठतिविप्राणांहृदिदेवोमनीषिणां
प्रतिमास्वल्पवुद्धीनांसर्वत्रविदितात्मनाम् योनिन्दा

स्तुतिशीलेषुस्तवेडः वैरिबन्धुषु समआस्ते स योगीन्द्रो
हर्षामर्षविवर्ज्जितः निस्पृहो नित्यसंतुष्टः समदर्शी जि-
तेन्द्रियः स्वर्गहीनोऽप्रवासी च योगी परमतत्त्ववित् पंच
मुद्रासमुत्पन्नः परमानन्दनिर्भरः आस्ते स एव योगीन्द्रः
पश्यन्नात्मानमात्मनि। अलिमांसाङ्गनासंगे यत्सुखं जाय-
ते प्रिये तदेव पुण्यं विदुषामायूनानात्वपातकम् सदा
मांसरसोल्लासी सदा च परचिंतकः सदा संशयहीनो यः
कुलयोगी स उच्यते पिवन्मद्यं वमन् खादन् स्वेच्छाचार-
परायणः अहं त्वदनयोरैक्यं भावयेन्निवसेत्सर्वम् आ-
मिषाहारसौरभ्यहीनस्य नस्त्वं भवेत् प्रायश्चित्ती सवि-
ज्ञेयः पशुरेव न संशयः यावदासवगन्धः स्यात् पशुः
पशुपतिः स्वयम् विनालिमांसगन्धेन साक्षात् पशुपतिः
पशुः लोके निकृष्टमुत्कृष्टं लोकोत्कृष्टं निकृष्टकम्
कुलमार्गे समुद्दिष्टं भैरवेण महात्मना अनाचारः सदा-
चारस्त्व काय्यं काय्यमेव च असत्यमपि सत्यं स्यात् कौ-
लिकानां कुलेश्वरि अपेयमपि पेयं स्यादभक्ष्यं भक्ष्यमे-
व च अगम्यमपि गम्यं स्यात् कौलिकानां कुलेश्वरि न
विधिर्न निषेधः स्यान्न पुण्यं न च पातकं न स्वर्गो नैव नरकः
कौलिकानां कुलेश्वरि अनभिज्ञाप्यभिज्ञंति दरिद्राध्यनाः
वंति च विनष्टा अपि वर्द्धंते कौलिकाः कुलनायिके रिप

कु वश्यापिमित्रंवतिष्ठंतिदासंतिभूमिपाः वांछंतिजनाः।
व सर्वेकौलिकानांकुलेश्वरि विभवाःसम्पदःसर्वेगर्वि
४३ ताःप्रणमंतिच बाधकाबाधकायांतिकौलिकानांकु।
लेश्वरि मृत्युर्वैद्यायतेदेविस्वर्गःसाक्षाद्गृहायते पुण्या
यतेऽंगनाःसर्वाकौलिकानांकुलेश्वरि बहुनात्रकिमु।
क्तेनकुलयोगीश्वराःप्रिये सदासंकल्पसिद्धाःस्युर्नात्र।
कार्याविचारणा येनकेनापिवेषेणयेनकेनाप्यलक्षि
तः यत्रकुत्राश्रमेगच्छन्कुलयोगीप्रवर्त्तते योगिनोवि
विधैर्वेषैर्नराणांहितकारिणः भ्रमंतिपृथ्वीमेताम
विज्ञातस्वरूपिणः सकृन्नैवात्मविज्ञानंदर्पयंतिकुले।
श्वरि उन्मत्तमूकजडवन्निवसेल्लोकमध्यमे अलक्षि
ह्रियथालोकेआत्मेवंचंद्रार्कयोरिव नक्षत्राणांग्रहाणां
नतथैवकुलयोगिनाम् आकाशेपक्षिणांदेविजले
ऽपिजलचारिणाम् यथागतिर्नदृश्येततथाहृद्धियो
गिनाम् असंतइवभासंतेवदंसत्राउवप्रिये पावका
इवदृश्यंतेकुलयोगिविशारदाः जनायथावसंते
योगिनामेवंसंगतिम् नकिंचिदपिभासंतेततोयोगी
प्रवर्त्तते लब्धोबालकवत्क्रीडन्कुलेशाजलवच्चरे
न् वदेदुन्मत्तवत्तिष्ठान्कुलयोगिमहेश्वरि यथाहस
तिलोकोऽयंजगत्पश्यतिवकुत्सितः विलोक्यहसतोया

तियथायोगीप्रवर्त्तते क्वचिच्छिष्टःक्वचिद्दुष्टःक्वचि
द्भूतपिशाचवत् नानावेशधरोयोगीविचरेज्जगतीतले
योगीलोकोपकारायभोगान्भुङ्क्तेनकांक्षया अद
नुगृह्णन्कुलान्सर्वान्क्रीडेच्चपृथिवीतले सर्वपायी
यथासूर्य्यःसर्वभोगीयथानलः योगीभुक्त्वाखिलान्
भोगान्तथापापैर्न्नलिप्यते सर्वस्पर्शीयथावायुर्यथा
काशश्चसर्वगः सर्वेयथानदीस्नातास्तथायोगीसदा
शुचिः यथाग्रामगतंतोयंनदीशुद्धंभवेच्छुचि तथा
म्लेच्छगृहान्नादिर्योगिहस्तगतःशुचिः यथाचरंतिदेव
र्षिकुलधर्म्मपरायणाः यस्मिंश्चरंतियोगीशाःसमार्गः
परमोमतः यस्मादुदेतिसूर्य्यःस्यात्सर्वाशानतद्दृ
श्यते यत्रमत्तगजोयातितत्रमार्गोयथाभवेत् कुलयो
गीचरेद्यत्रससमार्गःकुलेश्वरि नदीवक्रमृजुंकांते
निवोढुंतत्प्रवाहकम् स्वेच्छाविहारिणंशांतकोवावा
रयितुंक्षमः यद्वन्मत्तवलोपेतःक्रीडन्सर्वोनदृश्यते
तद्वन्नदृश्यतेयोगीक्रीडन्नेन्द्रियपन्नगैः निवृत्तदुःखा
संतुष्टानिर्द्वन्द्वागतमत्सराः कुलज्ञानरताःशांताःस
द्भक्तास्तेचकौलिकाः अमदक्रोधदंभाशाहंकाराःस
त्यवादिनः कौलिकेन्द्राघचपलाजितेन्द्रियवशानुगाः
कीर्त्तिमानेकुलेतेषांरोमांचोगद्गदस्वरः आनन्दाःश्री

कु एते देवि कथिताः कौलिकोत्तमाः सर्व्वधर्म्मादिको लोके
व कुलधर्म्मः शिवोदितः इति येन निश्चितधियः प्रोक्तास्ते कौ-
४४ लिकोत्तमाः यो भवेत् कुलतत्त्वज्ञः कुलनामविशारदः
44 कुलाद्यैर्नरतः तस्मात् कौलिकोऽधिकः परः कुलभक्ता
न् कुलज्ञानान् कुलाचाररतान् प्रीतो भवति यो दृष्ट्वा
कौलिकः स च मे प्रियः तत्त्वत्रयश्रीचरणमूलमन्त्रार्थत
त्त्ववित् देवतागुरुभक्तस्य कौलिकस्यान्तरीत्तया दुर्लभं
सर्व्वलोकेषु कुलाचार्यस्य दर्शनम् विपाकेनैव प्रभू
णां लभते नान्यथा प्रिये संस्तुतः कीर्त्तितो दृष्टो वन्दितो
भाषितोऽपि वा पुनाति कुलधर्म्मिष्ठश्चाण्डालोऽपि प्रिये
इच्छया सर्व्वज्ञो वापि मूर्खो वाप्युत्तमो वाधमोऽपि वा तत्र
देवी कुलज्ञानी तत्राहं च त्वया सह नाहं वसामि कैलाशे न
मेरौ न च मन्दिरे कुलज्ञा यत्र तिष्ठन्ति तत्र तिष्ठामि भावि
नि स्वहस्तमपि गतं यत्र माहेश्वरो जनः दृष्टं च प्र
त्नेन तत्र त्वं नन्दिता भव सर्वम् प्रतिहस्तस्थितो वापि दृष्टव्यः कु
लदेशिकः समीपे वर्त्तमानोऽपि न दृष्टव्यः पशुः प्रिये
कुलज्ञानी भवेद्यत्र स देशः पुण्यभाजनः दर्शनाद्दे
नात्तस्य त्रिसप्त कुलमुद्धरेत् कुलज्ञानिनमालोक्य सर्व्वस
ता नन्दन्ति गृहे स्थितम् संशंति पितरस्तस्य यास्यामः परमां ग
तिम् समाश्वसंति पितरः स्ववृष्टिमिव कर्षकाः योऽस्य

तत्कुलेश्वपचोवापिब्राह्मणोवाकौलिकोभवेत्‌ सत्यसत्यःख
लुलोकेऽस्मिन्पुरुषःक्षीणकल्मषः मत्समीपंसमा
यातिकुलाचार्य्योमुदाप्रिये कौलिकेन्द्रःसमायातिकौ
लिकावसथंयदि समायातिमुदादेवियोगिन्योयोगिभिः
सह प्रविश्यकुलयोगीन्द्रंभजन्तेपितृदेवताः तस्मात्स
म्पूजयेद्भक्त्याकुलज्ञानरतान्परान्‌ अभ्यर्च्यपितृंवादे
वितद्भक्तान्नार्चयन्तिये पापिष्ठास्तत्प्रसादस्यभाजनं
नभजन्तिते नैवेद्यंपुरतोयस्यदर्शनात्स्वीकृतंमया
साधुभक्तस्यजिह्वाग्रात्स्वामिकमलेक्षणे तद्भक्तपू
जनादेविपूजिताहंनसंशयः तस्मान्मत्प्रियांकां
क्षीतद्भक्तानेवपूजयेत्‌ यत्कृतंकुलशिष्याणांतद्दे
वानांकृतंभवेत्‌ सुराःकुलप्रियाःसर्वे तस्मात्कौलि
कमर्चयेत्‌ नतुष्याम्यहममन्त्रन्यथाभक्तस्यपूजितः
कौलिकेन्द्रेस्थितेसम्यक्यथातुष्यामिपार्वति यत्
फलंनाप्नुयात्तीर्थतपोदानमखव्रतैः दत्तमिष्टंकृतं
तंसम्पूजितंजप्तमंबिके कौलिकस्यभवेदर्थेकुलज्ञ
योऽवमानयेत्‌ श्मशानंतद्गृहंदेविसपापीश्वपचा
धमः यःप्रविश्यकुलंयस्मिन्कुलाचारंनवेत्तिचेत्‌ कु
लनिष्ठान्परिभज्ययद्धामसेप्रदीयते तद्दानंनिष्फ
लंदेविदातापिनरकंव्रजेत्‌ भिन्नभाण्डेजलंयद्वत्तथा

कु लोयाप्तमबीजवत् भस्ममेव कृतं हव्यं तद्दानं मकौलि
व के यथाशक्त्यातु यत् किंचित् योदद्यात् कुलयोगिने
४५ विशेषतीर्थश्रीस्नातत्फलं नैव वर्ण्यते योदेविसद्भ
48 माहूय कुलज्ञानशोभिते दिने अर्घ्यं चैव देवताबुद्ध्यागन्ध
पुष्पाक्षतादिभिः माद्याभिः पंचमुद्राभिः सद्भक्त्यापरितो
षयेत् तेषु तुष्टेषु तुष्टं च तुष्टाः स्युः सर्वदेवताः भगिनीं
वा सुतां भार्यां योदद्यात्कुलयोगिने मधुमत्सादि देवि
शितस्य पुण्यं न गण्यते अनिवेदितं विनिन्दितं प्रयत्ने
न वर्द्धितम् परलोकस्य पाथेयं वीरचक्रार्पितं मधु
पापाचारसमायुक्तं सर्वलोकवहिष्कृतम् शाहते हि कु
लद्रव्यं कुलयोगीश्वरार्पितम् यस्मिन् देशे वसेद्वीरः
कुलपूजारतः प्रिये सोऽपि देशो भवेत् पूज्यं किंपुनः
स्वपुरस्थितः कौलिको यः सकृत् दृष्टः कोटिपुण्यकोटिगु
णाभवेत् किंपुन र्बहुभिर्भक्तैस्तत्पुण्यं नैव गण्यते
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन सर्वावस्थासु सर्वदा कुलधर्म
रतो भूयात् कुलज्ञानिं समर्चयेत् ज्ञानिनोऽज्ञानिनो वा
पि यावद्देहस्य धारणं तावद्वर्णाश्रमाचारः कर्तव्यः स
र्वमुक्तये कर्मणा न कुलिने ज्ञाने ज्ञानेन शिवतां व्रजेत्
शिवैकाक्ष्मैव शक्तिः स्यात्ततः कर्म समापयेत् कर्म
मुक्तः स्वभावोकांवोक कर्मनिष्ठः स्वयं व्रजेत् सर्वका।

र्म्माणि त्वसक्तेन शाकं देहधारिणा त्यजेत्कर्म्मफलं।
यो वा स त्यागी त्वभिधीयते स्वकार्य्येषु प्रवर्त्तन्ते करा
णानीति चिंतयेत् अहंभावमपास्यैव यः कुर्य्यात्स
न लिप्यते क्रियमाणानि कर्म्माणि ज्ञानग्रामेरनेनतरे
न च स्पृशन्ति तत्त्वज्ञं जलं पद्मदलं यथा तत्त्वनिष्ठस्य क
र्म्माणि पुण्यपुण्यानि संततम् प्रयांति नैव लिप्यंते।
क्रियमाणानि चाधुना तत्पत्र सहजानन्द तत्त्वज्ञाना
न्तः प्रिये सर्वसङ्गः कर्म्मसंकल्पः स विद्वान्कर्म्मसंत्य
जेत् इष्टैर्वेष्टैः परिमुक्तं कर्म्मकाण्डमयाण्डतैः याव
ण्डः पण्डितम्मन्यास्ते यांति नरकं प्रिये अन्तं प्राप्य
थातृप्तः पत्रं त्यजति निस्पृहः तत्त्वं प्राप्य तथा योगी
त्यजेत्कर्म्मपरिग्रहम् अश्वमेधायुतेनापि ब्रह्महत्
यायुतेन च पुण्यपापैर्न लिप्यन्ते येषां ब्रह्म हृदि स्थि
तम् इष्टिश्चर्यानि कर्म्माणि जिह्वोपस्थनिमित्तकं
जिह्वोपस्थपरित्यागी कर्म्मणा किं करिष्यति इति ते
कथितं किंचित् योगयोगिलक्षणम् समासेन कु
लेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि इति श्रीकुलार्णवे
महारहस्ये योगसंस्थापनकथनं नाम नवम उल्लासः ९
श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि विशेषदिवसार्च्चने
तस्य पूजाफलं देव वद मे परमेश्वर श्रीईश्वर उवाच

कु
त
४९

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमा
त्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते उत्तमानि सपूजानात्पर्वपूजो
त्तमध्यमा मासपूजाधमा ज्ञेया मासाहूर्ध्वं वहिर्भवेत्
विहितैर्मासादिभिर्द्वैर्मासाहूर्ध्वं समर्चनम् पशोर्भूयः
प्रवेशश्चेद्यदि स्याद्दीक्षयेत्पुनः मद्यं मांसं च मत्स्य
च मुद्रा मैथुनमेव च मकारपंचमं देवि देवताप्रीतिका
रणम् मादिपंचकमीशानि देवताप्रीतये सुधीः य
थाविधि निषेवेत तल्लंघयेच्चेत्स पातकी कृष्णाष्टमी
चतुर्दशी त्वमावास्याथ पूर्णिमा संक्रांतिपंचपर्वाणि
तेषु पुण्यदिनेषु च गुरुजन्मदिने प्राप्ते तद्गुरोस्तद्गु
रोरपि मानवो यद्यादिपूजां च स्वजन्मदिवसे तथा यथा
वेलं यथाश्रद्धा यथाद्रव्यं यथोचितम् यथाकालं य
थादेशं तथा पूजां समाचरेत् आचार्येणाथवान्येन
कारयेच्चक्रपूजनम् स्वयं वा पूजयेद्देवि विन्तु पूजापु
रःसरम् स्वस्वलोकमवाप्नोति पुनरावृत्तिवर्जितः न
कृत्वा कौलिको मोहाद्देवताशापमाप्नुयात् मासे वा
पि द्विमासे वाथ षण्मासे वत्सरेऽपि वा श्रीगुरुं पूजये
द्भक्त्या धनैर्वस्त्रीसुतादिभिः तदभावे कुलज्ञं वा त
च्छिष्यं वान्ययोगिनम् संतोषयेत्कुलद्रव्यैः कुलपू
जापुरःसरम् योगी पापैर्न संदोषैर्दुःसंगजैर्निमि

त्रके पूजयेद्योगिनीवृन्दं देवि तद्दोषशान्तये यत्रैकाला
यतत्त्वज्ञाः कुलचार्य्याः कुलेश्वरि कौलिकास्तत्र वततः प
वशात्कृपयास्मत्प्रियाप्रिये एष्ठयत्वा पूजयेद्देवि मिष्टान्नाकार
तोऽपि वा गन्धपुष्पाक्षताद्यैस्तु देवेशि समलंकृताः
भक्तभोज्यादिपिष्टितैः पदार्थैः षड्रसान्वितैः। प्रोक्षितास्तेला
सपुदितास्तु सन्ति निवसन्ति च तच्छ्रीचक्रमिति प्रोक्तं वृ
न्दं चापि तदुच्यते कुर्य्यान्नवकुमारीणां पूजां मायाजमा
सकैः ततो निमन्त्रयेद्भक्त्या साधकः शुद्धमानसः मनो
हरामेकवर्षाकन्यकां शुभलक्षणाम् मन्त्री स्नातास्तु शु
द्धात्मा कृत्वा देविक माश्विनम् अभ्यङ्गस्नानशुद्धांतां पू
जास्थाने समानयेत् देवतासन्निधौ बालां सुप्रवेशणम
र्चयेत् गन्धपुष्पादिभिर्धूपैर्दीपैश्च कुलदीपकैः भ
सतेभोज्यपानैश्च दीराज्ञमधुमांसकैः कदलीनारिके
लादिफलैस्तां परितोषयेत् श्रविपतः स्वयं देवि घोव।
नोलासंयुतः यथाशक्ति जपेदेको। ध्यात्वा च विधिव
त् बालामलंकृतां पश्चाच्चिन्तयेत्स्वेष्टदेवताम् ततस्ता
देवता ध्यात्वा नमस्कृत्य विसर्जयेत् द्वितीयायां द्विवा
र्षीयां एकवर्षां पूजयेत् एवं तिथौ कुमारी च यजेत्तत्पू
र्वीदिनान्विताम् नवम्यामेकवर्षादिनववर्षान्तकन्य
काः सरस्वती रमा गौरी दुर्गा चन्द्रघण्टा तथा हरप्रिया

कु उमाभीमाघूर्णिताचनवकीर्तिताः त्रिनाशाद्यैर्नमोहाऽन्नेश्च
व देवतापदपश्चिमैः नामभिश्चचतुर्थ्यन्तैः पूजयेद्वा पृथक्
४० पृथक् गन्धपुष्पैर्वराकल्पैर्धूपदीपविभवविस्तरैः अथवा
युदेवताभ्यापराद्यैः परितोषयेत् स्वकार्य्यफलसि-
द्ध्यर्थं वित्तशाठ्यविवर्जितः नवरात्रंजपेद्देवतन्नाद्विक्र-
मेणैव नवरात्रकृतांपूजांदेविसिद्ध्यैसमर्पयेत् तांवूल
दक्षिणांदत्वाकुमारीस्ताविसर्जयेत् एवंनवकुमारीणां
मर्च्चनेप्रतिवत्सरम् यः करोतिसपुण्यात्मादेवीप्रीति
मवाप्नुयात् मनोऽभिलाषंसंप्राप्यनिवसेन्नवमन्त्रियो
अथवायौवनारूढाप्रमदायदिपार्वति मनोज्ञापूजि
तामन्त्रानवरात्रिषुमंत्रवित् हृल्लेखांगगनांरक्तांमहा-
लक्ष्मीकरालिकाम् इच्छांज्ञानांक्रियांदुर्गांवटुकंचगा-
णेश्वरम् पूर्ववद्दापूज्यमानैः पराद्यैः परितोषयेत् प्री-
तातेषफलासंयुक्ताः सन्तुष्टायदिचेत्प्रिये साधकस्य
तुमासाद्यनिवसेन्नवमन्त्रियो एवंयः पूजयेद्देविप्रति
वर्षयतव्रतः षण्मासेवात्रिमासेवामासेचैवाथवाप्रि-
ये तिथिषुवापंचमासाद्यैः पूजयेद्देवताधिया सर्वैश्वर्य्य
समृद्धात्मासभवेदावरोः प्रियः मङ्गवारेकुलेशानिकां
तामारूढयौवनाम् सर्वलक्षणसंपन्नांमन्दहासांम-
नोरमाम् कुलाकुलाष्टकंवापिनिमंत्र्याहूयपुष्पिणीं

अथ मङ्गलस्नानशुद्धाङ्गीं मानसैश्चोपवेशयेत् गन्धपुष्पाम्बरा
कल्पैरलंकृत्य विधानवित् आत्मानं गन्धपुष्पाद्यैरलंकु
र्यात् कुलेश्वरि आवाह्य देवतां तत्र स्थापयेन्न्यासक्रमे
ण च कृत्वार्चनं धूपदीपपुष्पाढ्यं कुलदीपकम् प्रदर्श्य
देवताग्रे तु पायसाद्यैः षड्रसान्वितैः मांसादिभक्ष्यभोज्याद्यै
स्तोषयेदतिभक्तितः प्रोक्षितोल्लाससहितां तां प्रपूजयन्
जपेन्मन्त्रम् यौवनोल्लाससहितः स्वयं तद्ध्यानतत्परः
निर्विकारेण चित्तेन चाष्टोत्तरसहस्रकम् जपादिकं स
मर्प्याथ तया सह निशां नयेत् त्रिपञ्चसप्त नव वा सम्पूज्य वा
ऽशेषयः प्रिये पूजयेद्विधिना देवि तस्य पुण्यं न गण्यते च
तुःपीठार्चनफलं स सम्प्राप्नोत्यसंशयः यद्यद्दस्य म
नोऽभीष्टं तत्तदाप्नोत्यशेषतः। नवम्यामर्चयेद्देवं विधा
नेन विधानवित् स्तोत्रैश्च जप्यते सर्वैर्मन्त्रैर्देश्वर्यमा
प्नुयात् मीनेऽथ कर्कटे वापि मकरे मिथुनाह्वये तु
लायां सिंहमेषे वा सर्वसंक्रान्तिषु प्रिये गौरी शिवा च र
मा विद्युद्वाग्गीश्वरसिंजा मनो शचीन्द्राणी रोहिणी चन्द्रो
स्वाहा श्री च प्रभावती भद्रकाली वीरभद्रा भैरवी भैरवा
वपि मिथुनानि नवाभ्यर्च्य पूर्वोक्तेनैव वर्त्मना त्रिता
रादिनमोऽन्तेन तत्तन्नाम्ना विधानवित् गन्धपुष्पादि
भिः सम्पूज्य भक्ष्याद्यैः परितोषयेत् प्रोक्षितोल्लाससंयुक्तानि।

ऊ कुर्व्वीतमिथुनानिच एवंकृतेतेनसन्देहस्तुष्टामिथुनदेवता:
व श्चतुष्टयान्वितंदेविप्रयच्छंतिमनोरथम् प्रतिवर्षंचय:
४८ कुर्य्याद्भक्त्यामिथुनपूजनम् ततलोकेषुनिवसेत्स
दैश्वर्य्यसमन्वित: अथवैशाखेमासस्यशुक्लप्रतिपदी·
श्वरि ब्राह्ममुहूर्त्तेउत्थायस्नानंसन्ध्यामुपास्यच मनो·
रेरहसिस्थानेपूर्व्वाशाभिमुखेस्थित: आत्मानंगन्धपु
ष्पाद्यैरलंकृत्यसविधानत: कृत्वापुरोदितन्यासंदेवता·
भावमाश्रित: किंचिदभ्युदितेसूर्य्यमण्डलेस्वेष्टदेवता
म् ध्यात्वामावरणांसम्यक्पूजयेद्विधिनाप्रिये षोडशोप
चारैस्तत्रवकुपूजाप्रकार:स्मर: कुलदीपान्प्रदर्श्याथपि
ण्डंचगुरुरूपिणे मत्स्यमांसादिविविधवत्भक्ष्यभोज्य·
समन्वितम् अर्घ्यंनिवेद्यतच्छेषंशक्त्यासहपिबेत्प्रिये
यौवनोल्लाससहितोनिर्विकल्पेनचेतसा ध्यायंस्तन्म
ण्डलेदेवीमष्टोत्तरसहस्रकम् जप्त्वासमर्प्यतत्पूजां·
देवतांचसमुद्धरेत् एवंशुक्लप्रतिपदिसमारभ्यशुभे·
दिने कुर्य्याज्जपार्च्चनंकृष्णचतुर्द्दश्यांतमम्बिके अ
मावस्यादिनेवापिपूजयेत्शक्तिकौलिकान् विंप·
चसमनववावित्तलोभविवर्जित: एवंयोमासमा
त्रंतुकुर्य्यात्सूर्य्योदयार्च्चनम् देवतातस्यसन्तुष्टा
ददातिपदमीप्सितम् मध्याह्नेवार्च्चनेदेवम् ॥

साधाकृवार्च्चयेत्प्रिये सत्ततत्फलमाप्नोतियोगि
नीनांप्रियोभवेत् त्रिसन्ध्यंयोऽर्च्चयेदेवंमासमात्रंवि
धानतः कांक्षितांलभतेसिद्धिंदेववद्विहरेद्भुवि माघ
शुक्लप्रतिपदिदिवाहारविवर्जितः स्नातःशुक्लांब
रधरःसायंसन्ध्यामुपास्यच पूर्व्वोक्तेनैवमार्गेणसर्व
द्रव्यसमन्वितः यौवनोल्लाससहितस्त्रिरूपांदेवतां
स्मरन् चन्द्रास्तमयपर्य्यन्तंजपेन्मंत्रमनन्यधीः एवं
प्रतिदिनंशुक्लवत्तर्दशपत्तमर्च्चयेत् पौर्णमास्यांय
थाशक्त्यापूजयेत्शक्तिकौलिकान् एवंयःकुरुतेभ
क्त्याशुक्लपक्षार्च्चनंप्रिये सर्व्वभावविशुद्धात्मासर्व्वै
श्वर्य्यसमन्वितः सर्व्वलोकैकरम्यश्चसर्व्वसत्शिवस
न्निधौ शुक्लपक्षेऽर्च्चनंयःकृत्वातत्पक्षेसितेतरे यःक
रोतिविधानेनसर्व्वकाममवाप्नुयात् इहभुक्त्वाखि
लान्भोगान्देववत्प्रियदर्शनः योगिनीकौलमेल
नंलभतेनात्रसंशयः अथकार्त्तिकमासस्यशुक्लप्र
तिपदीश्वरि स्नात्वोपास्यविशुद्धात्मामासान्कृत्वा
पुरोदितान् प्रसन्नेजीवलोकेतेऽपुदितात्मामहा
निशि पूर्व्वार्द्धेनोक्तविधिनासर्व्वद्रव्यसमन्वितः आ
ज्येनानामिकास्थूलवर्त्तिप्रज्वाल्यपार्व्वति पंचवर्ण
रजश्चित्रवसुपत्रसरोरुहे मधुपूर्णैवकलसेकांस्य

कु पात्रमनोहरे दीपं संस्थाप्यपुरतोउत्तराभिमुखेः स्थितः
व दीपमावरणान्देवीं ध्यात्वाविधिवदर्च्चयेत् योवनो॰
४९ ल्लाससहितोदीपस्थां देवतां स्मरेत् अष्टोत्तरसहस्रेण तज्ज
पेन्मंत्रमनन्यधीः एवं समर्च्चयेत् कृष्णचतुर्द्दशीं तमा॰
विके अमावस्यादिने भक्त्या पूजयेत् कुलशक्तिकान्
एवं कृते कुलेशानि देवताप्रीतिमाप्नुयात् सर्व्वपापविशु
द्धात्मा सर्व्वैश्वर्य्यसमन्वितः सर्व्वलोकैकसन्मान्यः सं
चयेत्सयथासुखम् अष्टाष्टकार्च्चनं कुर्य्याच्छक्त्याचा॰
न्तेचवासरे द्वात्रिंशद्दिवसेष्वेवचतुःषष्टिदिनेषुच अ
थवाष्टदिनेष्वेवमथअष्टदिनेषुवा गुरूणांकारयेद्देवि
क्रमज्ञानाग्रगेणवा क्रमज्ञस्तत्स्वयंकुर्य्याद्वित्तशाठ्य
विवर्ज्जितः मूलाष्टकेन ब्रह्माद्याश्चासितांगादिभैरवाः
मंगलाद्यैश्चमिथुनैरष्टभिः सहिताः प्रिये मूलाष्टको
भवानीतिप्रसिद्धो हि कुलागमे अष्टौराजं चतुःषष्टिमि
थुनानि समर्च्चयेत् पूर्व्वोक्तेनविधानेनयथाविभववि
स्तरम् क्रमलोपं न कुर्व्वीतचेष्टाकार्य्यार्थसिद्धये गय
पुष्पावराकल्पैर्म्मत्स्यमांसासवादिभिः भक्ष्यभोज्यादि
भिर्न्नानापदार्थैः यद्रसान्वितैः सम्यक्संतोषयेद्देविमि
थुनानां सतिभक्तितः प्रौढोल्लासेनसहितं कुर्य्यात्श्रीच
क्रमं विके एवं यः कुरुते देवि सकृदष्टाष्टकार्च्चनम

ब्रह्मविष्णुमहेशादिदेवताभिः सपूज्यते किंपुनर्मान
वाद्यैश्च साक्षात्तु शिव एवापरः यदङ्गेनाच्युतः षष्टियो
गिनीगणसंस्थितः पुनरावृत्तिरहितो निवसेत्तव सन्नि
धौ समस्तदेवताप्रीतिकारिणी परमेश्वरी तस्मात्प
रतरा पूजा नास्ति सत्यं न संशयः यश्चैव देवि विधं च कुर्य्या
भक्त्या षोडशकं प्रिये यज्ञदानव्रतस्तीर्थव्रतकोटिफ
लं लभेत् राजा यः कारयेद्देवि भक्त्या षोडशकपूजनम्
व्रतः सागरपर्य्यन्तां महीं शास्ति न संशयः श्रीकण्ठा
दीनि पञ्चाशन्मिथुनानि समर्चयेत् पूर्व्वोक्तेन विधाने
न विशेषश्चरि विधानवित् स्वकार्य्यफलसिद्ध्यर्थं वि
नशाप्य विवर्जितः प्रोक्तां तोलासमहिता मिथुनास्य
च कारयेत् सन्तुष्टानि प्रयच्छन्ति साधकायेप्सितं वरं
श्रद्धाहृतात्त्रः सर्व्वत्र पूज्यते देववत् प्रिये न वलोकेव
से देवि ब्रह्मादीश्वरसंस्तुतः केशवादिगणेशादिका
मादि मिथुनानि च श्रीकण्ठादिवदभ्यर्च्य तत्फलं लभ
ते ध्रुवम् अनुग्रहं तु यः कुर्य्यात् डाकिमादिसमर्चने
मासे मासेऽथवा वर्षे स्वजन्मदिवसेऽपि च पूर्व्वोक्तेन
विधानेन यथाविभवविस्तरम् प्रोक्तां तोलासपर्य्यन्तं
तोषयेत्ता विधानतः कुर्व्वन्नेवमनुग्रहं देवि सन्तुष्टास्तास्तु दे
वताः सर्व्वापद्रोगरहितः सर्व्वैश्वर्य्यसमन्वितः लोके

कु स्मिन्समुत्कृतः सर्वैः सञ्जीवेच्छरदां शतम् देहान्ते सम
व वाप्नोति तव लोकं न संशयः कुर्य्यात्पूर्व्वोक्तविधिना
५. डाकिन्याः पूजनं प्रिये निर्विकल्पेन चित्तेन नवशक्ति
58 समन्वितः वर्षेवर्षे चतुःषष्टिपीठार्चनफलं लभेत्
आज्ञासिद्धिर्भवेत्तस्य देवताप्रीतिमाप्नुयात् पूजात्रिकं
त्रयः कुर्य्यादिच्छाज्ञानक्रियान्वितम् आगमोक्तेन वि।
धिना पूर्व्ववत्तद्विधानवित् पदार्थैः षड्रसैः सम्यग्य।
थाविभवविस्तरम् सन्तुष्टा देवताः सर्व्वाः सर्व्वज्ञान।
फलप्रदाः देवेशि साधकाभीष्टं प्रयच्छन्ति न संशयः
इत्यादिदेवतापूजाविशेषदिवसेषु च भजेद्यः शास्त्रवि
धिना स भवेद्देवयोः प्रियः श्रीचक्रकौलिको मासाद्विशे
षदिवसेषु च न करोति समर्थः सन्स भवेद्योगिनी
पशुः कुलपूजाञ्च नित्यं यः करोति स कौलिकः कु
लेशि सम्वाप्नोति योगिनीवीरमेलनम् नीचोऽपि वा
सकृद्भक्त्या कारयेद्यः कुलार्च्चनम् स सद्गतिमवाप्नो
ति किमुतान्ये द्विजातयः तस्मात्सर्व्वप्रयत्नेन सर्व्वा।
वस्थासु सर्व्वदा कुलपूजारतो भूयादभीष्टफलसिद्ध
ये कुलपूजाधिकं दानं कुलपूजाधिकं फलं कुलपूजा
धिको योगः कुलपूजाधिका गतिः कुलपूजाधिकं भाग्यं
कुलपूजाधिकं तपः कुलपूजाधिका विद्या कुलपूजा।
धिका च्चेतना

नास्तिनास्तिपुनर्नास्तित्वांशपेकुलनायिके वक्तुनात्रकि
मुक्तेनरहस्यंशृणुपार्व्वति वेदशास्त्रोक्तमार्गेणकुलपू
जांकरोतियः तत्समीपस्थितंमांत्वंविधिनामत्रभावि
ति इदंसत्यंइदंसत्यंसत्यंसत्यंनसंशयः सप्तभूमिदिग्गजा।
लगिरिनभोवनचराः प्रिये सहस्रकोटियोगिन्यस्ता।
वंतोभैरवाश्चापि नियुक्ताहिमयादेविकुलसंरक्षणे।
यत्र दिवसेषुविशेषेषुसर्व्वेचमुदितानराः साधका।
नैववीक्षंतेस्वयंपूजनलिप्सया अपूजितास्तुविघ्नंति
प्रीणंतिसुपूजिताः गुरुभक्तान्सदाचारान्गुप्तमय।
मंत्रमतिंच भक्तिहीनान्दुराचारान्नाशयंतिप्रसा।
धकान् श्रीचक्रंसंस्मरेत्तस्माद्योगिनीभैरवान्प्रिय
नस्मरेद्यदिमूढात्मायोगिनीनांभवेत्पशुः तस्मात्
श्रीचक्रमध्येतुसंस्मरेत्कुलदेवताः अत्रशुद्ध्यंतिदेवे
शिसाधकत्वेनसंशयः अनुग्रहंतववक्ष्यामिशृणुदेवि
यथाक्रमम् आत्मनोऽनुग्रहार्थंवापरार्थंअष्टभुजंतंम
स्तुचिरस्थंसमायुक्तंचक्रपूजासमन्वितम् सर्व्वेषांदक्षि
णांदत्वाहोमपात्रंपृथक्पृथक् प्रपूजयेच्चवर्णस्थःस
र्व्वाभरणभूषिताः हर्षानन्दस्वयंयुक्ताःप्रसन्नाश्चपृथ
क्पृथक् पायसाज्यादनेयुक्तैर्नैवेद्यैर्भक्तिसंयुतैः ग
न्धपुष्पादिभिःसम्यगर्च्चयित्वागणेश्वरम् हूसाक्रैं

कु स्हैं ओं उं कमलवरयूं ततः श्रीपादुकां स्हौमिति च ह्स
व ख्फ्रें पुटं ततः संकल्पमनसोऽभीष्टमथ्यूरत्रितयेः
५१ श्रिये गन्धपुष्पादिभिः सम्यगर्चयित्वा पृथक् पृथक्
पूजयित्वेप्सितान्कामान्प्रार्थयेत्कमलानने ईप्सि
तानि च सर्वाणि साधको लभते वरम् आत्मनश्च प
रस्यापि रक्षार्थं पूजयेत् श्रिये रोगाणां नाशनार्थं च घ
घ्यात्रपुत्रसिद्धये वश्यार्थं मंगलार्थं च धर्म्माय धर्म्मार्थ
सिद्धये सप्ताहं पूजयेद्देवि चतुर्दशदिनानि च एकविं
शद्दिनामत्र लभते वाञ्छितं फलम् दक्षिणां च पृथक्
दद्याद्धस्तभूषाङ्गुरीयकम् कुलाष्टकसमायुक्तं वस्त्रैः प
ष्टिसमन्वितम् अर्चितं च प्रयत्नेन सिद्धिर्भवमनेकशः
विनश्यासं न कुर्वीत यदीच्छेत्सिद्धिमात्मनम् एवं
षट्कंसमाप्यान्तमत्रुयहं वरानने अर्चितव्यं प्रयत्ने
न साधकैः स्वेष्टसिद्धये ध्यात्वैव पूजयेद्देनाडाकिमा
या वरानने सप्तमसप्तमीदेवी पूजयेत्सर्वसिद्धये
शक्तिदेहसमुत्पन्नशक्तिनिर्म्माल्यभोजने सर्वगे
णसमायुक्ताद्दत्तनिर्म्माल्यमिमपि प्रतिगृह्णातुगं
स्वाहा इति निर्म्माल्यसर्जनं डाकिनी सर्पवदना वित
ताज्वलनप्रभा कमण्डलुं कर्त्तृकां च धारयन्ती वरप्र
दा उलूकवदना देवी राकिनी नीलसन्निभा ॥

खट्वांगखेटकसंयुक्ता सर्व्वालंकारभूषिता लाकिनी श्री
कपालाब्जपाशांकुशधरा सती पाटलीपुष्पसंकाशा
सर्व्वाभरणभूषिता काकिनी हयवक्त्रा च माणिक्यसदृ
शप्रभा त्रिशूली मुण्डसंयुक्ता सिद्धिदा सर्व्वशोभना ।
शाकिनी त्वजनप्रख्या मार्ज्जारास्या सुशोभना कुलिशं
च तथा दण्डं धारयंती शुचिस्मिता हाकिनी ऋक्षवदना
नीलनीरदसन्निभा कपालशूलहस्ता च खेटकेरूपा-
शोभिता एकह्निविचारः पंचषण्मुखीसरभामया इ
ति ते कथितं किंचिद्विशेषदिवसार्चनम् समासेन कु
लेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि इति श्रीकुलार्णवे
महारहस्ये विशेषदिवसार्चनं नाम दशमउल्लासः १०
श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि सर्व्वलोकैकपूजि
तः कुलाचारक्रमं देव वद मे करुणानिधे श्रीईश्वर उ
वाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य
श्रवणमात्रेण सर्व्वपापैः प्रमुच्यते यदि वेदीक्षितो ज्ये
ष्ठः कुलपूजादिवर्जितः तत्कनिष्ठः क्रमज्येष्ठेन कु
लपूजां समाचरेत् तत्समीपं ततो गत्वा नमस्कृत्य गु
रोर्यथा तस्मै निवेद्य तत्सर्व्वं शेषं भुंजीत पार्व्वति एक
मध्ये गुरौ ज्येष्ठे कनिष्ठे वा समागते नत्वाह्वयान्ते स्थितं
शिष्टं आचरेत् तदनुज्ञया ज्येष्ठस्य च कनिष्ठस्यापि शिष्या वे

कु कत्रसंस्थितो तत्रपूर्व्ववदाचारः कथितः कुलनायिके
व अस्नाते कौलिके प्राप्ते पारंपर्य्यं समाचरेत् स्नात्वा सुष्ठ
५२ गुरुं देवि सेकमार्गेण तर्पयेत् नित्यार्च्चनं दिने कुर्य्यात्
रात्रौ नैमित्तिकार्च्चनम् उभयोः काम्यकर्म्माणि चेति।
शास्त्रविनिर्णयः अस्नात्वा चागतस्यो वाभुक्त्वा वाप्र
णतावपि गन्धपुष्पाम्बराकल्पवस्त्राद्यैरनलंकृतः
अविमृष्टशरीरो वा कुलपूजां न चाचरेत् विना मांसे
न या पूजा विना मद्येन तर्पणम् विना शक्त्या तु यत्पानं
निष्फलं कथितं प्रिये श्रीचक्रमेकोन कुर्य्यादेकपात्रे
न चार्च्चयेत् नार्च्चयेदेकहस्तेन न पिबेदेकपाणिना मत
स्यमांसासवैर्देवि नार्च्चयेत् पशुसन्निधौ प्रणम्य प्रवि
शेच्चक्रं विनिर्गच्छेत् प्रणम्य च श्रीचक्रदर्शनं देवि नेत्र
योः पापनाशनम् तन्नास्ति चेद्गृणहं कौलिकस्य।
त्रिपुरमकम् अनाचारान्सदाचारान् चक्रस्थान् शक्तिकौ
लिकान् शिवगौरीधिया देवि भावयेन्नावमानयेत् कु
लाचार्य्यगृहं गत्वा भक्त्या पापविशुद्धये याचयेत्स्मृतां त्व
चनं भावे जलं पिबेत् कुलाचार्य्येण तच्छक्त्या दत्तं पात्रं च
भक्तितः नमस्कृत्य वद्घृणिध्यादमद्यान्नरकं व्रजेत् अस्नात्वा
वापि भुक्त्वा वाप्यभुक्त्वा वा कुलेश्वरि यः सेवेत कुलद्रव्यं स
दाविल्पवमाप्नुयात् उष्णीषी कंचुकी नग्नो मुक्तकेशो
दिगंबरः

मद्यग्रहृष्टोविवादीचनसेवेतकुलामृतम् योगीमत्तेन
निष्ठीवेन्मद्यभाण्डोपरिभ्रमात् कण्ठनालेनपानाच्चदेवता
शापमाप्नुयात् एकासनेनिविष्टस्तुभुंजानस्त्वेकभाज
ने एकपात्रेपिबेत्तोयंतेयांतिनरकंप्रिये यःसेवेतकु
लद्रव्यमेकग्राममस्थितेगुरौ तत्कुलीनेचतत्पुत्रेष्व
ज्येष्ठेकुलदेशिके विनाऽनुज्ञांमहेशानिसःस्वयंनरकं
व्रजेत् उच्छिष्टोनस्पृशेद्वाक्कंकुलद्रव्याणिपार्वति न
हिंस्रत्वात्स्वचक्रेकुलद्रव्याणिदापयेत् मद्यभाण्डस
थहस्तेनपात्रंपूरयेत्प्रिये भोगपात्रस्थयाकुण्डेनिः
क्षिपेन्नकदाचन चक्रमध्येप्यविधियाकरप्रतालना
दिकान् यःकरोतिहिमूढात्मासभवेदापदास्पदम् नि
ष्ठीवनंमलंमूत्रमधोवायुविसर्जनम् श्रीचक्रमध्येयः
कुर्यात्सभवेद्योगिनीपशुः चक्रमध्येघटंपात्रंव
स्खलितेप्रिये दीपनाशेचतत्तच्छान्त्यैश्रीचक्रंकारयेत्
प्रिये केचिज्जपंतिध्यायंतिनृत्यंतिप्रणमंतिच वोधयंः
तिचस्वेच्छंनिवदंतितानिनप्रिये भ्रमंभ्रमंतिगर्जंति
हसंतिविवदंतिच वदंतिप्रियमिच्छंतिनिंदस्मृतानि
नप्रिये परिहासंप्रलापंचवितण्डांवक्रभाषितम् उः
दासीनंभयंक्रोधंचक्रमध्येविवर्जयेत् पात्रहस्तोमः
हादेविनम्रमेच्चक्रमध्यमे पूर्णपात्रंकरस्थंत्वानति

कु ष्ठेन चिरं प्रिये नालापेत् पात्रहस्तः सन् न भिन्द्यात् पात्रम-
व विवेके पादाभ्यां न स्पृशेत् पात्रं न विन्दुं पातयेद्यः नैक-
५३ हस्तेन दातव्यं न शुद्धावर्जितं प्रिये पात्रं न चालयेत् स्था-
नात् कुर्यात् पात्रसंकरम् स्पृष्ट्वा न पिबेद्द्रव्यं तथैव च
न पूरयेत् नाम्भोऽमंत्रात् उद्धृतपात्रं तथा न पातयेद्यः
साधारं नोद्धरेत् पात्रं आधारेण न निःक्षिपेत् रिक्तपात्रं न
कुर्वीत न पात्रं भ्रामयेत् प्रिये प्रक्षाल्य गोपयेत् पात्रं र-
साज्ञा परमेश्वरि यदा सन्दीपितोल्लासः कौलिकः पशु-
मीक्षते पठित्वा पशुशास्त्राणि संगच्छेत् वा पशुप्रियम्
कुर्यात् पशुप्रसंगं वा पशुकार्याणि वाचरेत् यः स्मार्थी
गुर्व्यंशः पुण्यज्ञानसौभाग्यादि नश्यति श्रीचक्रस्थं कुलद्र-
व्यं यः पशुभ्यः प्रयच्छति सोऽज्ञानलोभाद्यद्यपि स भवे-
द्योगिनीपशुः रिपुणापि न कर्तव्यो वाग्वादः श्रीक्रमध्य-
तः पितृमातृसमं पश्येन्नेनोक्तं पशुं समर्हेत यथा दृष्ट्वा
प्रत्यक्षेत् स्वजनैमित्रैः सुप्रियाम् तथा च कौलिकान् दृ-
ष्ट्वा स भवेद्योगिनीप्रियः ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तं यस्य
मे गुरुसन्ततिः तस्य मे सर्वपापिष्ठस्य कोऽन पूज्यो मही-
तले इति निश्चितबुद्धिर्यः स भवेदावयोः प्रियः अहं गु-
रुरहं मेघ स्वं देवी इति गर्वितः अहमेव गतिर्येषां कौ-
लिकानां भवन्ति ते श्रीगुरुः कुलशास्त्राणि पूजास्थाना।

नियानिव भक्त्या श्रीगुर्व्वष्टकं देवि प्रणम्य परिकीर्त्तयेत्
गुरुनाम्ना न भाषेत जपकालादृते प्रिये श्रीनाथदेव।
स्वामीति विवादे स्मायने वदेत् श्रीगुरोः पादुकां देवि।
मूलमंत्रं स्वपादुकाम् शिष्यादन्यत्र देवेशि न वदेद्य।
स्य कस्य चित् पारंपर्य्यं समाम्नायं मंत्राचारादिकं प्रि
ये सर्व्वं गुरुमुखाल्लब्धं सकलं स्यान्नचान्यथा श्रीशा
स्त्राश्रयभूतं च पुस्तकं परमेश्वरि नित्यं समर्च्चयेद्भक्त्या
पशुहस्ते न निःक्षिपेत् सदारवन्निषेवेत कुलशा।
स्त्राणि पार्व्वति पशुशास्त्राणि सर्व्वाणि वर्ज्जयेत् परदा
रवत् स्वधर्म्मस्थं यथा स्त्री रमयेत्पतिं स्याद्धिज्ञानी तमः त
था पशुसंवादात् सर्व्वं नश्यन्ति मंत्रिकौलिकैः यः स्प्रणे
ति कुलाचारं यथाशास्त्रं च यो वदेत् तावु भोगच्छतः सा
न्तात्प्ययोगिनी वीरमेलनम् स्त्रष्टुं तथानायेचात्र कुल।
धर्म्मं कुलेश्वरि नरकान्नो निवर्त्तन्ते यावदाभूतसंप्ल
वम् उद्धृता च महाप्रीता मूलेन च समाहृता सकृत्
कामरता वापि पंचया गुरुयोषितः स्वलेख्याः पूज।
नीयाः सर्व्वे गुरुवद्गुरुयोषितः गुरुं शक्तिं ....
कुमारीं च तथा रिणीम् अंगानि विकृतांगीं च कुज्ञाम
पि न कारयेत् सुतां च भगिनीं पौत्रीं स्नुषां वापि प्रिया
मपि न कामयेद्गुरोरग्रे कुर्य्यान्नमोमगूहनम् कु

कु स्थूलां शुक्लां कृष्णवर्णां कुमारीं च कृशोदरीम् मनोहरां यौ
व वनस्थां पूजयेद्देवताधिया प्रकटापि न लभ्येत बलेन कु
५४ कुलयोगिनी चक्रमध्ये स्वयं त्वन्यां कामयेन्न कदाचन
54 आममांससुराकुंभमत्तेभसिद्धिलिंगिनम् सरकाम
शोकं च क्रीडालोलां कुमारिकाम् एकवृक्षं श्मशानं च
सम्रूढयोषितामपि नारीं च रक्तवसनां दृष्ट्वा वन्देत भक्ति
तः गुरुशक्तिसुतज्येष्ठकनिष्ठान्कुलदेशिकान् फ
लदर्शनशास्त्राणि कुलद्रव्याणि कौलिकान् प्रेरका
न्सूचकांश्चापि वाचकान्दर्शकांस्तथा शिक्षकान्
बोधकान्योगियोगिनीसिद्धपुरुषान् कन्याकुमारि
कान्नग्नोन्मत्तां वापि योषितः न निन्देच्च संत्रभे
न्न हसेन्नावमानयेत् नाप्रियं नानृतं ब्रूयान्नमेत्कु
लयोगिनः कुलपात्रेति कुलस्थेति न्न वदेत्कुलयोषिते
परीक्षयेन्न भक्तानां वीराणां च कृताकृतम् न पश्येद्व
नितां नग्नां उन्मत्तां प्रकटास्तनीम् न दिवा सेवयेन्नारी
न दृश्योनिं नैव वीक्षयेत् याकाचिदंगनालोके सामा
तृकुलसंभवा क्रुध्यन्ति कुलयोगिन्यो वनितानां व्य
तिक्रमात् शतापराधेपि वनितां पुष्पेणापि न ताडयेत्
दोषान्न गणयेत्स्त्रीणां गुणानेव प्रकाशयेत् तिष्ठ
न्ति कुलयोगिन्यः कुलवृक्षेषु सर्वदा न तत्पत्रेषु नभो

कुंभस्थकंपत्रे विशेषतः नक्षेपेत्कुलद्रव्याधोनचोप
द्रवमाचरेत् दृष्ट्वा कृत्वा नमस्कुर्य्याच्छेदयेन्नकदाच
न श्लेष्मातकं करंजाख्यं निम्बाश्वत्थकदम्बकाः वि
ल्वोवटोदुम्बरश्चकुलवृक्षाइमेस्मृताः प्रायश्चित्तमष्ट
गोः पातं सन्न्यासं व्रतधारणम् तीर्थयात्राभिगमनं
कौलः पंच विवर्जयेत् वीरहत्यां सुरापानं वीरपत्नी
निषेवणम् वीरद्रव्यापहरणं तत्संयोगाच्च पंचमः
महापातकमित्युक्तं कौलिकानां कुलान्वये शैवे
तत्परिज्ञानेनाहड़े विषभक्षणम् । ज्योतिषं सारं
कौलिकग्रहनिग्रहौ देवताकुलशास्त्राणि सिद्धवा
रविडवकाः विद्याचारो गुरुद्रोहो ब्रह्मराक्षसतां व्र
जेत् गुरुं हुंकृत्य हुंकृत्य वीरं निर्जित्य वादतः विक
ल्पकुलशास्त्राणि भवंति ब्रह्मराक्षसाः एकाक्षरप्र
दातारं यो गुरुं चावमानयेत् प्राणी योनिशतं गत्वा
चाण्डालत्वमवाप्नुयात् मातरं पितरं भार्य्यां भ्रातरं
बान्धवं सुतम् कुलनिन्दाकरं देवि हन्यात्तमविचा
रतः कुलार्थं देवतार्थं वा कौलिकार्थं कुलेश्वरि कु
लागमार्थमथवा कुलधर्मार्थमेव वा देविनिन्दाक
रं हत्वा बाधितः स्वयमेव वा यस्त्यजेद्दुस्त्यजप्राणान् स
परे लीयते शिवे एकस्मिन्निधने यत्र प्रापितोऽष्टवारि।

कु णि बहूनांभवंतिहि समर्पितस्यवयेभवेत् देविश्रीवा·
व कष्टंज्ञातंशुभंवायदिवाशुभम् कदाचिन्नैवकर्त्तव्यंइ
५५ माज्ञापरमेश्वरि कुलधर्म्मप्रसंगंचपशूनांपुरतःप्रिये
58 कदाचिन्नैवकुर्वीतशूद्राग्रेवेदपाठवत् पीठक्षेत्रागमा
म्नायतत्क्रियाचारकौलिकान् कुलद्रव्यादिकंदेविनव
देत्पशुसन्निधौ यथारक्षंतिचौरेभ्योधनधान्यमजादि
कम् कुलधर्म्मंतथादेविपशुभ्यःपरिधारयेत् अंतः
कौलाबहिःशैवाःसभायांवैष्णवामताः कुलंसंगोपये
द्देविनारिकेलफलांबुवत् कुलधर्म्ममिदंदेविसर्व्वाव
स्थासुसर्व्वदा गोपयेद्यप्रयत्नेनजननीजारवत्प्रिये
वेदशास्त्रपुराणानिसामान्यगणिकाइव इयंतुशांभ·
वीविद्यागुप्ताकुलवधूरिव स्वगुप्तकौलिकाचारान्नु
गृह्णंतिदेवताः वांछासिद्धिमवाप्नोतिनाशयंतिप्रका
शकान् कुलेशिकुलशास्त्रज्ञाःकुलपूजापरायणाः
येत्वारहस्यमेवंतेतेतिष्ठंतितवांतिकम् गुरुंप्रकाश
येद्धीमान्मंत्रंनैवप्रकाशयेत् अप्रकाशप्रकाशाभ्यां
क्षीयेतेसंपदायुषः सर्व्वाचारपरिभ्रष्टोयुग्माचारंपरि
व्रजेत् कुलाचारपरिभ्रष्टोरौरवंनरकंव्रजेत् शा
स्त्रेषुनिष्कृतिर्दृष्टा महापातकिनामपि कुलन
ष्टस्यदेवेशि नदृष्टा निष्कृतिः क्वचित् ॥

कुलधर्म्मं समाश्रित्य आचारं यो न पालयेत् यथेष्टाचा
रिणस्तस्य धर्म्महा पातकिनः प्रिये आपदो दुरितं रोगा
दारिद्र्यं कलहं भयम् योगिनीनां प्रकोपश्च स्खलिता
नि पदे पदे भ्रश्यमानः प्रणष्टश्च तेजोहीनोऽतिदुःखितः
निन्दितः सर्व्वविद्विष्टो विह्वलः संगवर्ज्जितः देशाद्देशान्त
रं याति राज्यहानिश्च जायते अत्रापि कुलमार्गस्थाः शा
किन्यः कुलपालिकाः भक्षयन्ति दुरात्मानं स्वाचारोद्धतो म
येवत् तस्मादाचरतो देवि योगिनीनां प्रियो भवेत् ना
शयन्ति च तद्विघ्नानाचारान् कुलेश्वरि पादुकामात्रमा
त्रः सदाचारी यतव्रतः सदाचारेण देवेशि योगिनीवी
रमेलनम् संप्राप्नुवन्ति तिर्य्यंक्कि कौलिकास्तद्धि पर्य्य
यात् आज्ञासिद्धमिदं कौलस्य नाचाराद्धि नश्यति आचा
रपालनात् सम्यक् ततः सिद्धिर्भविष्यति नाभिषेकान्न मं
त्रेवा न शास्त्रपठनादपि कारणं कुलधर्म्मस्य सदाचा
रात् कुलेश्वरि परा श्रीपादुकात् तत्त्वं यथाचारादि वा सर्वं
यो वेत्ति समयी स स्यात् कौलिकश्चापि शांभवि तावच्च
कौलिको देवि यावत्समयी कृतः देहपातेऽपि मोक्षः
स्यात् समयाचारपालनात् संस्कारेण विहीनत्वात् गुरु
वाक्यस्य लंघनात् आचारलंघनाद्देवि कौलिकः पति
तो भवेत् नित्यनैमित्तिकद्रव्यमन्त्रतन्त्रादिलोपनम् अ

कु नईपश्चुरुः संगमंत्रसंकर्ष्यसंभवम् गुरुप्रकटसंभू
व तेज्ञानाज्ञानकृतेप्रिये एवमादिषुदोषेषुपापस्यगुरु
५८ लाघवम् देशंकालंवयोवित्तंसम्यगज्ञात्वायथाविधि
58 प्रायश्चित्तंगुरुःकुर्य्यात्सर्व्वपापविशुद्धये शिष्यश्चैवे
दवत्प्रोक्तःप्रायश्चित्तंसमाचरेत् अथवासर्व्वपापानां
गुरुनामजपःस्मृतः सात्वादस्यहिकल्मषंपरिशुद्धंयथा
ग्निना अनाचारमरण्येपत्रप्रायश्चित्ताग्निनादहेत् वकु
नात्रकिंतुक्तेनरहस्यंश्रुणुपार्व्वति वर्णाश्रमाणांसर्व्व
षामाचारःसद्गतिप्रदः गुरुस्त्रिवारमाचारंकथये
त्सैकुलेश्वरि नगृह्णातिहिशिष्यश्चेत्तदापापंगुरोर्नहि मं
त्रिदोषश्चराजानंजायादोषःपतिंतथा तथाश्रमोस्मा
सन्देहःशिष्यपापेगुरुःप्रिये इतितेकथितंकिंचित्स
मासेनकुलेश्वरि कुलाचारविधिंदेविकिंभूयःश्रोतु
मिच्छसि इतिश्रीकुलार्णवेमहारहस्येकुलाचारकथ
नेनामएकादशोल्लासः ॥ श्रीदेव्युवाच कुलेशश्रोतुमि
च्छामिपादुकांभक्तिलक्षणाम् आचारमपिदेवेशवदमे
करुणानिधे श्रीईश्वरउवाच श्रुणुदेविप्रवक्ष्यामियन्मां
त्वंपरिपृच्छसि तस्यश्रवणमात्रेणभक्तिराशुप्रजाय
ते वाग्भवामूलवलयेसूत्राद्याःकवलीःकृताः
एवंकुलार्णवेज्ञानंपादुकायांप्रतिष्ठितम्

कोटिकोटिमहादानात्कोटिकोटिमहाव्रतात् कोटि
कोटिमहाज्ञानात्पराश्रीपादुकास्मृतिः कोटिमंत्रज
पाद्देविश्वपतीर्थावगाहनात् कोटिदेवार्च्चनाद्देविपरा
श्रीपादुकास्मृतिः महारोगेमहोत्पातेमहादोषेमहा
भये महापदिमहापापेस्मृतारक्षतिपादुका दुराचारेदु
रालोकेदुःसंगेदुष्टसंग्रहे दुराहारेवदुर्बुद्धौस्मृतारक्ष
तिपादुका तेनाधीतंस्मृतंज्ञातंदृष्टंदत्तंवपूजितम्
जिह्वाग्रवर्त्ततेयस्यपराश्रीपादुकास्मृतिः सकृत्श्री
पादुकांदेवियोवावदतिभक्तितः सर्व्वपापरहितः
प्राप्नोतिपरमांगतिम् शुचिर्वाप्यशुचिर्वापिभक्त्या
स्मरतिपादुकाम् अनायासेनधर्म्मार्थकाममोक्षान्
लभेतसः श्रीनाथचरणांभोजंयस्यांदिशिविराजते
तस्यैदिशेनमस्कुर्य्यात्भक्त्याप्रतिदिनंप्रिये नपादु
कात्परोमंत्रोनदेवःश्रीगुरोःपरः नहिशास्त्रात्परं
ज्ञानंनपुण्यंकुलपूजनात् ध्यानमूलंगुरोर्मूर्त्तिःपू
जामूलंगुरोःपदम् मंत्रमूलंगुरोर्व्वाक्यंमोक्षमूलंगु
रोःकृपा गुरुमूलाःक्रियाःसर्व्वालोकेऽस्मिन्कुलना
यिके तस्मात्सेव्योगुरुर्नित्यंसिद्ध्यर्थंभक्तिसंयुतैः ता
वदार्त्तिर्भयंशोकोलोभमोहभ्रमादयः यावन्नायाति
शरणंश्रीगुरुंभक्तवत्सलम् तावद्भ्रमंतिसंसारेस

कु र्वेडः स्वमलीमसाः न भवेत् श्रीगुरोर्भक्तिर्यावद्देवेशि दे
व हिनः सर्वसिद्धिफलोपेतो मंत्रः शुध्यति शोभनः गुरोः
८० प्रसादमूलोऽयं परतत्त्वमहात्मनः यदा ददाति संतुष्टः
प्रसन्नो वरदो मंत्रं तदा भक्त्या धनैः प्राणैर्गुरुं यत्नेन
तोषयेत् यदा दद्यात् स्वशिष्येभ्यः स्वात्मानं देशिकोत्त
मः तदा मुक्तो भवेच्छिष्यस्ततो नास्ति पुनर्भवः तावदाराध
येत् शिष्यः प्रसन्नोऽसौ यदा भवेत् गुरौ प्रसन्ने शिष्यस्य
सद्यः पापक्षयो भवेत् मनसापि न कांक्षेत यान् कामा
न्वजीविनः संपादयति तान् सर्वान् स्वामिनो भक्तव
त्सलाः ब्रह्मविष्णुमहेशादिदेवतामुनियोगिनः कुर्वंत्य
नुग्रहं तुष्टा गुरौ तुष्टे न संशयः भक्त्या संतुष्टगुरुणा यो
पदिष्टः कृपात्मना कर्म्ममोक्षो भवेत् शिष्यो भुक्तिमुक्त्योः
सभाजनम् शिष्येणापि ततो ग्राह्यं सदा संतोषितो गुरुः
प्रियं कुर्य्याद्देवेशि मनोवाक्कायकर्म्मभिः यदि वाप
रितुष्टं तु गुरुणा यत्र कुत्रचित् मुक्तोऽसीति सन्दिष्टः सो
पि मुक्तिं व्रजेत् प्रिये अथवा निश्चयं पचेन धार्म्मिकेन चि
दिश्वरि करोति गुरुरूपेण पशुपाशविमोचनं न मे प्रियश्च
तुर्वेदी मद्भक्तः श्वपचः प्रियः तस्मै देयं ततो ग्राह्यं स च पूज्यो य
हं यथा विप्रोऽपि गुणयुक्तो वाप्यभक्तो न प्रशस्यते ।
म्लेच्छोऽपि गुणहीनोऽपि भक्तिमान् शिष्य उच्यते

गुरुभक्तिविहीनस्यतपोविद्याकुलंव्रतम् सर्व्वंनश्य
तितैवभूषणंलोकरंजनम् गुरुभक्त्याग्निनासम्य
ग्दग्धासर्व्वगतिर्नरः श्वपचोऽपिपरैःपूज्योनविद्वान
पिनास्तिकः धर्म्मार्थकामैःकिंतस्यमोक्षएवकरेस्थि
तः सर्व्वथापिगुरौदेवियस्यभक्तिःसदास्थिरः सशि
वोगुरुरूपेणभुक्तिमुक्तिप्रदोमम इतिभक्त्यास्मरेद्
यस्तुतस्यसिद्धिरदूरतः यस्यदेवेपराभक्तिर्यथादेवे
तथागुरौ तस्यैवकथिताह्यर्थाःप्रकाशंतेकुलेश्व
रि नारायणेमहादेवेमातापित्रोश्चराजनि भक्तिर्यथा
भवेद्देवितथाकार्य्यानिजेगुरौ लक्ष्मीनारायणौवा
णीधातारौगिरिजाशिवौ श्रीगुरुंगुरुपत्नींचपित
रावितिचिन्तयेत् गुरुभक्त्यायथादेविप्राप्यंतेसर्व्व
सिद्धयः सर्व्वदानतपस्तीर्थव्रताद्यैर्नतथाप्रिये श्री
गुरौनिश्चलाभक्तिर्व्वर्द्धतेहृदयेयथायथा तथातथाम
विज्ञानंवर्द्धतेकुलनायिके किंतीर्थाद्यैर्महायासैः
किंव्रतैःकायशोषणैः निर्व्याजसेवादेवेशिभक्तिर्ये
षांनिजेगुरौ कायक्लेशेनमहतातपसावापियत्फ
लम् तत्फलंलभतेदेविहाविनगुरुसेवया भोगमो
क्षार्थिनांब्रह्मविष्ण्वीशपदकांक्षिणाम् भक्तिरेवगु
रौदेविनान्यःपन्थाइतिश्रुतिः अशुभानिचकर्म्माणि

कु स्तमहापातकानिच भक्तिःलेशेन दहति तूलराशिमि
व वानलः विद्यासाधनमन्त्रेभ्यः सर्व्वसिद्धिप्रदायिने येन
५८ मन्त्रागुरुहस्तादःफलंसविफलंफलम् नयोगेनतपो।
58
नार्च्चाक्रमैःकोऽपिप्रलीयते श्रमायाकुलमार्गेण भ।
क्तिरेवविशिष्यते साक्षाद्गुरुमयेदेवि सर्व्वस्मिन्भु
वनान्तरे किंत्वभक्तिमतांतेत्रेमंत्रःकेषांनसिध्यति गु
रौमनुष्यबुद्धिश्चमंत्रेचाक्षरबुद्धिकम् प्रतिमासुशि।
लाबुद्धिंकुर्व्वाणोनरकंव्रजेत् गुरुंनमर्त्यंबुध्येतय
दिबुध्येततस्यतु नकदाचिद्भवेत्सिद्धिर्म्मंत्रैर्व्वादेव
तार्च्चनैः श्रीगुरुंप्राकृतैःसार्द्धंयेस्मरंतिवदंतिवा तेषां
हिसुकृतंसर्व्वंपातकंभवतिप्रिये जन्महेतुहिपिता।
रौपूजनीयौप्रयत्नतः गुरुर्विशेषतःपूज्योधर्म्माधर्म्म
प्रदर्शकः गुरुःपितागुरुर्म्मातागुरुर्द्देवोगुरुर्गतिः शि
वेरुष्टेगुरुस्त्रातागुरौरुष्टेनकश्चन गुरोर्हितंहिकर्त्तव्यं
मनोवाक्कायकर्म्मभिः अहितावरणेदेवि विष्ठायांजा
यतेकृमिः शरीरविन्नप्राणांश्चश्रीगुरुंवंचयंतिये कृ
मिकीटपतंगत्वंप्राप्नुवंतिनसंशयः गुरुत्यागाद्भवे
न्मृत्युर्म्मंत्रत्यागाद्दरिद्रता गुरुमंत्रपरित्यागाद्रौरवंनर
कंव्रजेत् गुर्व्वर्थंधारयेद्देहंगुर्व्वर्थंधनमर्ज्जयेत् निज
प्राणान्परित्यज्यगुरुकार्य्यंसमाचरेत् गुरुरूपरुषं

वाक्यंश्राशिष्यपरिचिंतयेत् तेनसंताडितोवापिप्रसादमि
तिसंस्मरेत् भोगभोज्यानिवस्त्राणिगुरवेवसमर्पयेत् तः
च्छेषमितिसंचिंत्यचानुभूयात्सुरेश्वरि गुर्वाज्ञेनतपः
कुर्य्यान्नोपवासादिकंव्रतम् तीर्थयात्रांनकुर्य्याच्च नः
स्नायादात्मशुद्धये ननियोगंगुरोर्दद्याद्युष्मदानेवभा
षयेत् ऋणादानंतथादानंवस्तूनांक्रयविक्रयौ नकु
र्य्याद्गुरुभिःसार्द्धंशिष्योभूत्वाकदाचन नकुर्य्याद्ग्रा
म्यकैःसार्द्धंसंभाषणमपीश्वरि विलोक्यदूरतोग
च्छेन्नासीतसहतैःक्वचित् गुरोसन्निहितेयस्तुपूज
येदन्यमंबिके सयातिनरकेघोरेसापूजानिष्फला
भवेत् शिरस्यानवदेद्वाक्यंगुरुपादाज्ञयारिणा तदा
ज्ञयात्वकर्तव्यमाज्ञातृप्योगुरुःस्मृतः मंत्रागमाद्यम
म्यक्कृतंतत्तस्मैनिवेदयेत् गुर्वात्तथात्वगृह्णीयात्तदा
निष्ठंविवर्जयेत् स्वशास्त्रोक्तरहस्यानिनवदेद्यस्यक
स्यचित् यदिब्रूयात्ससमयाच्च्यवनसंशयः श्रेष्ठ
तंभावयेन्नित्यंश्रेष्ठंतंगुरुणासह भ्रातृवत्सर्वभूते
षुहितंकुर्य्यात्कुलेश्वरि आत्मात्ममान्यसद्भावैःसु
क्रियास्याच्चतुर्विधाः शुश्रूषयाधियादेविशिष्यःसंतो
षयेद्गुरुम् पदेपदेऽश्वमेधस्यफलंप्राप्नोत्यसंशयः
शुश्रूषात्वत्कृपाकारिणीप्रिये तद्भक्तिसहिताःसर्व

ऊ सर्व्वकामफलप्रदाः दीयंतेसर्व्वपापानिवर्द्धंतेपुण्यराश
व यः सिध्यंतिसर्व्वकार्य्याणिगुरुशुश्रूषयाप्रिये यद्यद्य
५९ त्सहितंवस्तु तत्तद्धिनसमर्प्पयेत् गुरुदेवार्च्चकोयस्तु त
स्यपुण्यंनगण्यते भक्त्याविनानुसारेणगुरुमुद्दिश्ययत्
फलम् अल्पेमहतिवातस्यपुण्यमाढ्यदरिद्रयोः सर्व्व
स्वमपियोदद्याद्गुरोभक्तिविवर्ज्जितः शिष्योनफलमा
प्नोतिभक्तिरेवहिकारणम् यस्मिन्द्रव्येगुरोरस्तिस्पृहा
नान्नमेवस्तु तत् अवश्यंयदिचेच्छास्यादनुमूयात्तदाज्ञ
या यस्तिलार्द्धंतदर्द्धंवागुरुस्वमुपजीवति लोभान्मो
हात्सपच्येतनरकेचत्रिसप्तकम् असमर्प्यहिगुरुद्रव्य
मदत्तस्वीकरोतियः तिरश्चांयोनिमापन्नः क्रव्यादैर्भ
क्ष्यतेप्रिये गुरुद्रव्याभिलाषीचगुरुस्त्रीगमनोत्सु
कः पतितस्त्वेवस्तत्स्यप्रायश्चित्तंनविद्यते आज्ञाभं
गोऽर्थहरणंगुरोरप्रियदर्शनम् गुरुद्रोहमिदंप्राहुर्यः
करोतिसपातकी स्वद्रव्यविनियोगश्चनातिवेद्यगुरो
श्चरेत् अनिवेद्यतुयः कुर्य्यात्सभवेद्ब्रह्मघातकः गु
रोस्थानंसंप्रदायंतद्धनंयोविनाशयेत् गुरुभिःसर्व्वदि
कार्य्यादाज्ञाऽयसःसपातकी गुरुकोपाद्विनाशोऽस्मा
गुरुद्रोहान्नपातकम् नमतिर्गुरुनिन्दायांगुर्व्वनिष्ठा
न्नचापदः जीवदग्निप्रविष्टोवानरःपीतविषोऽपिवा

ममहस्तगतोवापिनापराधकरोगुरौ यत्रश्रीगुरुनि
न्दास्यात्पिधायश्रवणौऽ विके सयस्तस्मादुपक्रामे।
दूरेनशृणुयाद्यथा गुरोर्नामजपेत्पश्चात्श्रवणेसा
प्रतिक्रिया गुरुमित्रस्वसुतपत्नीपुत्राद्यंनावमानयेत्
ननिन्देदस्यसमयान्नैतत्स्थानगमादिकान् गुरुश्री
पादुकापूजागुरुनामस्तुतिर्जपः गुर्वाज्ञाकरणंकु
लंशुश्रूषाभजनंगुरोः विविक्तेदेशिकोभूयात्शा
न्तचित्तोऽतिभक्तिमान् वाहनेपादुकाछत्रचामरे
व्यजनादिकम् तांबूलमूलकोशीर्षउत्तरस्पप्रविशे
च्छैनेः पादुकामासनेवस्त्रेवाहनेछत्रचामरम् दृष्ट्वा
गुरोर्नमस्कुर्य्यान्नात्मभोगायकामयेत् पादप्रक्षा
लनेस्नानेस्वभ्यंगेदंतधावनम् मूत्रनिष्ठीवनेहोरश
यनेस्त्रीनिषेवणम् वीरासनेस्वडर्वाकासनेहा
स्यरोदनम् केशमोचनमुस्तीशंकचूकंनग्नतांतथा
पादप्रसारणंवादकलहेदूषणंप्रिये अंगभंगांगवा
द्यादिकरास्फालनपूननम् द्यूतकुक्कुटमल्लादियुद्ध
मिमादिचंबिके गुरुयोगिमहासिद्धिपीठदेवागमे
षुच माचरेदाचरेन्मोहाद्देवताशापमाप्नुयात् उपचारे
णंसतिष्ठेद्गुर्वग्रेनेच्छयाविशेत् अथावलोकीसेव
नतरंकंचसमाचरेत् गुरुणाननुज्ञातकार्य्यंमुनोपदं।

कु. कारयेत्प्रिये शिरसा यद्गुरुर्ब्रूयात्तत्कार्यमविचा
व रतः निग्रहानुग्रहो वापि गुरुः सर्वस्य कारणम् निर्गते
८. यद्गुरोर्विज्ञातसर्वशास्त्रं तदुच्यते गुरुकार्यं स्वयं श
60 क्तो नापरेण प्रेषयेत्प्रिये वरुत्वतत्परैर्भ्रमैः सहितोप्य
तिभक्तिमान् गच्छन् तिष्ठन् स्वपन् जाग्रत् जपन् जु।
ह्वन्प्रपूजयन् गुर्वाज्ञामेव कुर्वीत तद्गतेनांतरात्
मना अभिमानो न कर्तव्यो जातिविद्याधनादिभिः सदा
चनिवसेन्नित्यं शिष्यः श्रीगुरुसन्निधौ कामक्रोधपरि
सागी विनीतः स्तुतिभक्तिमान् देविग्रामसेनेन तिष्ठन्
गुरुकार्यं समाचरेत् स्वकार्यं मम कार्यं वा शिष्यः।
सद्गुरुचित्तवित् गुरुपार्श्वगतो नम्रः प्रच्छन्नामोभि
तं वदेत् सामान्यतो निषेधं च सद्गुरोर्यदि सन्निधौ आ
चरेत्तस्य सर्वस्य दोषः कोटिगुणो भवेत् अनादरस्य गुरो
र्वाक्यं श्रुत्वा यो ऽन्यः पराङ्मुखः अहितं वा हितं वापि रौ
रवं नरकं व्रजेत् गोब्राह्मणवधं कृत्वा यत्पापं समा।
प्नुयात् तत्पापं समवाप्नोति गुर्वग्रे ऽनृतभाषणात्
स्थापनांतगतेनाथ समेन विषमेषु स्थिते श्रीगुरुं नम
जेत्कापि तदादिष्टो व्रजेत्प्रिये न गच्छेदन्यतः स्वस्य
नवसेत् उपस्थिते गुरौ शक्तिच्छायां स्वरच्छायां गुरुच्छा
यां न लंघयेत् नेतो भक्तुर्यात स्वच्छायां न स्वपेद्गुरु

सन्निधौ भाषणं पाठं ज्ञानं भोजनं शयनादिकम् अ
नादिष्टो न कुर्वीत न वा वन्दनपूर्वकम् ब्रह्महत्याशतं
कुर्याद् गुर्वाज्ञाप्रतिपालयेत् विना गुर्वाज्ञया शिष्यो
विश्वसेन्नामशासनात् सर्वं गुर्वाज्ञया कुर्यान्निवे
नतः स्वीयं प्रिये भक्त्या प्रणम्य चोत्तिष्ठेत् कृताञ्जलिपुटः
प्रिये पश्चात्पदेन निर्गच्छेन्न सम्मुखं गुरोर्गृहात्
प्रकाशनेनोपविशेत् गुरुणा तत्समैः सह न वसेदा
सने देवि देवता गुरुसन्निधौ गुरोः स्थासनं देयं ज्ये
ष्ठानामुत्तमासनम् देशिकस्यैकनिष्ठानामितरेषां स
मासनम् यदि विद्याधनाद्वा हरेद्धूर्तवादिना
दण्डप्रणामं कुर्वीत त्रिः प्रदक्षिणमाचरेत् तत्त्रिंश
द्वादशं वा पञ्चाष्टादिष्वेकमेव च गुरुस्तद्गुरुयोगी
न वन्देत् श्रीगुरुपादुकाम् ततो नमेद्गुरुं वापि गु
र्वाज्ञां न विचारयेत् श्रीगुरोः सन्निधौ शिष्यो न गुरुं
मनसा नमेत् गुरुवद्ध्यानमेतत् सर्वदेवतारणमेवं
वा ननमेद्देवबुद्ध्यात्प्रतिमालोहमृण्मयीम् गुरोः
प्रणमत्रितयं ज्येष्ठानामेकमेव च पूज्यानामञ्जलिं
तदृदमेषात् वाक्यवन्दनम् देवान् पितॄन् कुलाचा
र्यान् ज्ञानवृद्धान् तपोधनान् विद्याधिकान् स्वक
र्मस्थान् प्रणमेत् कुलनायिके स्त्रीजितं गुरुभिः

कु सर्वंपापंप्रणश्यतिशाठ्यम विकर्म्माणंकृतंतद्वैवनाश्र
व मिणंचनोनमेत अनिवेद्यगुरौभुङ्क्ते यस्त्वेकगृहसं
८१ स्थितो अमेध्यंतद्भवेदन्नंशूकरोजायतेमृतः एक
ग्रामस्थितःशिष्यस्त्रिसन्ध्यंप्रणमेद्गुरुम् क्रोशमा
त्रस्थितःशिष्योगुरुंप्रतिदिनंनमेत अर्द्धयोजनगःशि
ष्यःप्रणमेतपंचपर्व्वसु एकयोजनमारभ्ययोजनद्वा
दशावधिम् ततसंख्यादिगतेमासैःश्रीगुरुंप्रणमेतशि
ष्ये दूरदेशस्थितेशिष्येभक्त्यातत्सन्निधिंगतः तत्र
योजनसंख्यानोविशेषात्प्रणमेद्गुरुम् प्रतिदूरग
तःशिष्योयदीच्छास्यात्तदाव्रजेत रिक्तहस्तश्चनोपेया
द्राजानंदैवतंगुरुम् फलपुष्पाम्बराकस्यैर्यथाशक्त्या
समर्च्चयेत एवंयानचरेद्विज्ञल्गादसतोव्रजेत्
गुरुशक्तिश्चतत्पुत्रोज्येष्ठभ्राताग्गुरोःसमः भ्रातृम
वच्चकनीयांसंपालयेतपुत्रवतकुलम् कुलाचार्य्य
स्यदेवेशिगुरुज्येष्ठकनिष्ठयोः गुरुकल्पस्यकुर्व्वीत
मे प्रणामंस्वगुरोर्यथा स्वज्येष्ठश्चकुज्येष्ठःकुलज्येष्ठस
न्ततीयकम् गुरुज्येष्ठस्ततोदेविदुतिज्येष्ठंचतुर्थं
यावद्ज्येष्ठात्तुवादेनक्रमिकाष्ठागयोगतः गुरोश्चकु
लवृद्धस्यवन्दनानिविधानतः पितृमात्रादिसर्व्वेषु
ज्यकोटिष्ववन्द्येषु अभ्युत्थानप्रणामाद्यैरवग्रकोध
लाघवः तद्दयदाचार्य्यरूपेण

वात्मानं संप्रकाशयेत् अभ्युत्थानप्रणामाद्यैर्हर्षभा-
क् स न जायते पतिर्भूत्वा पशून्यस्मात्प्रणमेत् पशु-
देशिकः स महापशुरित्युक्तो देवताशापमाप्नुयात्
यो गुरुस्थानमालंब्य गुरुदाराभिवन्दनम् गुरुवत्स
ततं मंत्रमोऽज्येष्ठपुत्रेषु च प्रिये इति ते कथितं किंचित्
पादुकाभक्तिलक्षणम् समासेन कुलेशानि किं भू-
यः श्रोतुमिच्छसि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये पा-
दुकाकथनं नाम द्वादशोल्लासः १२ श्रीदेव्युवाच
कुलेश श्रोतुमिच्छामि करुणामृतवारिधे वक्तुमर्ह-
सि देवेश लक्षणं गुरुशिष्ययोः श्रीईश्वर उवाच शृणु
देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमा-
त्रेण गुरुभावः प्रजायते नष्टान्नवायं जं ते त्रं गुणाही
नेनिरूपितम् परशिष्यं च पाषंडं षंडं पंडितमा-
निनम् हीनाधिकविकारांगं विकलावयवान्वितम्
पंगुमन्धं च बधिरं मलिनं व्याधिपीडितम् उत्सृष्टं ज-
मुंखे वापि स्वेच्छावेशधरं परम् दुर्विकारांगचेष्टादि
गतिभीषणभीषणम् निद्रातन्द्राजडालस्यसूतादिव्य-
सनान्वितम् अंतर्भक्तिकरं दुष्टं राजभक्तिविवर्जितं
अलीकवादिनं शुष्कं प्रेषितं प्रेरकं शठम् धनस्त्रीषु
छिद्रहितं निषेधविधिवर्जितम् रहस्यभेदकं वापि दे-

ऊ विकार्य्यविनाशकम् मार्ज्जारवकवृत्तिं चाप्यान्वेषणत
व त्परम् मायाविनं कृतघ्नं च प्रच्छन्नान्तरदोषकम् वि
८२ श्वासघातिनं द्रोहकारिणं पापकर्म्मिणम् आततायि
नमेकान्तं कुतर्कितं कूटसाक्षिणम् सर्व्वप्रतारकं देवि
सर्व्वत्र कृष्टाभिमानिनम् असंभिन्नहृदाशंकं ग्राम्या
दिवक्रभाषिणम् कुविचारकुतर्कादिकारकं कलहप्रि
यम् वृथाक्षेपकरं मूर्खविचार्व्वीकंवागविडंवकम् परोत्क
र्षणकरं असत्सेप्रियवादिनम् वाग्जल्पवादिनं विद्या
चौरं मात्मप्रशंसकम् गुणासहिष्णुमहितं आत्मको
पनं मविवेक इत्यादिदोषसंयुक्तं गुरुः शिष्यं न कारयेत्
निरपेक्षं गुरुं दृष्ट्वा तत्प्रसादाभिकांक्षिणम् कुलधर्म्म
महायोगियोगिनीकौलिकप्रियम् कुलार्च्चनादिनिर
तं कुलद्रव्याग्रुग्रसनम् जपध्यानादिनिरतं मोक्षमा
र्गादिकांक्षिणम् कुलशास्त्रप्रियं देवि दृष्टकशास्त्रपा
रंगतम् इत्यादिलक्षणोपेतं गुरुः शिष्यं परिग्रहेत्
श्रीगुरुः परमेशानि शुद्धवेशो मनोहरः सर्व्वलक्षणसं
पन्नः सर्व्वावयवशोभितः सर्व्वागमार्थतत्त्वज्ञः सर्व्वतन्त्र
विधानवित् लोकसम्मोहनकारो देववत्प्रियदर्शनः
सुमुखः सुलभः स्वच्छो भ्रमसंशयनाशकः इंगिताका
रवित्प्राज्ञः ऊहापोहविचक्षणः अंतर्लक्षो वहिर्दृष्टिः

सर्व्वज्ञो देशकालवित् आज्ञासिद्धिस्त्रिकालज्ञो निग्र
हानुग्रहक्षमः वेधको बोधकः शांतः सर्व्वजीवदयाक
रः स्वाधीनेन्द्रियसंचारषड्वर्गविजयप्रदः अग्रगण्यो
तिगंभीरः पात्रापात्रविशेषवित् शिवविष्णुसमः साधु
मन्त्रभूषणभूषितः निर्म्ममो नित्यसंतुष्टः स्वतंत्रोऽनं
तशक्तिमान् सद्भक्तवत्सलो धीरः कृपालुः स्मितपू
र्व्ववाक् भक्तप्रियः सदा देवि गंभीरः शिष्टसाधकः ज्ये
ष्ठो देवगुरुश्रेष्ठो वनिताप्रजनोत्सुकः नित्यनैमि
त्तिककाम्येरतः कर्म्मण्यनिन्दिते रागविद्वेषभयक्ले
शदंभाऽहंकारवर्जितः स्वविद्यानुष्ठानरतो धर्म्मज्ञा
नार्थदर्शकः यदृच्छालाभसंतुष्टो गुणदोषविभेद
कः स्त्रीधनादिष्वनाशक्तोऽदुःसंगो व्यसनादिषु सर्व्वा
हंभावसंतुष्टो निर्द्वन्द्वो नियतव्रतः अलोलुपोऽसं
गश्च पक्षपाती विचक्षणः वित्तविद्यादिभिर्म्मत्रयंत्र
तंत्राद्यविक्रयी निःसंगो निर्व्विकल्पश्च निर्णीतात्मा
तिधार्म्मिकः तुल्यनिन्दास्तुतिर्म्मौनी निरपेक्षो नि
यामकः इत्यादिलक्षणोपेतः श्रीगुरुः कथितः प्रिये
यः शिवः सर्व्वगः सूक्ष्मो निष्कलश्चान्मनामयः व्यो
माकारो ह्यजोऽनंतः स कथं पूज्यते प्रिये अतएव गुरुः
साक्षाद्गुरुरूपं समाश्रितः भक्त्यासंपूजये देवि भुक्ति

ऊ मुक्तिं प्रयच्छति शिवोऽहमाकृतिर्देवि नरदृग्गोचरो न
व हि तस्मात् श्रीगुरुरूपेन शिष्यान् रक्षति सर्वदा मनुष्यच
६२ र्म्मणा नद्धः साक्षात् परशिवः स्वयम् सच्छिष्यानुग्रहार्थाय
63 गूढं पर्यटति क्षितौ सद्भक्त रक्षणायैव निरहंकारमाकृ
तिः शिवः कृपानिधिर्लोके संसारीव हि चेष्टितः ललाट
लोचनं नास्ति कालामपि च दोर्द्वयम् अन्तर्ध्यानेच वर्त्मा
यं गुरुरूपो महीतले अत्रिनेत्रः शिवः साक्षादचतुर्बाहु
रच्युतः अचतुर्वदनो ब्रह्मा श्रीगुरुः कथितः प्रिये नर
वद्दृश्यते लोके श्रीगुरुः पापकर्म्मणा शिववद्दृश्यते लो
के भवानि पुण्यकर्म्मणा श्रीगुरुं परमं तत्त्वं तिष्ठन्तं चक्षु
रग्रतः मन्दभाग्या न पश्यंत्युलूकाः सूर्य्यमिवोदितम्
गुरुः सदाशिवः साक्षात् सत्यमेव न संशयः शिवरूपो गु
रुर्नो चेत् भुक्तिं मुक्तिं ददाति कः सदाशिवस्य देवस्य श्री
गुरोरपि पार्वति उभयोरन्तरं नास्ति यः करोति स पात
की देशिकाकृतिमास्थाय पशुपाशान् शेषतः छित्वा
परं पदं देवि नयत्येव मतो गुरुः सर्वानुग्रहकर्त्ता वादी
श्वरः करुणानिधिः आचार्य्यरूपमास्थाय दीक्षया मो
क्षयेत् पशून् यथा घटस्य कलसः कुंभस्यैवार्थवाचकः
यथा देवस्य मन्त्रस्य गुरुरूपस्यैकार्थ्यं उच्यते यथा देवः
स्तथा मन्त्रो ॥

यथामंत्रस्तथागुरुः देवमंत्रगुरूणांचपूजायाःसदृशं
फलम् शिवरूपंसमास्थायपूजांगृह्णातिपार्वति गु
रुरूपंसमादायभवपाशान्निकृंतये सिद्धांतसारवे
त्ताहंबीजोहमितिबोधकृत अविच्छिन्नसमारूढः
ह्रदयोगुरुरुच्यते योविलक्ष्याश्रमान्वर्णानात्ममे
वस्थितःसदा सोतिवर्णाश्रमीयोगी सद्गुरुःकथितः
प्रिये षडध्वानंषडाधारंषोडशाधारविनिर्णयम् योजा
नातिविधानेनसद्गुरुःकथितःप्रिये दृश्यंविनास्थि
रादृष्टिर्मनश्चालंवनंविना विनायासंस्थिरोवायुर्य
स्यस्यात्सद्गुरुःप्रिये सत्संवित्तिजननंपरानन्दस
मुद्भवम् तत्त्वंविदितंयेनसद्गुरुःकुलनायिके भू
तभव्योमवत्तत्रोशक्तिश्शंभवविन्तमः वेधंचषड्वि
धंदेविसद्धिवेत्तिपरोगुरुः पदंमंत्रकलापंत्रसतत्व
नगुणाह्वयम् शोधयेद्दूयःषडध्वानंसद्गुरुःकथि
तःप्रिये वेधंपदंनिरोधंचग्रहणंमोहनंतथा यो
वासम्यग्विजानातिसद्गुरुःकथितःप्रिये जाग्रत
स्वप्नसुषुप्तिश्चसद्गुरुःपरमोमतः आत्मविद्याशि
वःसर्वमितिविद्याचतुष्टयम् योवेत्तिपरमेशानि
सद्गुरुःपरमोमतः पशुर्ज्ञानीभवेद्यदीक्षापशुप्रदर
मेवच त्रिविधंयोविजानातिसद्गुरुपरमोमतः

कु परपाशंपशूनांचरहस्यातमविधानतः योजानातिव·
व रारोहेसगुरुःपरमोमतः चक्रसंकेतकंमंत्रपूजासंके
६४ तकंतथा त्रितयंयोविजानातिसगुरुःपरमोमतः गण
तरस्त्रयंमवाप्यलिंगत्रितयंसंस्थितिम् तत्वतोयोविजा
नातिसगुरुःपरमोमतः आनवंकार्मणंचैवमायि·
कंचमलत्रयम् योविशोधयितंशक्तःसगुरुःपरमोम
तः आरम्भस्तुक्रमिश्राप्येचरणत्रयवासनाम् योजा
नातिमहादेविसगुरुःपरमोमतः महाम्बुद्वानभोमुद्रा
उड्डीयानंजालन्धरम् मूलबन्धंचयोवेत्तिसगुरुःपर·
मोमतः शिवादिक्षितिपर्यन्तंषट्त्रिंशत्तत्वनिर्णयम्
योविजानातितत्वेनसगुरुःपरमोमतः अन्तर्यागंवहि·
र्यागंकालज्ञानेस्थितंप्रिये त्रिविधानंचयोवेत्तिसगु
रुःपरमोमतः पिण्डब्रह्माण्डयोरेक्यंस्थितंयोवेत्ति
तत्वतः शिरस्थिरोमसंख्यादिसगुरुःपरमोमतः पद्मा
दिचचतुरशीतिनानासनविचक्षणः यमाद्यष्टांगयोगा·
ज्ञःसगुरुःपरमोमतः घृणालज्जाभयंशोकोजुगुप्सा
चेतिपंचमम् कुलंशीलंतथाजातिरष्टौपाशाःप्रकीर्ति
ताः पाशबद्धःपशुर्ज्ञेयःपाशमुक्तोमहेश्वरः तस्मात्पा
शहरोयस्तुसगुरुःपरमोमतः वर्णनेयोनिमुद्रायामंत्र
चेतन्यसंज्ञकं यंत्रमंत्रस्वरूपंचयोवेत्तिसगुरुःप्रिये

विनिःक्षिप्तां गतायातां संक्लिष्टां सविनीतकाम् वत्तुर्द्धि
यां मनो वक्ष्यां यो जानाति गुरुः प्रिये मूलादिब्रह्मरंध्रा
न्तसंज्ञां भोजकुलेश्वरः जीवाचारफलं वेत्ति स गुरुर्नाप
रः प्रिये शिवादिगुरुपर्य्यन्तपारंपर्य्यक्रमेण यः श्रवा
मतत्वसंभारः स गुरुः परमो मतः येन वा दर्शितेतत्वे
नतत्वज्ञानं न्मयो भवेत् यं मंतडक्रमाविंल स गुरुः प
रमो मतः यो वेत्ता सच्चिदानंदं हरेदिन्द्रियजं सुखम्
सेव्यास्ते गुरवः शिष्यैरमेममाः प्रतारकाः संसारभ
यभीतस्याभयदाता गुरुरादरात् व्रतोपवासनियमैर्तिर्यं
तास गुरुर्म्मतः यः प्रसन्नः क्षणार्द्धेन मोक्तारं तस्य प्रयच्छ
ति दुर्लभं तं विजानीयात् भवसागरतारकम् यः क्षणे
नात्मसामर्थ्यं स्वशिष्याय ददाति हि प्रियाया सादिर
हितः सगुरुर्द्देव दुर्लभः यः सद्यः प्रत्ययकरं सकलं भवा
त्मसौख्यदम् ज्ञानोपदेशं कुरुते स गुरुर्द्देव दुर्लभः
दीपाद्दीपान्तरं देवि संचरेत्तद्यथा तथा यो दद्यात् स
गुरुर्ज्ञानमभ्यासादिविवर्जितम् दर्शितस्य यथा तु
ष्टिराहाराद्ग्रहपतेर्यथा तथोपदेशमात्रेण ज्ञानदो दुर्ल
भो गुरुः गुरवो बहवः संति दीपवच्च गृहे गृहे दुर्लभोऽ
यं गुरुर्द्देवि सूर्य्यवत्सर्वदीपकः गुरवो बहवः संति
वेदशास्त्रादिपारगाः दुर्लभोऽयं गुरुर्द्देवि परतत्वार्थ।

ऊ पारगाः गुरवोबहवः संतियोगेनामतत्पराभुवि दुर्लभो
व ऽयंगुरुर्देविलोकेस्वात्मप्रकाशकः गुरवोबहवः सं
६५ तिसमंत्रौषधिवेदिनः निगमागमशास्त्रोक्तमंत्रज्ञोदु
र्लभोभुवि गुरवोबहवः संतिशिष्यवित्तापहारकाः
65 दुर्लभोऽयंगुरुर्देविशिष्यदुःखापहारकः वर्णाश्रम
कुलाचारनिरतागुरवोभुवि सर्वसंकल्पहीनोयःस
गुरुर्देविदुर्लभः गुरोर्यस्यैवसंस्पर्शात्परानन्दोऽभि
जायते गुरुंतमेववृणुयान्नापरंमतिमान्नरः यः
स्वात्मभवपर्य्यंतबुद्धिस्तस्यप्रवर्त्तते तस्यालोकनमा
त्रेणमुच्यतेनात्रसंशयः शंकयाभक्तितंसर्वंत्रैलोक्यं
सचराचरम् साशंकाभक्तितायेनसगुरुर्देविदुर्लभः
यथावह्निसमीपस्थंनवनीतंविलीयते तथापापं
विलीयेतसदाचार्य्यसमीपतः यथाप्रदीप्तानलःका
ष्ठशुष्कमात्रंचनिर्दहेत् तथागुरुकटाक्षस्तुशिष्यप
पदहेत्क्षणात् यथामहानिलोद्धूतंतूलंदशदिशो
व्रजेत् तथैवगुरुकारुण्यात्पापराशिःप्रलीयते
दीपदर्शनमात्रेणप्रणश्यतितमोयथा सद्गुरोर्दर्श
नाद्देवितथाज्ञानंप्रकाशते सर्वलक्षणसंपन्नोवे
दशास्त्रविधानवित् सर्वोपायविधानानितत्त्वज्ञानी
गुरुःस्मृतः पूजाहोमाश्रमाचारतपस्तीर्थव्रतादिकं

मंत्रागमादिविज्ञानं तत्वहीनस्य निष्फलम् सर्वमेवं यप
रे तत्वहीनात्मानं वेत्ति निश्चलः आत्मनोऽनुग्रहो नास्ति यः
स्यात्तु ग्रहः कुतः षट्प्रकारं मनोरूपं प्रत्यक्षं स्वतन्त्रस्थि
तम् यो न जानाति वामस्य कथं मोक्षं ददाम्यहं सबल
क्षणहीनोऽपि तत्वज्ञानी गुरुः स्मृतः तस्मात्तत्वविदेवे
ह मुक्तो मोचकएव च यस्तत्वविन्महेशानि स तत्त्वबो
धं यस्यापि तत्वहीनात्कुतो बोधः कुतोऽप्यात्मपरिग्र
हः तत्वेनैरुपदिष्टा ये तत्वज्ञास्तेन संशयः पशुभि
श्चोपदिष्टा ये देवि ते पशवः स्मृताः विद्धस्त्वेवं यथा देवि
नाविद्धो वेधको भवेत् मुक्तस्तु मोचयेद्बद्धं न मुक्तो मो
चकः कथम् अभिन्नश्चोद्धरेन्नावं न मूर्खो मूर्खमुद्धरेत्
शिलां संतारयेन्नौर्हि न शिला तारयेच्छिलाम् तत्वही
नेगुरौ लब्धा केवलं भवतत्परः इहामुत्र फलं किंचि
न्नाप्नोति नाप्नुयात्प्रिये शिवे गुरुत्रयं प्रोक्तं वैस्यैव गुरु
पंचकम् वेदशास्त्रेषु शानशो गुरुरेकः कुलप्रियः प्रे
रकः सूचकश्चैव वाचको दर्शकस्तथा शिक्षको बो
धकश्चैव षडेते गुरवः स्मृताः पंचैते कार्यभूताः स्युः
कारणं बोधको भवेत् पूर्णाभिषेककर्ता यो गुरुस्त
स्यैव पादुकाः पूजनीया महेशानि वकुलेऽपि न संशयः
श्रीगुरोर्लक्षणोपेतं संशयच्छेदकारकम् लब्ध्वा तं

कु नप्रदंदेविनगुर्वन्नरसमाश्रयेत् अनभिज्ञंगुरुंप्राप्यसं
व शयच्छेदकारकम् गुर्वन्तरंतुगत्वासौनैतद्दोषेणलि
९९ प्यते मधुलुब्धोयथाभृंगःपुष्पात्पुष्पांतरंव्रजेत्
66 इतितेकथितंकिंचिल्लक्षणंगुरुशिष्ययोः समासेन
कुलेशानिकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि इतिकुलार्णवे
महारहस्येगुरुशिष्यलक्षणंनामत्रयोदशोल्लासः
।१३ श्रीदेव्युवाच कुलेशश्रोतुमिच्छामिपरीक्षांगु
रुशिष्ययोः उपदेशक्रमंदीक्षाभेदांश्चवदमेप्रभो श्री
ईश्वरउवाच शृणुदेविप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृच्छ
सि तस्यश्रवणमात्रेणचित्तशुद्धिःप्रजायते विनादी
क्षांफलंनस्यान्नियमिनांशिवशासने साचनस्याद्वि
नाचार्य्यमिसाचार्य्यपरःसरम् ज्ञेयासिद्धार्थशास्त्रा
र्थसंप्रदायार्हहेतुभिः अन्तरेणोपदेष्टारंमन्त्राःस्यु
र्निष्फलायतः देवास्तमेवशंसन्तिपारंपर्य्यपुरःस
रम् गुरुंमन्त्रागमाविष्टंसमयाचारपालकम् गुरु
शिष्याधिकारार्थंविरक्तोऽपिशिवाज्ञया किंचित्
कालंविधायेत्थंस्वशिष्यायसमर्पयेत् तस्यापिना
धिकारस्ययोगःसाक्षात्परेशिवे देहांतेशाश्वतीमु
क्तिरितिशंकरभाषितम् तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसा
क्षात्परशिवोदितम् संप्रदायपरिच्छिन्नंसदाकु।

र्य्यान्तरं गुरुः प्रिये शक्तिसिद्धिमसिद्धार्थंपरीक्षाविधिव
द्गुरुः पश्चादुपदिशेन्मंत्रमन्यथा निष्फलं भवेत्
अमायेन तयोर्द्याद् गुरुणा सम्मायतस्तयः ददतो गुरु
तोदेविकुलशापोभविष्यति गुरुशिष्यावुभौमोहा
दपरीक्ष्यपरस्परम उपदेशं ददन्गृह्णन्प्राप्नुयातां
पिशाचताम अशास्त्रीयोपदेशं च यो गृह्णाति ददाति
हि भुंजते तावुभौ घोरे नरकानेकविंशतिः परीक्ष
वद्यनेतं त्वे सेकंत शालिवीजवत् अनर्हे मंत्रविज्ञा
नेन तिष्ठति कदाचन तस्मात्परीक्षकर्त्तव्यं अन्यथा
निष्फलं भवेत् कृत्वा समयदीक्षां च दत्वा समयपाड
काम् संविधायात्मनः शिष्यं वदेन्मंत्रं न चान्यथा सं
क्षिप्यायाति भक्ताय यज्ज्ञानमुपदिश्यते तज्ज्ञान
वरुशास्त्रार्थं तद्वि द्युत्यात्द्रव्यविक्रितम् असक्लिष्टभ
क्तेषु यज्ज्ञानमुपदिश्यते तत्प्रयामपवित्रं त्वंगोक्षी
रं श्वदृतादिव धनेच्छाभयलोभाद्यैरयोग्यं यदि दीक्ष
येत देवताशापमाप्नोति कृतं च निष्फलं भवेत् ज्ञा
नेन क्रियया वापि गुरुः शिष्यं परीक्षयेत् संवत्सरं त
दर्द्धं वा तदर्द्धं वा प्रयत्नतः उत्तमाश्चाधमेऽरुण्यां नीचा च
तमकर्माणि प्राणद्रव्यैःप्रदानाद्यैरादेशाः स समासमैः
नत्कर्म्मसूचके बाक्ये स्मायामिः कुरवेष्टितैः पत्त

कु पातेनमात्रेणैवगलेमेषग्रस्तगुरुर्गुरुः आकृष्टस्ताडितोवा
व पियोविषादं नयातिच गुरुः कृपां करोतीतिमुदास्मवित
९७ येतसदा श्रीगुरुस्मरणेचापिकीर्तनेदर्शनेऽपिच वन्द
नेपरिचर्य्यायांभाषणेप्रश्नणेप्रिये आनन्दकंपरोमां
चस्वरनेत्रादिविक्रिया येषांस्युस्तोत्रयोगाश्चदीक्षासं
स्कारकर्माणि शिष्योऽपिलक्षणैरेतैः कुर्य्याद्गुरु
परीक्षणम् आनन्दायैजपस्तोत्रध्यानहोमार्चनादिभिः
ज्ञानोपदेशसामर्थ्यं मन्त्रसिद्धिमयोश्वरि बोधकत्वपरि
ज्ञायशिष्योभूयात्त्वचात्मथा आदिमध्यावसानेषुयो
गणशक्तिनिपातितः अधमामध्यमाःश्रेष्ठाःशिष्यादेवि
प्रकीर्तिताः आदौभक्तिर्भवेद्देवि दीक्षार्थंमनुदंतिये पु
नर्विह्वलरूढांते आदियोगपारङ्गतैरिताः दीक्षासमयसं
प्राप्ताज्ञानाज्ञानविवर्जिताः भक्त्याप्रथमस्तत्प्रियोमध्य
योग्यास्तेस्मृताः आदौभक्तिविहीनायेमध्यभक्तास्त
येतराः अंतेभक्ताःप्रवृद्धाःस्युर्नतयोग्याभवंतिते उत्त
मज्ञानंसत्त्वाश्चउपदेशस्त्रियाप्रिये यथापिपीलिकामन्द
मन्दश्चत्वाग्रंफलं विरेणमोतिधर्मोपदेशस्यापितथा
स्मृतः यथाकपिश्चशाखायाःशाखाश्चलत्वायत्नतः फलं
प्राप्नोतिधर्मस्यचोपदेशस्तथाप्रिये यथाविषद्रुमःशी
घ्रंफलमवनिषीदति तथाज्ञानोपदेशाश्चकथितःकुल
नायिके

क्रियाया स्यादिरहिताद्देविदीक्षा त्रिधास्मृता यथा पद्मी
स्वपक्षाभ्यां शिशून् सम्वर्द्धयेत् शनैः स्पर्शदीक्षोपदेश
स्तादृशः कथितः प्रिये स्वापयमानि यथा मत्स्यो वी
क्षणेनैव पोषयेत् दृग्भ्यां दीक्षोपदेशस्तादृशः पर
मेश्वरि यथा कूर्म्मः स्वतनयान् ध्यानमात्रेण तोषयेत्
वेधदीक्षोपदेशस्य मात्रेषस्य तथाविधिः शक्तिमात्रा
नुसारेण शिष्योऽनुग्रहमर्हति यत्र शक्तिर्न्न पतति त
त्र सिद्धिर्न्न जायते दीक्षा मोक्षप्रदा देवि सम्यया परि
कीर्त्तिताः समयाख्या विशेषाख्य साधिकाख्य त्रिकाक्र
या क्रियाज्ञानकलास्पर्शज्ञानध्यानसमाकुलाः वे
यकाः पूर्णसंज्ञाः स्युश्चतुर्थ्या निर्वाणसंज्ञकाः क्रिया
दीक्षाष्टधा प्रोक्ता कुलमण्डपपूर्व्विका कलसादिस
मायुक्ता कर्त्तव्या गुरुणा वह्निः देवेशि देहसिद्धार्थं पू
र्व्वोक्तविधिनाचरेत् परमात्मनि संयोज्यते ह्यतं मगु
रुः प्रिये तस्मात्तत्पाद्यतान् वर्णान् न्यसेत् क्षिप्यतेनोगु
रुः सृष्टिक्रमेण विधिनाचेतसं च प्रयोजयेत् वर्णदी
क्षात्रिधा प्रोक्ता द्विचत्वारिंशद्वर्णैः पञ्चाशद्वर्णैर्व्वादे
वि द्विषष्टिलिपिस्तथा वर्णान् शिष्यतनौ न्यस्य प्रति
लोमेन संचरेत् जायते देवताभावः परानीतमयः शि
ष्यः एषा वर्णमयी प्रोक्ता दीक्षा पापहरा प्रिये कला

क्रि दीक्षा च विज्ञेया कर्तव्या विधिवत्प्रिये निवृत्तिर्जानुपा-
व र्य्यन्तं तलादारभ्य संस्थितः जानोश्च नाभिपर्य्यन्तं प्रति-
६८ ष्ठा तिष्ठति प्रिये नाभौ कण्ठावधि प्रोक्ता विद्या शान्तिस्ततः
68
प्रिये कण्ठाल्ललाटपर्य्यन्तं व्याप्ता तस्माच्छिरोवधि शान्त्य
तीता कला चैषा कलाव्याप्तिरितीरिता संहारक्रमयोगे
न स्थानात् स्थानान्तरं प्रिये संयोज्य विषये सम्यक् विधि
वेत्ता शिरोवधि इयं प्रोक्ता कुलेशानि दिव्यभावप्रदायिनी
चिन्तयेत् कलाभिर्व्याप्तं चाशङ्किरथापि वा तदभ्यास
क्रमेणैव सृष्टिसंहारमार्गतः ज्ञात्वा गुरुस्तु वो देवि शि-
ष्यं संयोज्य वेदयेत् जायते देवता भावो योगिनी वीरसंग-
मः कलादीक्षा समुद्दिष्टा पशुपाशापहारिणी हस्ते शि-
वं गुरुर्ध्यात्वा जपेन्मूलाङ्गमालिनीम् गुरुः स्पर्शेन तस्य शि-
ष्यस्य स्पर्शदीक्षा भवेदियम् चिन्तयेत्त्वं समाधाय परतत्त्वो
पबृंहितात् उच्चरेत्तं संहरतान् मन्त्री वाग्दीक्षेति निग-
द्यते निमीलनयने ध्यात्वा पतत्त्वं प्रसन्नधीः सम्यक्
पश्येद्गुरुः शिष्यं दृग्दीक्षा च भवेत् प्रिये गुरोरालो-
कमात्रेण भाषणात् स्पर्शनादपि सद्यः संजायते ज्ञानं
सा दीक्षा शाम्भवी मता मनोदीक्षा स्थिता प्रोक्ता तीव्रा
तीव्रतमापि च अध्वानं षड्विधं ज्ञात्वा शिष्यदेहे स्मर-
न् प्रिये कल्पयेद्भुवनं तत्त्वं कलावर्णपदं मनुम् ॥

आज्ञानुनाभिहृत्कण्ठतालमूलांतमंबिके गुरुपदि
ष्टमार्गेणवेधंकुर्य्याद्विचक्षणः पापक्षयःक्षणाच्छि
च्छाच्छिन्नपाशस्तथाभवेत् वायसश्चापरनिर्मुक्तो
भूमौपततितत्क्षणात् संजातदिव्यभावोऽसौस
र्वंजानातिशांभवि यदस्तिवेधकेतत्तत्स्वयमेवा
नुभूयते प्रबुद्धःसहसाशिष्यस्ततसौंव्यवरूपेश्वरि
वेधविद्धःशिवःसाक्षान्नपुनर्जन्मतांव्रजेत् यथाती
व्रतराडीक्षाभवबन्धविमोचनी शिवभावप्रदादे
वितांशपेकुलनायिके आनन्दश्चैवकंपश्चोद्भवोघू
र्णाकुलेश्वरि निद्रामूर्च्छाचवेधस्यषडवस्थाःप्रकी
र्त्तिताः दृश्यन्तेषडवस्थाह्येतेवेधनेनकुलेश्वरि वेध
कोयत्रकुत्रापितिष्ठन्मुक्तोनसंशयः वेधदीक्षाकरो
लोकेश्रीगुरुर्दुर्लभःप्रिये शिष्योऽपिदुर्लभस्तादृक्।
पुण्ययोगेनलभ्यते नदद्याद्वेधस्यकस्यापिरमात्ता।
परमेश्वरि कुलद्रव्यैःसमभ्यर्च्यकुलद्रव्यंविधानतः
शिष्यायदर्शयेद्विदीक्षैषाकौलिकीस्मृता शिवद
म्भेतुविशुद्ध्यंपंचगव्यामृतान्वितम् अभिषिंचेद्गु
रुःशिष्यंगात्रेषाव्यासमीरिता सबीजमीनयुक्तेन।
सरयाप्रतिनेनचपंचामृतैःसुसंपूर्णशांवेनकलशेन
वा अभिषेकंततःकुर्य्याद्दात्ततःकश्चितप्रिये मन

कु स्तलं विकारे देवी वक्त्रं कलसमुच्यते पंचगव्यामृतापूर्णं
व शिवं तेनाभिषिंचति अहं सिद्धाभिषेकः स्यादाचार्य्योः
६९ पिवर्णवेति त्रिकालं दंतकाष्ठचतुर्थाञ्जलिरपि प्रिये
शंखोदके कलामांसं तज्जलानं वा पृथाभवेत् समधी
दंतकाष्ठेन साधकः कुलमाञ्जलिः पुनः शंखोभिषे
केण बोधकं स्नजलेन च पूर्णाभिषेकेणाचार्य्यः पंचा
वस्थाः प्रकीर्त्तिताः कुलाचारेण निरता गुरुभक्ताः दृढ
व्रताः पूर्णाभिषेकपूताये तेषु कार्य्याः सर्वकर्म्मणि पूर्णा
भिषेकपूताये स्तावकुलनायिके पुनर्लब्धोत्तमज
न्मगुरुणा शिवरूपिणा शुद्धा पूर्णाभिषेकेण शिव
सायुज्यदायिना तेन मुक्तिं व्रजेद्देवि शांभवीवाचमब्रवी
त् पूर्णाभिषेकहीनो यः कौलिको म्रियते यदि पिशा
चत्वमवाप्नोति यावदाहूतसंप्लवम् दीक्षा च द्विविधा
प्रोक्ता बाह्याभ्यंतरभेदतः क्रियादीक्षा भवेद्बाह्या वे
धाख्याभ्यंतरी मता अतः शुद्धिर्बहिः शुद्धिर्द्विविधाप
रिकीर्त्तिता अन्तरा च क्रियाशुद्धिर्बहिः शुद्धिश्च दीक्षया
दीक्षया मोक्षदीपेन षडध्वालोऽपि विमुच्यते शरीरस्य न
संस्कारो न जातिर्न च कर्म्मणः आत्मनः कारयेद्दीक्षा
मनादिकुलकुण्डली दीक्षायाताकर्मसाम्याभिन्नाः स्युः
प्रतिपादिकाः अभिसम्भ्यानतो द्विविरशिकोत्तमशिष्ययोः

मंत्रौषधैर्यथा हन्याद्विषशक्तिं कुलेश्वरि पशुपाशं
तथा छिन्द्याद्दीक्षया मंत्रवित्क्षणात् अकस्मात्प
तितत्वे स्यात्परसंस्थानबोधनात् दीक्षैव मोक्षयेत
दूर्ध्वं दिशं यथा मनयत्नपि उपपातकलक्षाणि महापा
तककोटयः क्षणाद्दहति देवेशि दीक्षाविधिनाकृ
ता यथा चोन्मीलितात्मानो भवंति पशवः शिवाः सा
दीक्षा शुद्धिता देवि चण्डपापविशोधिका यथा दीक्षि
तमात्रेण जायते प्रसयाः प्रिये सा दीक्षा मोक्षदात्रे या
शेषाक्लजनसेविका: उपासनाशतेनापि या चिंता
नैव पश्यति तां दीक्षां मामाश्रये द्यत्नात् श्रीगुरोर्मंत्र
सिद्धये रसेन्द्रेण यथा विद्धमयः स्वर्णतां व्रजेत् दी
क्षान्वितस्तथा ह्यात्मा शिवत्वं लभते प्रिये दीक्षाग्नि द
ग्धकर्मासौ माया विच्छिन्नबन्धनः गतोऽपि शूद्रस्य शूद्र
त्वं विप्रस्यापि च विप्रता दीक्षासंस्कारसंपन्ने जाति भे
दो न विद्यते शिवलिंगे शिलाबुद्धिं कुर्वन्यत्पापम:
श्नुते देवैः श्मलोहसद्रत्नजातिलिंगप्रतिष्ठितम् यथा
व्यते तथा शूद्रा सर्ववर्णास्तु दीक्षिताः येन पूजित·
मात्रेण चान्नमभुवनांतिकम् पूजितं तेन सर्वस्यादी·
क्षितेन न संशयः दीक्षितस्य न कार्यस्यात्तपोभिर्निय
मव्रतैः न तीर्थदेवगमानेन न च शारीरयंत्रणैः अदी

कु क्षितायेकुर्वीतिजपपूजादिकाःक्रियाः नफलंतिप्रियेते
व षांशिलायामुप्तबीजवत् देविदीक्षाविहीनस्य नसिद्धि
७ नैवसद्गतिः तस्मात्सर्वप्रयत्नेनगुरुणादीक्षितोभ
70 वेत् द्विजोयोदीक्षितःपश्चात्दंतजःपूर्वदीक्षितः द्विजः
कनिष्ठःसज्येष्ठइतिशास्त्रस्यनिर्णयः गुरुशक्तिसुता
नांचयोभवेत्पूर्वदीक्षितः गुरवस्तेनतेपूज्यानावमा
न्याःकथंचन शिष्योदीक्षितमात्रश्चेद्यदिस्वर्गगतोगु
रुः एकसंतानकेनैवपूर्णसंख्यांसमाचरेत् दर्शनेषु
सर्वेषुगुरुणाज्ञानशालिना दीक्षितोयस्तुविधिना
सउक्तोनापरःप्रिये अधिवासश्चपूर्वंतुचक्रपूजापुरःस
रम् दीक्षयाशोधयेच्छिष्यमन्यथानिष्फलंभवेत् शुद्ध
शंकरजातीनामादीक्षाप्रविधीयते पादुकादिप्रदाना
द्यैःकुर्य्यात्पाशविमोचनम् एकाहेनद्विजोयोग्यःत
त्रिघावन्मरहयात् वैश्योयोग्यस्त्रिभिर्वर्षैश्चतुर्भिःशू
द्रएवच विधवायाःसुतादेशात्कन्यायाःपितुराज्ञया
नाधिकारीसुतोनार्य्योभार्य्यायाभर्तुराज्ञया स्नाहेदाध्य
यनेशूद्रोनाधिकारीयथाभवेत् तथैवादीक्षितस्यापिना
धिकारीकुलेश्वरि श्रीगुरुंगुरुपत्नींचततपुत्रंशक्ति
सैनिकान् दीक्षितान्तोषयेद्वियथाविभवविस्तरम्
इतितेकथितंकिंचित्परीक्षागुरुशिष्ययोः दीक्षाभे

दादिकंदेविकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि इतिश्रीकुलार्ण
वेमहारहस्येचतुर्दशोल्लासः १४ श्रीदेव्युवाच कुले॰
शश्रोतुमिच्छामिपुरश्चरणलक्षणम् स्नानाहारादिनि
यंवदमेपरमेश्वर श्रीईश्वरउवाच शृणुदेविप्रवक्ष्या
मियन्मांत्वंपरिपृच्छसि तस्यश्रवणमात्रेणमंत्रस्तत्प्र
काशते जपयज्ञात्परोयज्ञोनापरोऽस्तीहकश्चन तस्मा
ज्जपेनधर्मार्थकाममोक्षांश्चसाधयेत् सर्वधर्मान्परि
त्यज्यमंत्रराजंसमभ्यसेत् अप्रमादात्भवेत्सिद्धिः
प्रमादाद्दुःखंभवेत् भोगापवर्गसंकल्पैःकल्पवृक्षसम
स्तेजपः जपध्यानसमंयोगंतस्माद्देविसमाचरेत् श्रा
द्धबीजदोषाश्चनियमातिक्रमोद्भवम् ज्ञानाज्ञानकृ
तंसर्वंप्रणश्यतिजपात्प्रिये संसारदुःखभूमेश्चयदी
च्छेत्सिद्धिमात्मनः पंचांगोपासनेनैवमंत्रजापीव्रजे
त्सदावम् पूजात्रैकालिकीनित्यंजपस्तर्पणमेवच
होमोब्राह्मणभुक्तिश्चपुरश्चरणमुच्यते यद्यदंगंवि
हीयेततत्संख्याद्विगुणोजपः कुर्यात्हित्रिचतुःपंच
संख्यांनसाधकःप्रिये कुर्वीतेचांगसिद्ध्यर्थंतदशांशे
नभक्तितः नचेदंगंविहीयेतमंत्रीनष्टमवाप्नुयात् श्र
द्धेश्वरविधेयेर्देविपदार्थैःऋतुसान्वितैः सभोजितेषुवि
प्रेषुसर्वंहिसफलंभवेत् सम्यकसिद्धेकमंत्रस्यपंचा

कु गोपासनेनच सर्व्वमंत्राश्च सिध्यंति तत्प्रसादात् कुले
व श्वरि उपदेशस्य सामर्थ्यात् श्रीगुरोश्च प्रसादतः मंत्र
७८ प्रभाववशाच्चापि मंत्रसिद्धिः प्रजायते स्वमंत्राक्षरसंयु
क्तमातृकाक्षरमंबिके पूर्व्वजन्मकृताभ्यासान्मंत्रो वा
शीघ्रसिद्धिदः दीक्षापूर्व्वकुलेशानि पारंपर्यक्रमागते
माघलब्धस्य योमंत्रः सचसिद्धो न संशयः मासमात्रं जपे
न्मंत्रं भूतलिप्यात्तसंपुटम् क्रमात्क्रमात्सहस्रं तत
स्य सिद्धो भवेन्मनुः सहस्रं प्रजपेन्मंत्रं मातृकाक्षर
संपुटम् अनुलोमविलोमेन मंत्रसिद्धिः प्रजायते त्रि
षष्ट्यक्षरसंयुक्तमातृकाक्षरसंपुटम् क्रमोत्क्रमात्
शतं जप्त्वा मासात् सिद्धो भवेन्मनुः मातृकाजपमात्रे
ण मंत्राणां कोटिकोटयः जपिताः स्युर्न सन्देहो यद्य
त्संख्यं तदुद्भवम् अनेन कोटिमंत्राणि विनाकुलकरा
णिच मंत्रगुरुजपात्मासमेकं स्यात् सर्व्वसिद्धिदम् य
दृच्छया श्रुतं मंत्रं दृष्टेणापि छलेन च पत्रेस्थितं वाचा
प्याप्य तज्जपेत्स्यानर्थकृत पुस्तके लिखितान्मंत्रान्
विलोक्य प्रजपंति ये ब्रह्महत्यासमं तेषां पातकं परि
कीर्तितं पुण्यक्षेत्रे नदीतीरे गुहापर्व्वतमस्तके तीर्थप्रदेशाः
सिन्धूनां संगमः पावनं वनं उद्यानानि विविक्तानि बिल्वमू
लं तटं गिरेः देवतायतनं कूलं समुद्रस्य निजं गृहम्

साधनेषुप्रशस्तानिस्थानान्येतानिमंत्रिणाम् अथवा
निवसेत्तत्रयत्रचित्तंप्रसीदति सूर्यस्याग्नेर्गुरोरिंदोर्दी
पस्यसलिलस्यच गोरत्नकुलवृद्धाणांसन्निधौशस्य
तेजपः गृहेशतगुणंविद्याद्गोष्ठेलक्षगुणंभवेत् को
टिर्देवालयेपुण्यमनंतंशिवसन्निधौ सच्छडदृमग
व्यालशंकातंकविवर्जितः एकांतपावनेनिर्द्वाररहिते
भक्तिसंयुते स्वदेशेधार्मिकेदेशेसुभिक्षेनिरुपद्रवे
रम्येभक्तजनस्थानेनिवसेत्तापसाश्रये राजानःसचि
वाराज्ञःप्रभवाःपुरुषाजनाः वर्तंतियेनमार्गेणनिवसे
त्तत्रमंत्रवित् जीर्णदेवालयोद्यानेवृक्षरुद्ततलेषुच
नदीतडागकूपेषुभूविवरादिषुनोविशेत् दीपनार्थम
विज्ञाययोजपादिकमाचरेत् वंशाश्मधरणीदारुतृ
णवल्लवनिर्मितम् वर्जयेदासनंधीमान्दारिद्र्यव्या
धिदुःखदम् तूलकंबलवस्त्राणांसिंहव्याघ्रमृगाजि
नम् कल्पयेदासनंधीमान्सौभाग्यज्ञानवृद्धिदं पद्म
स्वस्तिकवीरादिष्वासनेषुपविश्यच जपार्चनादिकंकु
र्यादन्यथानिष्फलंभवेत् द्वादशावर्तयेदुद्याप्रणव
त्त्रिमात्रकम् मुंचेत्पिंगलयावायुमंतस्थंरेचकोभ
वेत् षोडशावर्तकंतावत्पूरयेद्वायुमारुतम् शनैकैरि
ड्यावद्वापूरकंपरिकीर्तितम् द्वादशावर्तकंतारंवायु

कु वीजेन देहशोषणमीरितम् पुनश्च पूरयेद्वायुं विरेच्या
व पूर्य्य कुंभयेत् देहदहनवीजेन देहदाहनमीरितम् पु
७२ नश्च पृथ्वीवद्वायुं विरेच्यापूर्य्य कुंभयेत् शिवकुण्डलि
नीयोगस्यन्दनामृतधारया आपादमस्तकं देवि प्लाव
येत् प्लावनं भवेत् जपो ध्यानं विना गर्भः सगर्भस्तद्वि
पर्य्ययः अगर्भगर्भसंयुक्तः प्राणायामः शताधिकः
तपांसि तीर्थयात्रा यमस्थदानव्रतादयः प्राणायामस्य
तस्यैते कलां नार्हन्ति षोडशीम् मानसं वाचिकं पापं
कायिकं वापि यत्कृतं तत्सर्व्वं निर्द्दहेत्क्षिप्रं प्राणा-
यामत्रयेणैव दह्यन्ते ध्मायमानानां धातूनां च यथा मलं
तथेन्द्रियाणां दह्यन्ते दोषाः प्राणस्य संयमः प्राणायामे-
ष्वशुद्धात्मा यद्यत्कर्म्म करोति हि न तत्फलमम
न्देहस्य प्रयत्नेन वाहृतम् आगमोक्तेन मार्गेण सासं-
निसं करोति यः देवताभावमाप्नोति मंत्रसिद्धिः प्रजायते
योऽसौ मम कवचच्छन्दो मंत्रं जपति च प्रिये विज्ञाद्दृष्टोप
लायंते स्मिंदेहे दृष्ट्वा यथा गजाः अकृत्वा मासजालं यो मू
ढत्वात् प्रजपेन्मनुम् वाध्यते सर्व्वविघ्नैश्च सिंहैर्मृगप-
शुर्यथा अक्षमालाद्विधा प्रोक्ता कल्पिता कल्पितेति च
कल्पितामालाभिःस्फुमामातृकास्यादकल्पिता आदि
दांतान्तरांतत्वादक्षमालेति कीर्त्तिता अनुलोमविलो

सांख्यांगणयेन्मंत्रवित्तमः एकैकमंगुलीभिः स्यादंगुला
भिर्दशधाफलम् मालाभिः शतसाहस्रं मालिम्यानंतं
मुच्यते त्रिंशद्भिः स्याद्धनपुष्टिः सप्तविंशतिभिर्भवेत् पं
चविंशतिर्मोक्षं पंचदशाभिचारके पंचाशद्भिः कले
शानि सर्वसिद्धिरितीरिता अंगुष्ठेन च मोक्षं स्यात्तर्जनी
शत्रुनाशिनी मध्यमाय नदा विद्यात् शांतिकर्म्मणि अ
नामिका कनिष्ठा स्तंभनाकर्षणे चांगुलीषु प्रकीर्त्तिता
एतावद्वजपिष्यामि यादो संकल्प्यं मंत्रवित् स्थिरास
नो जपित्वा वै देव्यै सोदकमर्पयेत् उच्चैर्जपोऽधमः प्रो
क्त उपांशुर्मध्यमः स्मृतः उत्तमो मानसो देवि त्रिविधः
कथितो जपः अतिह्रस्वो व्याधिहेतुरतिदीर्घं तपःक्षयः
अक्षराक्षरसंयुक्तं जपेन्मौक्तिकपंक्तिवत् मनसा यः
स्मरेत्स्तोत्रं वचसा वा मनुं जपेत् उभयं निष्फलं देवि
भिन्नभाण्डोदकं यथा जातसूतकमादौ स्यादंते मृत
सूतकम् सूतकद्वयसंयुक्तो यो मंत्रः स न सिध्यति अ
न्तस्त्विहितं कृत्वा मंत्रमावर्त्तयेत्सदा सूतकद्वयसं
युक्तो यो मंत्रः स हि सिध्यति मंत्रार्थं मंत्रचैतन्यं योनिमु
द्रां न वेत्ति यः शतकोटिजपेनापि तस्य सिद्धिर्न जायते गु
रवीर्य्याश्रये मंत्रा नदास्यंति फलं प्रिये मंत्राश्चैतन्यस
हिताः सर्वसिद्धिकराः स्मृताः चैतन्यरहिता मंत्राः प्रोक्ताव

कु णास्तु केवलम् फलं नैव प्रयच्छंति लक्षकोटिजपादपि
व मंत्रोच्चारे कृते यादृक् स्वरूपं प्रथमं भवेत् शते सहस्रे ल
७३ क्षे वा कोटिजापेन तत्फलम् हृद्ग्रंथिभेदश्च सर्वा
वयववर्द्धनम् आनन्दाश्रुश्च पुलको देहावेशः कुलेश्व
रि गद्गदोक्तिश्च सहसा जायते नात्र संशयः सकृदुच्च
रितेऽप्येवं मंत्रे चैतन्यसंयुते दृश्यंते प्रत्यया यत्र पारंप
र्यं तदुच्यते वरुकूटाक्षरो भग्नो बद्धः कृत्स्नभेदितः
बालकुमारो युवको वृद्धः प्रौढस्त्वगर्वितः स्तंभितो मू
र्छितः कष्टः सेवितः खंडितः प्रिये मंत्रः पराङ्मुखश्छि
न्नो बधिरोऽन्धश्चाचेतनः केकरः शोषितः कूमः स्थानदु
ष्टश्च पीडितः निःस्नेहो विकलः स्तब्धो निर्जीवः खंडि
तारिको ह्रस्वमत्तिरस्कृतो लीढो मलिनश्च दुरासदः
निःसत्वो निर्दयो दग्धश्च पलश्च भयंकरः निस्त्रिंशो वि
कृता वामः फलहीनो निकृंतनः निर्वीजो भ्रमितः शामो
रुत्तः कृष्णो ह्रः हीनतः जडोऽरिप्रुरुदासीनो लज्जितो माहि
तः प्रिये संमेतान् मंत्रदोषांश्च ज्ञात्वा पश्चाज्जपेन्मंत्रं
सिद्धिर्न जायते तस्य लक्षकोटिजपादपि कथ्यंते दश
संस्कारा मंत्रदोषहरा प्रिये जननं जीवनं पश्चात्ताडनं
बोधनं ततः अभिषेकोऽथ विमलीकरणाप्यायने त
था तर्पणं दीपनं गुप्तिः संस्काराः कुलनायिके ॐ

शाणोल्लीढानि शस्त्राणि यथास्युर्निशितानि वै मंत्राश्च
स्तु तीक्ष्णतां यांति संस्कारैर्दशभिस्तथा भक्त्येह विष्णुशाका
दि विहितानि फलान्यपि मूलशाकं यथा वानाचशस्तान्येता
नि मंत्रिणाम् यस्यान्नपानमश्नाति कुरुते धर्मसंचयं
अन्नदातुः फलं चार्द्धं कर्तुश्चार्द्धं न संशयः तस्मात्सर्व
प्रयत्नेन परान्नं वर्जयेत्सुधीः पुरश्चरणकाले च काम्य
कर्मस्वपीश्वरि जिह्वा दग्धा परान्नेन करौ दग्धौ प्रति
ग्रहात् मनो दग्धं परस्त्रीभिः कार्यसिद्धिः कथं भवेत् रु
न्द्वग्निरुद्रग्रहद्युक्वेदार्कदिक्षट्छस्त षोडशमनुवा
णाब्धितिथित्रयोदशस्वपि लिखेत्षोडशकोष्टेषु मा
तृकार्णान् विचक्षणः स्वनामाद्यक्षराद्यावन्मंत्राद्या
क्षरदर्शनम् सिद्धादीन्कल्पयेन्मंत्री कुर्यात्सिद्धादि
भिः पुनः सिद्धसिद्धो जपात्सिद्धो द्विगुणात्सिद्धसाध्य
कः सिद्धसुसिद्धोऽर्द्धजपात्सिद्धारिर्हंति बान्धवान्
साध्यसिद्धोऽतिसंक्लेशात्साध्यसाध्यो निरर्थकः सा
ध्यसुसिद्धो भजनात्साध्यारिर्हंति गोत्रजान् सुसिद्धसि
द्धोऽर्द्धजपात्तत्साध्यस्तु यथाकृतः ततसुसिद्धो ग्रहादे
व सुसिद्धारिः स्वगोत्रहा अरिसिद्धः सुतं हन्यादरिसाध्यस्तु
योषिताम् ततसुसिद्धः कुलं हंति स्वात्मानं हंति तद्विपुः
सिद्धार्णबान्धवाः प्रोक्ताः साध्यास्ते सेवकाः स्मृताः सुसि

कु द्धाःपोषकाज्ञेयाःशत्रवोघातकाःस्मृताः वान्धवानव
व वर्णैकस्मिन्द्विषड्दशसेवकाः प्रापलेपपट्प्रापरुद्रस्थाः
१४ निवर्कनरः लोकलोकपट्प्रापघनघातेषु भेदिताः वर्ण
क्रमात्पूर्वोसेतरेवंसंप्रगतेतयोः जन्मसंपद्विपत्क्षे
मप्रत्यरिःसाधकोवधः मित्रंपरममित्रंचजन्मादीनि
पुनःपुनः वर्णंगौरत्वंशोणंसमीनोभेत्तिराशिषु क्र
मेणभेदितावर्णाःकन्यायांशादयःस्मृताः लग्नंधनं
भ्रातृबन्धुपुत्रशत्रुकलत्रकाः मरणंधर्मकर्माय
व्यया द्वादशराशयः नामाद्यक्षरमारभ्ययावन्मंत्रादि
माक्षरम् त्रिधाकृत्वास्वैर्भिन्द्यात्तदन्यद्विपरीतकम्
कृत्वाधिकमृणंज्ञेयमृणीचेन्मंत्रवित्तमः स्वयमृणीचे
न्मंत्रंजपेत्पूर्वमृणीयतः वाय्वग्निभूजलाकाशाः
पंचाशल्लिपयःस्थिताः महीसलिलयोर्मित्रमनिला
नलयोरपि शात्रवंवैपरीत्येनमंत्रस्तद्वैरंचापरम् प
रस्परविरुद्धानांवर्णानांयत्रसंगतिः वर्जयेत्तादृशंमंत्रंता
नुक्तंतत्कुलेश्वरि एकाक्षरेतथाकूटेत्रैपुरेमंत्रनायके
श्रीदत्तेसमलब्धेचसिद्धादीन्नैवशोधयेत् मंत्रसिद्धोप
दिष्टेषुचतुराम्नायजेषुच मालामंत्रेषुदेवेशिसिद्धादी
न्नैवशोधयेत् नृसिंहार्कवराहाणांप्रासादप्रणवस्य
च सपिण्डाक्षरमंत्राणांसिद्धादीन्नैवशोधयेत् ॐ ग

मनोऽन्यत्र शिवोऽन्यत्र शक्तिरन्यत्र मारुतः न सिध्यति
वरारोहे कल्पकोटिजपादपि वादार्थं पठ्यते विद्यापरा
र्थं क्रियते जपः ख्यात्यर्थं दीयते दानं कथं सिद्धिर्वरान
ने धनार्थं गम्यते तीर्थं दंभार्थं क्रियते तपः अमेध्येन तु
देहेन न्यासं देवार्च्चनं जपः होमं कुर्वंति ये मूढास्तत्स
र्वं निष्फलं भवेत् विण्मूत्रमागशोषादिशुक्रः कर्म्म क
रोति यः जपार्चनादिकं सर्वं अपवित्रं भवेत्प्रिये मलि
नांबरकेशादिमुखदौर्गन्ध्यसंयुतः यो जपेत्तं दहत्याशु
देवता स्वयमर्पितम् आलस्यं जृंभणं निद्रां क्षुतं निष्ठी
वनं भयम् नीचांगस्पर्शनं कोपं जपकाले विवर्जयेत्
अत्याहारः प्रलापश्च प्रजल्पो नियमाग्रहः अत्यासंगश्च
लौल्यं च षड्भिर्मंत्रो न सिध्यति उष्णीषी कंचुकी नग्नो
मुक्तकेशो गणावृतः अपवित्रो नरो यस्तु निगच्छन्
जपेत्प्रिये नाऽसुः खिन्नच्छेदं विवादं वा मनोरथम्
वहिः स्वदेहवासं च जपकाले विवर्जयेत् शांतः शुचि
र्मिताहारो भूपाद्यो भक्तिमान् वशी निर्द्वंद्वः स्थिर
धीर्मौनी संयतात्मा जपेत्प्रिये विश्वासास्तिक्यकरु
णाश्रद्धानिष्ठमनिश्चयैः संतोषात्स्वकायक्लेशादिगु
णोधिको जपेन्नरः स्रगन्धिपुष्पाभरणवस्त्रादिभिरलं
कृतः तस्य हस्तगता सिद्धिर्नामस्मजपकोटितः तन्ति

कु सुखासनगतप्राणांस्तत्त्वविन्नलत्त्वपरायणः तत्पदार्थानुस
व न्धानेकुर्वन्मंत्रं जपेत्प्रिये जपात्श्रान्तः पुनर्ध्यायेत्
७५ ध्यानात्श्रान्तः पुनर्जपेत् इति ते कथितं किंचित्पुरश्च
रणलक्षणम् समासेन कुलेशानि किंभूयः श्रोतुमि
च्छसि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये सपादलक्षग्रन्थे पु
रश्चरणकथनं नाम पंचदशोल्लासः १५ श्रीदेव्युवाच
कुलेश श्रोतुमिच्छामि करुणामृतवारिधे काम्यक
र्मविधानं च वद मे परमेश्वर श्रीईश्वर उवाच शृणु
देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमा
त्रेण प्रयोगनिपुणो भवेत् मंत्री विशुद्धहृदयः पूर्वोक्त
विधयान्वितः श्रीप्रासादपरामंत्रं तत्त्वलक्षं जपेत्प्रिये
दशांशं जुहुयाद्देवि संस्कृते हव्यवाहने दशांशं तर्पये
दुग्धैः सलिलैः शालितण्डुलैः गन्धपुष्पाक्षताकल्पध
नवस्त्रादिभिः प्रिये भक्ष्यभोज्यान्नपानाद्यैर्हव्यद्रव्यैर्मनो
हरैः तोषयेद्योगिनीचक्रं यथाविभवविस्तरैः एवं
मासं जपध्यानसहोमार्चनतर्पणैः मंत्रसिद्धमवाप्नो दे
वि साक्षात्परशिवो भवेत् ततः समनसोऽभीष्टान्प्र
योगान्कुलनायके मंत्रेणानेन मतिमान्साधयेद्व
क्रियुक्तये सिद्धमंत्रस्य सिध्यंति षट्कर्माणि न संशयः
नैव सिध्यंत्यसिद्धस्य देवताशापमाप्नुयात् काम्यप्रयो
गकर्तॄणां परलोको न विद्यते

प्रयोगसिद्धिरेवैषां फलमसन्नकारयेत् एकस्यापिवि
धानस्य न कृत्वापि फलंलभ्यम् देवेशिदृश्यते तस्मान्नि
ष्कामोदेवतांयजेत् होमतर्पणमंत्राद्यैर्नानाध्यानवि
शेषकैः आत्मनश्चपरस्यापिषट्कर्माणिसमाचरेत
प्रयोगांतेचकृपूजांप्रयोगांतेसमाचरेत लक्षमेकंज
पेन्मंत्रंमासध्यानसमन्वितः प्रयोगदोषशांत्यर्थंआ
त्मरक्षार्थमेवच नचेत्फलमवाप्नोतिदेवताशाप
माप्नुयात् दिनमावर्तिकरणयोगम् हेतुपंचमम् दी
पेशाकुलचक्राणिज्ञात्वाकर्माणिसाधयेत् ऋषिछ
न्दोदेवतांगमासध्यानार्चनादिकम् वीजंशक्तिंकील
कंचज्ञात्वामंत्राणिसाधयेत् मंत्रविद्याभेदनिर्णयो
स्त्रियोमादिपंचकम् ह्रींपुंनपुंसकादींश्चज्ञात्वाक
र्माणिसाधयेत् पंचशुद्ध्यासनप्राणायामाद्यासादि
मालिका दोषसंस्कारशुद्ध्यादिज्ञात्वाकर्माणिसाधयेत
तथैवासनदिग्वस्त्रनाडीवस्त्रादिसंगतिम् देवताका
लमुद्रादिज्ञात्वास्वगणवरानने साध्यसाधककर्मा
णिलेखनीद्रव्यपंचकम् स्थानंतत्त्वप्रमाणंचज्ञात्वा
कर्माणिसाधयेत् उत्पत्तिवसनावर्णमूर्तिसंस्कार
संस्थितम् कुंडंतद्द्रव्यसंख्यादीन्ज्ञात्वाहोमंसमाच
रेत् अग्निप्रभायूमवर्णान्व्यनिगन्धशिखाकृतिः ज्ञात्वा

कु चेष्टादिकं ज्ञात्वा कल्पयेत्तच्छुभाशुभम् मन्त्रतत्त्वानुस
व न्धानदेहावेशादिलक्षणम् मन्त्रोच्चारणभेदं च ज्ञात्वा क
७८ र्म्माणि साधयेत् मण्डलं सकलं द्रव्यशुद्धिगन्धाष्टका
दिकम् दीक्षाकामप्रदानादि ज्ञात्वा दीक्षां समाचरेत्
नित्यं नैमित्तिकं काम्यं नियमं नामवासनाम् पूजाधार
णंघत्रादिज्ञात्वा कर्म्माणि साधयेत् पूजागृहप्रवेशादि
कुलपूजादिलक्षणम् कुलद्रव्यादिसिद्धिं च ज्ञात्वा पू
जां समाचरेत् अन्तर्यागं बहिर्यागं मण्डलादिस्थापनादिक
म् पञ्चपुष्पाञ्जलिं देवि ज्ञात्वा कर्म्माणि साधयेत् प
रायणादिकशान्तं द्रव्यकामकलात्मकम् बटुकादिब
लिं देवि ज्ञात्वा कर्म्माणि साधयेत् कुलाकुलाख्यणाम
नं शक्तिभेदं च लक्षणम् शुभलक्षणसंयुक्तस्त्रीसंस
काराह्वानादिकम् देवि सम्भोगकालं च ज्ञात्वा शक्तिं प
रिग्रहेत् पानभेदफलोल्लासप्रमाणस्थितिलक्षणम् त
त्त्वत्रयस्वीकारं ज्ञात्वा कुलमृतं पिबेत् चक्रप्रवेशं
प्रणतिं स्थितिं निर्गमनं प्रिये योगिनीयोगचेष्टादि
ज्ञात्वा भवति कौलिकः रसोल्लासनकालं च कुलदीप
निवेदनम् शान्तिस्तवादिपठनं ज्ञात्वा स्यात् कुलदेशि
कः मिथुनानुग्रहार्घाष्टपुष्पिणीकन्यकार्चनाम् वि
शेषतिथिपूजां च ज्ञात्वा कर्म्माणि साधयेत् आम्नाय

भेदं संकोचं प्रसमंकोचमेव च गुरुत्रयं संप्रदायं ज्ञात्वा
कर्म्माणि साधयेत् श्रोतविद्याकुलाचारमन्त्रभेदं च पा
दुकाम् चरणचितयं देविज्ञात्वाकर्म्माणि साधयेत् सा
धिकस्य समयस्य नकौलिकाराधनक्रमम् सिद्धिमुद्राध
र्णाद्यादि ज्ञात्वा कर्म्माणि साधयेत् गुर्व्वग्निप्रेतसंस्कारं
श्रेसेष्टिं दिग्बलिक्रमम् मोक्षदीपविधानादि ज्ञात्वा
कर्म्माणि साधयेत् इत्याद्याः कथिताः किंचिद्विशेषाः
कुलनायिके सर्व्वेषामपि मंत्राणां विधिः सावरणक्र
मः मंत्राः पुरुषदेवाः स्युर्व्विद्या ह्यो देवता प्रिये मंत्राः पु
सोह्रुफडंताः प्राणे चरति दक्षिणे प्रवृत्ते ऽग्निजाया
न्तो विद्याः स्त्रीदेवता प्रिये वामे प्राणप्रवृत्ते नमोऽन्ताः
स्युर्नपुंसकाः नाडीद्वयगते सर्व्वे मंत्रा बोधप्रयांति च
शांतिके मनवः सौम्या भूयिष्ठं न्नुमतास्तराः स्वाहांताः
स्युर्व्विद्वेषणाद्याः क्रूरकर्म्माणि साधयेत् सिद्धिपुष्टौ वषौ
हुः विंफट्वैववत्रमारणे स्तंभने च नमः प्रोक्तः स्वाहा
शांतिकपौष्टिके होमतर्पणयोः स्वाहा सा सम्पूजनयो
र्नमः मंत्रांते योजयेन्मंत्री जपकाले यथास्थितिः शांति
के राजतं ताम्रं भूर्जपत्रं तु वश्यके सर्व्वकार्य्येषु सौवर्णं
क्रूरे स्यात् प्रेतकर्प्परम् त्रिगन्धं शांतिके प्रोक्तं पञ्चगन्धं
वश्यके सर्व्वकार्य्येष्वष्टगन्धं क्रूरे वा ष्टविषाणि च शां

कु निकेलेखनीहर्म्मुविषपादोपिविप्रच्छिका स्वहृदेशं॥
व तिकर्म्मस्याहृशणांचचण्डिकालये सर्व्वकार्य्यदेवरहेश
७७ मशानेक्रूरकर्म्मच लक्षणमेवमादीनिसात्वागुरुमुखा
त्प्रिये सर्व्वकर्म्माणिकुर्व्वीतमंत्रीतत्तत्फलाप्तये मूले
प्रासादबीजंचतरुणादित्यसन्निभम् उत्तमांगेपराबी
जंचन्द्रायुतसमप्रभम् परस्परजनस्पर्शजनितानन्द
निर्भरः मूलादिब्रह्मरन्ध्रान्तंभ्रनवच्छिन्नवृष्टिभिः प
रमामृतस्यसिक्तैः सिक्तमापादमस्तकम् आत्मानंभा
वयेन्नित्यंसभवेदजरामरः एवंध्यात्वाकुलेशानिस
र्व्वकर्म्माणिसाधयेत् सिध्यंतितस्माद्देविनात्रकार्य्या
विचारणा मासभेदःप्रवक्ष्यामिसर्व्वसिद्धिकरंप्रिये ई
प्सितंलभतेयेनपूजाहोमादिकंविना स्थानेमनोहरे
देविसाधकःस्थिरमानसः स्थितोमृद्वासनेध्यायेद्
गुरुवन्दनपूर्व्वकम् मस्तकस्थितंसपूर्णचन्द्रमण्ड
लमण्डलम् श्रीप्रासादपराबीजंद्योतयन्सारसंयुतम्
शुद्धस्फटिककर्पूरकुन्देन्दुधवलंप्रिये सचन्द्रबिंब
संजातसुधाप्लावितविग्रहम् आत्मानंभावयेन्नित्यंस
निर्म्मलेनांतरात्मना सर्व्वाभीष्टंविलीयेतश्रीमत्प्रा
सिकारणाम् श्रीप्रासादपरामंत्रमष्टोत्तरसहस्रकम्
तरुणोल्लाससहितोमण्डलंपूजयेत्प्रिये ॥

अपमृत्युमहारोगज्वरामारणंजंभयम् ग्रहापस्मारवे
तालभूतोन्मादादिजंभयम् जित्वाधिव्याधिरहितः पु
त्रपौत्रसमन्वितः जीवेद्वर्षशतं साग्रं पूजितः सर्वमा
नवैः अक्रांतमृत्युतेशाण्डिक वितानिर्मलाभवेत्
चिन्मयेरोचतेसाहात्म्यात्कार्य्यविचारणा ज्वरोन्
मादादिरोगेषुजपेच्छिरसिचिंतयन् शूलवातव्रण
ग्रंथिमूत्रकृच्छ्रादिसंभवे तत्तत्स्थानेषुसंस्पृष्ट्वा पू
र्ववच्चिंतयन्जपेत् महारोगेषुजातेषुसर्वांगेषुवि
चिंतयेत् तत्क्षणाच्छांतिमायांतिरोगाःसर्वेनसंश
यः देहेन्द्रियेषुयोध्यायेल्लभेदिन्द्रियसौष्ठवम् यत्रवी
जंस्मरेत्तत्रतत्फलंलभतेध्रुवम् सदायश्चिन्तयेन्
मूर्ध्निसभवेदजरामरः सर्वरोगप्रहरणंविद्यारोग्य
प्रदंप्रिये अस्मात्परतरंकालेनास्तिसत्यंनसंशयः
सात्विकध्यानजन्देविफलमेतदुदीरितम् शांतिक
र्माणिसर्वाणिविधिनानेनकारयेत् विधिनानेन
देविप्रिसौभाग्यमतुलंलभेवेत् द्वादशाधारपद्मेषुद्वाद
शस्वरसंयुतम् वीजंसंचिंतयेद्यस्तुसभवेदजराम
रः षडाधारेषुवादीर्घषट्कंवीजंविचिंतयेत् षडाधा
रस्थदेवीभिःसमेतकुलनायिके रक्तपद्मकर्णिकाम
ध्येसूर्य्यमण्डलसंस्थितम् परांप्रासादवीजंतत्तरुणा

कु रुणसन्निभम् नवार्कबन्धूकसंकाशंपद्मरागप्रभोज्ज्वा
व लम् पंचविंशतिभिःस्पर्शास्तैर्द्वार्वावृतमम्बिके तत्
७८ प्रभापटलच्छायाभ्यक्तीकृतजगत्त्रयम् आत्मानंच
78 स्मरेद्देविनिश्चलेनांतरात्मना परप्रसादाद्वीजेन्द्रा
रुणोल्लाससंयुतः अष्टोत्तरसहस्रंतुमण्डलंप्रजपेत्
सुधीः देवदानवगन्धर्वसिद्धकिन्नरगुह्यकान् विद्या
धरान्मुनीन्यक्षान्नागानप्सरसःस्त्रियः सिंहव्या
घ्रोरगेन्द्रादीन्पशून्पक्षिमृगानपि वशान्करोतिस
देहः किंपुनर्मानवादयः महदैश्वर्यमाप्नोतिस्वर्ग
भोगादिकंप्रिये यस्यमूर्ध्निस्मरन्जप्यानसवशेजा
यतेध्रुवम् राजसध्यानजंदेविफलमेतदुदीरितम्
यस्यकर्माणिसर्वाणिविधिनानेनकारयेत् सर्वैव
श्यकरंदेविसर्वैश्वर्यफलप्रदम् अस्मात्परतरंध्या
नंनास्तिसत्यंनसंशयः लिखेत्त्रिकोणंषट्कोणमष्ट
रंचमहीपुरम् मूलमंत्रंलिखेन्मध्येसाध्यनामसम
न्वितम् षट्कोणेषुषडंगानिविलिखेत्परमेश्वरि
केशरेषुस्वरानष्टौवर्गान्पत्रेषुपार्वति भूपुरस्यचतुः
कोणेविलिखेन्मूलमंविके पंचवर्णरजोभिश्चशुभ
दृष्टमनोहरम् एवंयंत्रंसमालिख्यविधिवन्मन्त्रवित्त
मम् एकद्वित्रिषट्संख्यःकलशान्स्थापयेत्प्रिये

मथ्यादिवत्तरं शांतं द्वात्रिंशान्कलशान्प्रिये अथवा
ष्टादशेशानि सप्तवा दशवा प्रिये चतुरो वाप्यथैकं
वाकुर्य्यात्साधकसत्तमः अस्थिरक्तशिरांतत्वग्
मं`` रुधिरंजलम् चर्म्मवस्त्रासनंकूर्म्मनारिकेल
फलंशिरः मन्त्रपानसमायुक्तां यजेत्कलशदेवतां
माविद्धीनापंचाशानि मातरोभैरवान्विताः विदितायु
रुविघ्नेनतुगात्रेत्रपतीन्प्रिये कलशेषुसमभ्यर्च्य
विधिवन्मन्त्रसत्तमम् अभिषिंचेत्प्रियंशिष्यंसर्व
पापप्रणाशनम् आयुःश्रीकांतिसौभाग्यविद्यारो
ग्यधनंभवेत् राजाभिषिक्तोलभतेचतुःसागरगाम
हीम् अकिंचनोऽभिषिक्तश्चमहदैश्वर्यमाप्नुयात्
बहुनात्रकिमुक्तेन त्रिषुलोकेषुमंत्रिणाम् अनेना
मंत्रराजेननासाध्यंविद्यतेक्वचित् कुलाम्नायेकनि
ष्ठातःपराप्रासादमन्त्रवित् कुलार्णवार्थतत्त्वज्ञोजी
वन्मुक्तःकुलेश्वरि स्वतीर्थनामतीर्थंवाजलमध्ये
पिवावसन् पराप्रासादमंत्रज्ञोमुक्तपवनसंश्रयः
दिक्पीठक्षेत्रमुद्रादिहृत्तवलीमठादिकाः एविभै
रवदेव्यश्चकुलाम्नायस्यपावेति निष्कारस्करोन्मत्त
कंटकीविप्रदाणिभिः अस्थिकंटकहृतायेसदान
शुभकारणं वट्टकैःकुसुमवर्णैश्चसमित्पत्रफलानिवैः

कु शूद्रधूम्रचितांगारत्रिकटुम्लविनांजनैः उन्मत्तरससं
व सिक्तैः पिष्टुसम्यकप्रसेवितैः साध्यपाद ... जोभिश्च
७९ चिताभस्मसमन्वितैः साध्यप्रतिकृतिं कुर्य्यादेकनक्ष
त्रेष्टत्तजाम सम्यकप्रतिष्ठितप्राणान् कुण्डस्योपरि
चिन्तयेत् त्वेनेनतत्प्रतिमां मंत्री कुण्डस्याधो यथावि
धि मलीमसेन मनसा चाग्रदृष्टिरमर्षणः चितानले
रिपुतरुसमकाष्ठसमेधिते त्तदुत्थैर्जुहुयाद्देवि विधि
वन्मंत्रवित्तमः कुर्य्याद्धि शोषमुच्चाटेमारणादिनसं
शयः शांतिके सात्विकं देवि प्रोक्तवर्णं विचिंतयेत् यो
मध्या कुरुते मोहात्स भवेद्देवतापशुः तस्माद्देवि महा
घोरां मासषट्कावधिं सुधीः कृत्वाकर्म्माणि कुर्वीत
नान्यथा वीरवन्दिते मूलाधारसरोजान्तेवह्निमध्य
गंत प्रिये परप्रासादबीजेन तत्कलांताग्निसमप्रभम्
प्रतिलोमस्थं सबीनदशभिर्व्यापकादैः स्वयंकाला
नलसमः सर्व्वभूतभयंकरः दक्षिणाशामुखो भूत्वा
स्थिरदृष्टिमलीमसः यौवनोल्लाससहितः पराप्रा
सादसन्त्रकम् मंत्रमण्डलके जप्याद्दशोत्तरसहस्र
कम् अनिष्टकारिणः सन्वा विधनाशयकारिणः दु
ष्टान्क्लेशकरान् क्रूरान्स्वपर्य्याविघ्नकारिणः भूतोग्रग्र
वेतालान्पिशाचान्मदराक्षसान् इमाद्रिडष्टजन्तूंश्च सदा
क्लेशकरानपरान्

तदृष्टिमध्यपतितान्निर्दिश्यांश्च विचिन्तयेत् क्षणेन
नाशमायान्ति शलभा इव पावके यस्य मूर्द्धिन स्मरेद्दी
क्षं स्मरस्तमधिगच्छति ध्यानेनानेन देवेशि कोला
दीनपि नाशयेत् इति ते कथितं किंचित् काम्यक
र्मावधिप्रिये समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमि
च्छसि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये काम्यकर्मवि
धानं नाम षोडशोल्लासः १६ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रो
तुमिच्छामि गुरुनामादिवासनाम् तत्वं कुलपदा
र्थानां वद मे परमेश्वर श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्र
वक्ष्यामि तन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण कु
लज्ञानं प्रवर्त्तते गुशब्दस्त्वन्धकारः स्याद्रुशब्दस्त
न्निरोधकः अन्धकारनिरोधत्वाद्गुरुरित्यभिधी
यते गुह्यागमात्मतत्वात्यन्तज्ञानोपायनादपि रुद्रा
दिदेवतारूपाद्गुरुरित्यभिधीयते स्वयमेवाचरेच्छि
ष्यानाचारे स्थापयत्यपि आचिनोति हि शास्त्रार्थाना
चार्यस्तेन कथ्यते आचारवशमापन्नमस्थापयया
ति यः स्वयम् यमादियोगसिद्धत्वादाचार्य इति कथ्य
ते आत्मभावप्रसादात्तु रागद्वेषादिवर्ज्जितात् ध्यानै
कनिष्ठचित्तत्वादाराध्य इति कथ्यते देवतारूपया
रित्वाच्छिष्यानुग्रहकारणात् करुणामूर्त्तित्वाद्देशि

कु
व
८
80

कथितःप्रिये स्वान्तशांतत्वसमुन्मीलत्परतत्त्वार्थचिन्तना
त् मिथ्याज्ञानविहीनत्वात्स्वामीतिकथितःप्रिये मनो
दोषादिहरत्वाद्धितत्वादादिवर्जितात् श्रादिप्राणोत्ससहः
शात्स्वपत्वाच्चमहेश्वरि श्रीमोत्तज्ञानदातृत्वादात्म
ब्रह्मनिरोधनात् स्थगिताज्ञानचितत्वात्श्रीनाथः।
कथितःप्रिये देशकालविरोधेनवर्त्तमानात्कुलाग
मे वशीकृतजगज्जीवादेवश्चाभिधीयते भवपाशप्र
शमनात्टस्कारेनेन्दुशेवरात् रक्षणात्कमनीय
त्वात्भट्टारकइतीरितः प्रत्यागमवेदान्तरहस्यात्म
निषेवणात् भक्तिमुक्तिप्रदानाच्च प्रभुरित्यभिधीयते
योनिमुद्रानुसन्धानात्प्रस्फुरन्मंत्रभैरवात् गीर्वाणग
णपूजनाद्योगीतिकथितःप्रिये संगडःखपरित्यागी
यत्रकुत्राश्रमाश्रयात् मिथ्यात्मानुसन्धानात्संयमी
मभिधीयते नत्वरूपस्यमननात्परिवादादिवर्जित्वात्
स्वीकमात्शुभकार्य्याणांतपस्वीत्यभिधीयते श्रुतरत्वा
हरेणनाहुतसंस्कारवन्धनात् तत्वयस्यात्मवोधत्वादव
धूतोःभिधीयते वीतरागमदक्लेशकोपमात्सर्यमोह
नः रजस्तमोविहीनत्वाद्धीरइत्यभिधीयते कुलंगोत्रंसमा
ख्यातंतत्वशक्तिशिवोद्भवं येनमोत्तइतिज्ञानंकौलिकः
सोःभिधीयते अकुलंशिवतामुक्तंकुलंशक्तिःप्रकीर्त्तितं

कुलाकुलानुसन्धानान्निपुणाः कौलिकाः प्रिये सार
संग्रहणाच्चैव धर्म्मकर्म्मप्रवर्त्तनात् करणग्रामनिय
मात्साधकः सोऽभिधीयते भजनात्पद्मयामस्याम
नोवाक्कायकर्म्मभिः तरत्सविलङ्गोगणितस्माद्भ
क्तइतीरितः शरीरमर्थंप्राणांश्चसद्गुरुभ्योनिवेदयः
गुरुभ्यः शिक्षतेयोगंशिष्यइत्यभिधीयते योनिमुद्रा
नुसन्धानात्गिरिजापादसेवनात् विलीनोपाधिवि
भवाद्योगिनीत्यभिधीयते शतकोटिमहादिव्ययो।
गिनीप्रतिकारणात् तीव्रस्फूर्त्तिप्रदानाच्चशक्तिरित्य
भिधीयते स्तोकस्तोकेन मनसः परमप्रीतिकारणात्
स्तोत्रसंतारणाद्देवि स्तोत्रमित्यभिधीयते यावदिन्द्रि
यसंतापमनसासैनियम्यच स्वांतेनाभीष्टदेवस्यचि
तनंध्यानमुच्यते चरितार्थविकाराच्चरक्षणादपिपा
र्वति नरनारीस्वरूपाच्चचरणंकथितंप्रिये विदिता।
खिलशास्त्रार्थसर्वधर्म्मनिरूपणात् दर्शनानां प्रमा
णत्वाद्धेदइत्यभिधीयते पुण्यापुण्यादिकथनाद्द्रा
सादिनिवारणात् नवतत्वादिकथनात्पुराणमितिक
थ्यते शासनादनिशंदेवि वर्णाश्रमनिवासिनाम्
तारणात्सर्व्वपापेभ्यः शास्त्रमित्यभिधीयते स्मरणा
द्धेनिमित्तानां धर्म्माधर्म्मनिरूपणात् तिमिरात्पाट

कु नादेविमूर्त्तिरित्यभिधीयते पापक्षपणादिकथनात्ति
व मिरांजनंभंजनात्‌ हरणात्सर्वदुःखानां कृपानिधिरि
८१ तिस्मृतः आचारकथनाद्दिव्यगतिप्राप्तिविधानतः म
हात्मतत्त्वकथनादागमःकथितःप्रिये शाकिनीगण
ध्वंसनात्तरणाद्भववारिधेः परादिशक्तिसान्निध्याच्छा
क्तइत्यभिधीयते कौमारादिनिरोधत्वान्नयजन्मादिभा
जनात्‌ अशेषकुलसंबन्धात्कौलइत्यभिधीयते पाश
च्छेदकरादेविरंजनात्परतेजसः पतिभिस्त्रिसमान
त्वात्पारंपर्यमितीरितम्‌ संसारसारभूतत्वात्प्रका
शानन्ददानतः यशःसौभाग्यकरणात्सम्प्रदायइती
रितः आदित्वात्सर्वमार्गाणांमनोल्लासप्रवर्त्तनात्‌
यज्ञादिधर्महेतुत्वादाम्नायइतिकीर्त्तितः संसृतानेक
मोहध्वंसतंत्रादिदेवनात्‌ आनरोग्यनवह्नित्वात्स्तो
त्रइत्यभिधीयते आम्नायतत्त्वरूपज्ञात्वात्तत्त्वात्मनिरू
पणात्‌ रागद्वेषादिशमनादाचार्यइतिकीर्त्यते दिव्य
भावप्रदानाच्चस्खलनात्कल्मषस्य च दीक्षेतिकथि
तासद्भिर्भवबन्धविमोचनात्‌ अलंकारत्वाभातिक
थनात्सेवनादपि कंपानन्दादिजननादभिषेकइ
तिस्मृतः मननात्तत्त्वरूपस्य देवस्यामिततेजसः त्रा
यते सर्वभयतस्तस्मान्मंत्रइतीरितः ॥

देहमास्थाय भक्तानां वरदानाच्च पार्वति तापत्रयादिश
मनाद्देविता परिकीर्तिता मायोपार्जितवित्तानां भोग
भुविनिवेशनात् सर्व्वरत्नाकराद्देवि मास इत्यभिधी
यते मुदं कुर्व्वन्ति देवानां मनांसि तारयन्ति च तस्मान्म
न्त्र इति ख्यातो दर्शितस्ते कुलेश्वरि अनन्तफलदाना
च्च तापिताशेषकल्मषः मातृकात्मतया लाभकर
णाद्रत्नमालिका यमभूतादिसर्व्वेभ्यो भयेभ्योऽपि
कुलेश्वरि त्रायते सततं चैव तस्मान्मन्त्र इतीरितः
आत्मसिद्धिप्रदानाच्च सर्व्वरोगनिवारणात् नवसि
द्धिप्रदानाच्च आसनं कथितं प्रिये मायाजालादि
शमनान्मोक्षमार्गनिरूपणात् अष्टदुःखादिविर
हान्न्यास इत्यभिधीयते मंगलस्य जननाद्देवि सच्चिदान
न्ददानतः सर्व्वदेवप्रियत्वाच्च मांस इत्यभिधीयते
पूर्वजन्माघशमनाद्यमस्य निवारणात् सम्पूर्ण
फलदानाच्च पूजेति कथिता प्रिये अभीष्टफलदत्वा
च्च चतुर्व्वर्गफलाश्रयात् वन्दनात्सर्व्वदेवानां अर्च्च
नं समुदाहृतम् तत्त्वात्मकस्य देवस्य परिवारस्य त
स्य च नवानन्दप्रजननात्तर्पणं समुदाहृतम् गा
भीर्यापायदौर्भाग्यक्लेशनाशनकारणात् धर्मज्ञा
नप्रदानाच्च गन्ध इत्यभिधीयते आत्मज्ञानप्रदानच्च

कु क्षपिताशेषकल्मषात् तदात्मकारणाद्देविग्रहन्तताः प
व रिकीर्त्तिताः पुण्यसंवर्द्धनाच्चापिपापौघपरिहारतः
८२ पुष्कलार्थप्रदानाच्चपुष्पमित्यभिधीयते पूताशेषमा
हादोषभूतिगन्धप्रभावतः परमानन्दजननात् धू
पइत्यभिधीयते दीर्घज्ञानमहाध्वान्ताहङ्कारपरिव
र्ज्जनात् परतत्वप्रकाशाच्चदीपइत्यभिधीयते मोहध्वा
न्तप्रशमनात् त्वधार्त्तिविनिवारणात् दिव्यरूपप्रदा
नाच्चपरतत्वप्रकाशनात् व्योतेमोहोदीपइतिमा
त्तमार्गैकसाधनः चतुर्विधकुलेशानिद्रव्यञ्चब
हुसंवितम् निवेदनाद्भवेत्तस्मिन्नैवेद्यमसुदाहृतं
बहुप्रकारविचरद्भूतौघविनिवारणात् लिप्त
पापप्रशमनाद्बलिरित्यभिधीयते तत्वत्रयविशु
द्धिः स्यात्तत्समागमात्ततः प्रिये तत्वप्रकाशहेतुत्वा
त्तत्वत्रयमितीरितम् चतुर्वर्गफलावाप्तेर्नूचिन्ता
ज्ञानबन्धनात् कल्याणधर्म्ममूलत्वाच्चरुकं कथितं प्रि
ये प्रकाशमन्दजननात् सामरस्यप्रदानतः दर्शनात्
परतत्वस्य श्रानन्दइतिकथ्यते पाशसंछेदनाद्देवि
नवतत्वस्यधारणात् पावनात् परमेशानिस्नानमि
त्यभिधीयते कर्म्मणामनसावाचासर्व्वावस्थासु स
र्व्वदा समीपसेवाविधिनाउपास्तिरितिकथ्यते पं

वांगोपासेनेनेष्टदेवताप्रीतिदानतः पुरश्चरतिभक्त्या
स्यतत्पुरश्चरणंप्रिये आवाहनादिकर्म्माणिषोडशा
ह्यादशावधिम् विधिनाचरणंप्रोक्तमुपहारमितिस्म
तम् संपूज्यसाहितेदेवंषोडशोरुपचारकैः स्वस्थान
प्रेषणंप्रोक्तंमष्टासनमितिप्रिये आसनेसन्निवे
शः स्यात्स्थापनंकुलनायिके प्रमोऽयमसमुत्तोका
रःसन्निधापनमीरितम् देवतांगेषडंगानांन्यासः
स्यात्सकलीकृतिः आच्छादनंसमुद्दिष्टमवगुण्ठ
नमीरितम् दर्शयेन्मुद्राश्चअमृतीकरणंप्रि
ये लमसेसंमुग्गलिदेविपरमीकरणंभवेत् स्वागतं
कुशलंप्रश्नंनिगदेद्देवताग्रतः पाद्यंश्यामाकदूर्वाब्ज
विष्णुक्रान्ताभिरुच्यते जातीलवंगककोलैरुक्त
माचमनीयकम् सिद्धार्थमक्षतंचैवकुशाग्रंतिल
मेवच यवंगन्धंफलंपुष्पमष्टांगार्घ्यःप्रकीर्तितः
मधाज्यदधिभिःप्रोक्तोमधुपर्कःकुलेश्वरि देवस्नान
लेनस्नानंस्नानीयसलिलैःसह कर्पूरचन्दनकस्तूरी
कालागुरुभिरुच्यते अष्टांगप्रणिपातेनकथितंव
न्दनंप्रिये अनन्यराचरंसर्वंदेवत्रमित्यभिधीयते त
तद्देवत्रपालितंयेनदेवत्रपालंसउच्यते इतितेकथि
तंकिंचिद्गुरुनामादिवासना समासेनमहेशानि

योजानातिसकौलिकः रहस्यातिरहस्यानांरहस्योऽ
यंमहेश्वरि कुलाम्नायःसमाख्यातःसमासेननविस्त
रात कुलार्णवमिदंशास्त्रंयोगिनानांहृदिस्थितम्
प्रकाशितंमयाचाद्यगोपनीयंप्रयत्नतः पुस्तकंव
महेशानिपशुगेहेननिःक्षिपेत् नदद्यात्पशुहस्ते
चेनपठेत्पशुसन्निधौ नपठेद्दासवोलासंग्रंथंभ्र
मेननिःक्षिपेत् नित्यंसंपूजयेद्भक्त्याजानीयाद्गु
रुवक्रतः नापुत्रायप्रवक्तव्यंनाशिष्याकदाचन
स्नेहालोभाद्भयाद्वाकामातो॰चिरान्नश्यतिध्रुवम्
देवियद्विद्यतेशास्त्रेतत्तत्किंचिन्नयोदितम् साध
कानांहितार्थायभक्तिमुक्तिफलैषिणाम् यश्चो
र्ध्वाम्नायमाहात्म्यंपठेत्श्रीचक्रसन्निधौ भक्त्या
परमयादेवियःशृणोतिसकौलिकः व्रतस्नाने
तपस्तीर्थयज्ञदेवार्चनादिषु यत्फलंकोटिगुणि
तंलभतेनात्रसंशयः तत्सन्निधौसन्निवसेत
नात्रकार्याविचारणा ॥

इतिश्रीकुलार्णवेमहारहस्येसप्तदशोलासः
१० समाप्तोऽयंग्रन्थः शुभमस्तु ॥

श्रीनगरे लिखितमस्ति सं॰ १९५४ वैक्रमीये

नं.१६५

नं. ५४८

